

ENTEINΕΤΑΙ Η ΥΦΕΣΗ

Δύσκολο το 2023, προειδοποιεί το ΔΝΤ

Μια δύσκολη χρονιά, «πιο δύσκολη από αυτή που αφήσαμε πίσω μας», αρχίζει με μεγάλο μέρος της παγκόσμιας οικονομίας να διαλισθαίνει σε ύφεση. Και ο λόγος είναι ότι μειώνεται η οικονομική δραστηριότητα στις ατομικότητες της ανάπτυξης, Η-ΠΑ, Ευρώπη και Κίνα. Σε αυτή την προειδοποίηση προέβη η γενική διευθύντρια του ΔΝΤ Κρισταλίνα Γκεοργκίεβα. **Σελ. 8**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Τα μεγάλα στοιχήματα το 2023

Χρονιά των μεγάλων στοιχημάτων για την Ελλάδα το 2023: για να βγει ο... λογαριασμός απαιτείται πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης, μείωση του ρυθμού αύξησης των τιμών, διατήρηση των τουριστικών εσόδων, αύξηση της κατανάλωσης, προστασία των θέσεων εργασίας και τήρηση των δημοσιονομικών στόχων για αποφυγή περαιτέρω αύξησης του δημοσίου χρέους. **Σελ. 14**

ΚΡΙΣΤΙΝ ΛΑΓΚΑΡΝΤ

Προαναγγέλλει νέα αύξηση επιτοκίων

Το κόστος του δανεισμού θα αυξηθεί και πάλι στην Ευρωζώνη, καθώς πρέπει να είναι υψηλό ώστε να ανακόψει την άνοδο των τιμών, διότι όλα θα είναι χειρότερα αν ο πληθωρισμός παγιωθεί σε μόνιμο στοιχείο της οικονομίας. Τη θέση αυτή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας επανέλαβε για μια ακόμη φορά η πρόεδρος της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ. **Σελ. 11**

Δείκτης & Όγκος του ΧΑΚ

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Αγόρασαν 673 τόνους χρυσού

Στη διάρκεια του 2022 οι κεντρικές τράπεζες επιδόθηκαν στις μεγαλύτερες αγορές χρυσού που έχουν καταγραφεί από το 1967, μια ημερομηνία-ορόσημο για το παγκόσμιο νομισματικό σύστημα. Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Συμβούλιο Χρυσού, στη διάρκεια του 2022 οι κεντρικές τράπεζες αγόρασαν συνολικά 673 τόνους του πολύτιμου μετάλλου. **Σελ. 13**

ΕΛΛΑΔΑ

Κερδισμένοι και χαμένοι του 2023

Χιλιάδες συνταξιούχοι στην Ελλάδα θα δουν το εισόδημά τους να αυξάνεται για πρώτη φορά έπειτα από 12 χρόνια καθώς θα λάβουν αυξήσεις που φθάνουν έως και στο 7,75%. Είναι οι μεγάλοι κερδισμένοι του 2023. Δεν ισχύει το ίδιο για τους ελεύθερους επαγγελματίες και αγρότες, που θα δουν τις εισφορές τους να αυξάνονται ακόμη και πάνω από 9%. **Σελ. 16**

ΠΑΡΑ ΤΑ ΠΛΗΓΜΑΤΑ

Στα 100 τρισ. δολ. το παγκόσμιο ΑΕΠ

Παρά τα πλήγματα που δέχθηκε μέσα στο 2022, η παγκόσμια οικονομία υπερέβη για πρώτη φορά τα 100 τρισ. δολ. και σύντομα πρόκειται να διπλασιαστεί. Το 2023, όμως, αναμένεται να διαλοισθίσει σε ύφεση εξαιτίας της αύξησης των επιτοκίων, όπως έχουν προειδοποιήσει οι μεγαλύτεροι διεθνείς οργανισμοί, το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα και ο ΟΟΣΑ. **Σελ. 9**

Αλλάζει το τραπεζικό μετοχικό τοπίο

Αναμένονται σημαντικές εξελίξεις το 2023 μετά την αγορά του 29,2% της Ελληνικής Τράπεζας από την Eurobank

Η αγορά του 29,2% της Ελληνικής Τράπεζας από την Eurobank αλλάζει «για τα καλά» τις ισορροπίες στην Τράπεζα. Ενδεχομένως το 2023 να υπάρξουν καταιγιστικές αλλαγές στον Όμιλο της Ελληνικής, αφού η Eurobank είναι ένα

βήμα πριν από την απόκτηση πέραν του 30% της Τράπεζας. Της λείπει ακόμα 0,8% μετοχών μέχρι να αποκτήσει πλήρως τον έλεγχο στην Ελληνική και έπειτα είναι υποχρεωμένη να προχωρήσει σε δημόσια πρόταση.

Η Eurobank δεν προχώρησε επιτόκως στην αγορά των παραπάνω 0,8% μετοχών της Ελληνικής από οποιοδήποτε μέτοχο, καθώς θα πρέπει να είναι σίγουρη ότι και οι υπόλοιποι μέτοχοι θα δεχθούν την δημόσια πρόταση που

θα κάνει. Ερωτηματικά γεννώνται για το ποιοι θα συμπληρώσουν το παζλ του 51% ώστε η Eurobank να έχει μια επιτυχή δημόσια πρόταση εξαγοράς της τράπεζας. Εάν κάνει κάποιος τους υπολογισμούς, θα δει πως εξαγοράζο-

ντας μελλοντικά το 7,2% της Wargaming και το 1,8% της Senvest, η Eurobank θα φτάσει στο 38,2%. Έχοντας όμως και το «πράσινο φως» της Pimco, η συμμετοχή της Eurobank εκτοξεύεται στο 55,5%. **Σελ. 3**

Αναμένεται άλμα της ταξιδιωτικής κίνησης από την Κίνα

Έπειτα από τρία χρόνια απομόνωσης και σκληρών lockdowns οι Κινέζοι έχουν και πάλι τη δυνατότητα να ταξιδέψουν και κλείνουν πυρετωδώς εισιτήρια και πακέτα διακοπών. Όπως αναφέρουν στελέχη της McKinsey, πριν από την πανδημία η Κίνα ήταν υπ' αριθμόν ένα πηγή τουριστών με 150 εκατ. Κινέζους να ταξιδεύουν στο εξωτερικό κάθε χρόνο. Τα ίδια στελέχη εκτιμούν τώρα πως η ταξιδιωτική κίνηση από Κινέζους τουρίστες θα σημειώσει άλμα φέτος και από το 5% των επιπέδων του 2019 τον περασμένο μήνα, θα εκτοξευθεί στο 50% των επιπέδων του 2019 μέσα στο καλοκαίρι. **Σελ. 12**

Η Κύπρος μπορεί να προσελκύσει περισσότερους Γερμανούς

Θέσεις ταξιδιωτικών πρακτόρων

Τις εκτιμήσεις τους για αύξηση των αφίξεων από τη Γερμανία διατυπώνουν στην «Κ» Γερμανοί ταξιδιωτικοί πράκτορες. Τονίζουν την ανάγκη ενίσχυσης της αναγνωρισιμότητας του προορισμού και επισμαρτίζουν ότι το σημαντικότερο είναι να καταφέρει η Κύπρος να καταστεί ολόκληρος προορισμός, αφού διαθέτει τέλειες καιρικές συνθήκες, σύγχρονες υποδομές, καλά ξενοδοχεία, ωραίες παραλίες, ελκυστικά πολιτιστικά μέρη, και χαρακτηριστική μαγειρική. **Σελ. 4**

Αναζητείται η χρυσή τομή για την ΑΗΚ

Συνάντηση στις 13 Ιανουαρίου

Στις 13 Ιανουαρίου, εκπρόσωποι των συντεχνιών της ΑΗΚ θα θέσουν τα αιτήματά τους, ενώπιον των Υπ. Οικονομικών, Ενέργειας και Εργασίας. Στόχος, η εξεύρεση λύσεων, προκειμένου να αποφευχθούν τα απεργιακά μέτρα. «Αναλόγως του αποτελέσματος θα αποφασιστεί αν θα υπάρξουν άλλα μέτρα», επισμαρτίζει ο πρόεδρος της ΕΠΟΠΑΥ. **Σελ. 5**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Εποπτική κανονικότητα

Το 2023 μπορεί να χαρακτηριστεί και ως έτος αυξημένης εποπτείας για τις τράπεζες. Μετά από μια περίοδο χαλάρωσης του κλοιού που ακολούθησε τα lockdowns και την ανάγκη που παρουσιάστηκε όπως οι τράπεζες στηρίζουν με νέες χρηματοδοτήσεις την ανάπτυξη, όλοι ετοιμάζονται να επανέλθουν στην εποπτική κανονικότητα. Η περίοδος που προηγήθηκε έφερε και βελτιωμένη κερδοφορία για τις τράπεζες που προκλήθηκε από την αύξηση των επιτοκίων που τους επέτρεψε να έχουν εισπράξεις από την πλεονάζουσα ρευστότητα στους ισολογισμούς τους. Οι κίνδυνοι όμως που απειλούν την ευρωπαϊκή οικονομία έχουν από την έναρξη της Ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία αυξηθεί εκθετικά πλάττοντας την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς. Στις μεγαλύτερες προκλήσεις του έτους

από άποψη κινδύνων έχουμε τον υπέρ-δανεισμό των επιχειρήσεων και νοικοκυριών, τις ελλείψεις σε εμπορεύματα λόγω προβλημάτων στις εφοδιαστικές αλυσίδες και την ραγδαία αύξηση των τιμών σε τρόφιμα και ενεργειακά προϊόντα. Επιπλέον, ανησυχία προκαλούν οι επενδυτικές δραστηριότητες των τραπεζών για αύξηση των εσόδων τους καθώς και τους αντισυμβαλλόμενους που χρησιμοποιήσαν για κάποιες από αυτές τις συναλλαγές. Σημαντική εποπτική έμφαση το 2023 αναμένεται να δοθεί πέραν των παραδοσιακών κατηγοριών κινδύνων. Έχουμε, λοιπόν, την κλιματική αλλαγή, το ηλεκτρονικό έγκλημα και διάφορους άλλους μη ποσοτικούς κινδύνους που προκύπτουν από τις λειτουργίες μιας τράπεζας. Μιλώντας για τους αντισυμβαλλόμενους των τραπεζών η συζήτηση α-

ναπόφευκτα εστιάζεται σε μια νέα κατηγορία οργανισμών που προσφέρουν χρηματοδότηση αλλά δεν θεωρούνται τράπεζες. Έχει παρατηρηθεί ότι στην Αμερική το 50% των χρηματοδοτήσεων δεν παραχωρείται από τράπεζες αλλά από τέτοιους οργανισμούς. Εν συνεχεία αυτά τα δάνεια «πακετάρονται» σε επενδυτικά προϊόντα τα οποία καταλήγουν να χρηματοδοτούνται από τις τράπεζες. Η άνοδος αυτών των οργανισμών αν και αργά στην Ευρώπη παρουσιάζει αξιοσημείωτη ανάπτυξη την τελευταία περίοδο με αποτέλεσμα, η «σκιάδης τραπεζική αγορά» να προσελκύσει το ενδιαφέρον της ενιαίας εποπτικής αρχής τραπεζών. Σημαντική διάσταση στο θέμα της διασφάλισης της εμπιστοσύνης και αξιοπιστίας του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος είναι η πλήρης και χωρίς παρεκκλίσεις ε-

φαρμογή της Βασιλείας III. Αυτή την περίοδο η διαδικασία βρίσκεται στο στάδιο της νομικής επεξεργασίας των παραμέτρων για ενσωμάτωση της Βασιλείας III στο ευρωπαϊκό δίκαιο. Αυτή η διαδικασία αν και τεχνοκρατικής φύσεως κρύβει πολλούς κινδύνους καθώς μέλη του ευρωκοινοβουλίου στην συζήτηση που γίνεται θέτουν ζητήματα για την ενσωμάτωση παρεκκλίσεων με τον κίνδυνο η όλη διαδικασία να εκτροχιαστεί. Για τους επόμενες, η πιστή και έγκαιρη υιοθέτηση των όσων έχουν συμφωνηθεί στην Βασιλεία αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την δημιουργία ενός εύρωστου τραπεζικού συστήματος με διεθνή ακτινοβολία. Τα χρόνια που μεσολάβησαν από την χρηματοοικονομική κρίση του 2008 μέχρι και την πανδημία του 2019 ήταν χρόνια διόρθωσης και προσαρμογής. Αυτή η διαδικασία ε-

πέτρεψε στις τράπεζες να θωρακιστούν από άποψη κεφαλαιοποίησης και ρευστότητας με αποτέλεσμα να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις δυσκολίες. Το 2023 συνδυάζει ένα μείγμα αντικρουόμενων οικονομικών δυναμικών που το καθιστά ευάλωτο σε ένα χρηματοοικονομικό ατύχημα. Ένα τέτοιο παράδειγμα το 2022 ήταν η περίπτωση με την αγγλική στερλίνα που όμως δεν κράτησε για πολύ, αφού οι έγκαιρες παρεμβάσεις πέτυχαν να ομαλοποιήσουν την κατάσταση.

Για την συνέχεια οι ειδικοί μας συμβουλεύουν να παραμείνουμε προσλημένοι στην πιστή τήρηση των κανόνων που επιτάσσει η βέλτιστη διαχείριση των κινδύνων. Άλλωστε, όπως μας διδάσκει η πρόσφατη οικονομική μας ιστορία, όλες οι κρίσεις υπήρξαν το αποτέλεσμα της υποβάθμισης των κινδύνων.

Έχεις κάρτα της
Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις άμεση επιστροφή
χρημάτων!

Κατέβασε το Myle Rewards app τώρα!

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΡΙΣΤΗ ΛΟΤΤΙΑΔΗ

Air bnb, η πολεοδομική αντιμετώπιση

Αφορμή για τις σκέψεις που αποτυπώνονται από τον δικηγόρο και καθηγητή της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών του Ε.Μ.Π. στη μελέτη του: «Air bnb, Η πολεοδομική αντιμετώπιση», που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις Εκδόσεις Σάκκουλα 2022, είναι η διαδικτυακή βραχυχρόνια μίσθωση (Air bnb) από την πλευρά του πολεοδομικού δικαίου και όχι από τη φορολογικού και αστικού δικαίου θεώρησή του, που συνήθως επιχειρείται στην ελληνική έννομη τάξη.

Θεμελιακή αφετηρία της θεωρητικής πρότασης του καθηγητή Δ. Μέλισσα και δικηγόρου σε αυτή τη μελέτη του είναι ότι η χρήση των ακινήτων που εκμισθώνονται στη βάση βραχυχρόνιας μίσθωσης στο πλαίσιο της οικονομίας του διαμοιρασμού δεν προσδιάζει στη χρήση που λαμβάνει χώρα στα ακίνητα που αξιοποιούνται ως κατοικία. Τούτο διότι η κατοικία συγκροτείται από ένα τετράπτυχο παραμέτρων όπως: α) η συνεχής διαρκής λειτουργία ενός συγκεκριμένου χώρου σε μόνιμη διαμονή ως οικία, β) ένα οικιακό κοινωνικό περιβάλλον γ) η ιδιαίτερη δηλαδή αυτόνομη διαμόρφωση του νοικοκυριού και δ) ο εκούσιος-οικεθλής χαρακτήρας της διαμονής σε αντιδιαστολή για παράδειγμα με τον προσωρινό και αναγκαστικό χαρακτήρα που έχουν τα κέντρα υποδοχής των προσφύγων. Περαιτέρω, σύμφωνα με τη ελληνική νομοθεσία, όπως έχει ερμηνευτεί από τη νομολογία, τρία είναι τα γνωρίσματα της δικτυακής βραχυχρόνιας μίσθωσης που αποκρυσταλλώνονται: α) στον περιορισμένο χρόνο, ως κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα β) στην ύπαρξη διακριτικού γνωρίσματος μόνιμα αναρτημένο στις σχετικές ιστοσελίδες, όπως και τα τουριστικά καταλύματα γ) στην εξομοίωση-αντιστοίχιση κατά την τουριστική νομοθεσία των δωματίων, διαμερισμάτων ή κτιρίων με τα ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια - διαμερίσματα.

Τόσο από τη μορφολογία του οικήματος όσο πιο από τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους χρήστες του, υφίσταται μία συγγενής νομοθετική θεώρηση των κτιρίων που εκμισθώνονται με βραχυχρόνια μίσθωση στο πλαίσιο της οικονομίας του διαμοιρασμού με τα σύγχρονα επιπλωμένα ενοικιαζόμενα δωμάτια.

Υπό αυτήν την εκδοχή η βραχυχρόνια μίσθωση, που συνιστούν τη μετεξέλιξη των ενοικιαζόμενων δωματίων, περιλαμβάνουν, κυρίως τις εγκαταστάσεις που παρέχουν προσωρινή διανυκτέρευση έναντι αντιτίμου ο' έναν συνεχώς μεταβαλλόμενο κύκλο επισκεπτών για η εμπορικούς σκοπούς, χωρίς οι επισκέπτες να μπορούν να διαμορφώσουν ή να επέμβουν στην κατοικία που φιλοξενούνται.

Έτσι, στο πλαίσιο της σύντομης παραμονής τους σ' ακίνητα, οι χρήστες των υπηρεσιών που παρέχονται από τις ψηφιακές πλατφόρμες στο πλαίσιο της οικονομίας του διαμοιρασμού, ούτε καθιστούν τα ακίνητα αυτά το επίκεντρο των ζωτικών συμφερόντων τους, ούτε διαμορφώνουν σε αυτά τον προσωπικό τους χώρο, ούτε αναπτύσσουν προσωπικούς, οικογενειακούς και επαγγελματικούς δεσμούς, ούτε αποκτούν σχέσεις γνωριμίας και οικειότητας με τους λοιπούς ενοίκους, ούτε αξιώνουν την ασφάλεια που παρέχει η μονιμότητα και σταθερότητα της κατοικίας, ούτε επιδιώκουν την οικιακή ειρήνη, ηρεμία και ησυχία, όπως αυτά νοείται στο πλαίσιο της κατοικίας.

Επίσης ο συγγραφέας επισημαίνει ότι σε πολλά κράτη μέλη της Ε.Ε., τα οποία αποτελούν σημαντικούς πόλους τουριστικής έλξης και αντιμετώπιζουν εδώ και αρκετά χρόνια τις πιέσεις του φαινομένου του Airbnb και των λοιπών, αντίστοιχων πλατφορμών βραχυχρόνιων μισθώσεων. Ο καθηγητής Δ. Μέλισσας επιχειρεί να αναλύσει πολεοδομικά και οικονομικά μέτρα που θεσπίστηκαν στη Γαλλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία τα κρατίδια της Ο.Δ.Γερμανίας και της Ιταλίας για ν' αποκλιμακώσουν τις εντάσεις που επιφέρει στα κέντρα των πόλεων με την αύξηση των ενοικίων στις περιοχές όπου παρατηρείται έντονη παρουσία βραχυχρόνιων μισθώσεων. Παράλληλα παρατηρείται μείωση των διαθέσιμων οικιακών προς μακροχρόνια ενοικίαση.

Το βιβλίο του Δ. Μέλισσα σέβεται τον καλόποστο αναγνώστη. Φανερώνει κόπο, πολύ ψάξιμο, έχει αρκετές ιδέες και πολύ ενδιαφέρουσες σκέψεις και επιδιώκει να δώσει λύσεις στο ζήτημα της καλινόουσας βραχυχρόνιας μίσθωσης και κυρίως του Airbnb που απασχολεί την Ελλάδα, την Κύπρο και όλη την Ευρώπη.

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Στις 16 Δεκεμβρίου 2022 εγκαινιάστηκε στην γκαλερί Isnotgallery στη Λευκωσία εγκαινιάστηκε η ομαδική έκθεση «Merry-go-round» στην οποία συμμετέχουν εννέα καλλιτέχνες, άντρες και γυναίκες, από την Κύπρο και την Ελλάδα, οι Βασίλης Βασιλειάδης, Γιάννος Ιωάννου, Ελένη Κινδύνη, Μαρία Κοψτερού, Χαρούλα Νικολαΐδου, Μαριέλα Μπιλίτσα, Δέσποινα Πετρίδου, Αντρέας Σκουφάρης και Κωνσταντίνος Στεφάνου, σε επιμέλεια του ιδιοκτήτη της γκαλερί Άντρου Ευσταθίου. Στην έκθεση «Merry-go-round» παρουσιάζονται σύγχρονα έργα τέχνης, τα οποία συνομιλούν με το παρόν αλλά συγχρόνως, όπως λένε οι διοργανωτές της, έχουν το βλέμμα τους στραμμένο στο μέλλον. Και σε αυτή την έκθεση η γκαλερί στοχεύει στην προώθηση της σύγχρονης τέχνης στην Κύπρο και σε ένα πιο ευρύ φάσμα της κυπριακής κοινωνίας και αυτή η φρέσκια ματιά είναι ορατή στον επισκέπτη της έκθεσης. Παρατηρώντας λοιπόν τα έργα που εκτίθενται είδα ενδιαφέρουσες προτάσεις από νέους και νέες δημιουργούς, και σε ερώτησή μου στον επιμελητή της έκθεσης και ιδιοκτήτη της γκαλερί Άντρο Ευσταθίου για την εικόνα του για το σύγχρονο εικαστικό τοπίο της χώρας μας, μου απάντησε πως ανέκαθεν είχε πίστη στους σύγχρονους Κύπριους δημιουργούς, «η γκαλερί μας, η isnotgallery, δημιουργήθηκε γι' αυτό τον λόγο και ήμασταν ίσως από τους πρώτους που θεωρήσαμε πως αυτή η σύγχρονη γενιά έπρεπε να υποστηριχθεί και να γίνει

Στην έκθεση «Merry-go-round» παρουσιάζονται σύγχρονα έργα τέχνης, τα οποία συνομιλούν με το παρόν αλλά συγχρόνως, όπως λένε οι διοργανωτές της, έχουν το βλέμμα τους στραμμένο στο μέλλον.

περισσότερο γνωστό το έργο της και μετά από 13 χρόνια λειτουργίας συνεχίζουμε με την ίδια θερμή», τονίζοντας πως στη χώρα έχουμε εξαιρετικούς νέους σύγχρονους καλλιτέχνες, οι οποίοι κάλλιστα θα μπορούσαν να σταθούν και σε διεθνές επίπεδο. Ο Άντρος Ευσταθίου ανέφερε επίσης ότι είναι σημαντικό πως στην Κύπρο το φιλότεχνο κοινό μπορεί να αγοράσει έργα τέχνης σημαντικής αξίας σε λογικές τιμές.

Σύγχρονη ματιά

Για το ποιος είναι ο συνδυασμός κρίκων των έργων σε αυτή την εορταστική ομαδική έκθεση στην Isnotgallery ο Άντρος μου λέει πως ο κρίκος είναι οι ίδιοι οι καλ-

Στην ομαδική έκθεση «Merry-go-round» συμμετέχουν εννέα καλλιτέχνες, από την Κύπρο και την Ελλάδα, οι Βασίλης Βασιλειάδης, Γιάννος Ιωάννου, Ελένη Κινδύνη, Μαρία Κοψτερού, Χαρούλα Νικολαΐδου, Μαριέλα Μπιλίτσα, Δέσποινα Πετρίδου, Αντρέας Σκουφάρης και Κωνσταντίνος Στεφάνου, σε επιμέλεια του ιδιοκτήτη της γκαλερί Άντρου Ευσταθίου.

λίτες, «από τη στιγμή που ανήκουν σε μια συγκεκριμένη γενιά αυτό και μόνο το γεγονός είναι ο συνδυασμός τους κρίκους, ο καθένας και η καθεμία που εκθέτουν στον χώρο έχουν ισότητα θέση στην έκθεση, αφού τα έργα τους έχουν κοινές συνισταμένες». Συνεχίζοντας την περιδιάβαση μου στην έκθεση ρώτησα τον Άντρο με ποιον τρόπο οι καλλιτέχνες που εκθέτουν και που χρησιμοποιούν τόσο διαφορετικά μέσα, όπως η ζωγραφική, η χαρακτική, η κεραμική, η φωτογραφία, τα πολυμέσα και η γλυπτική, συνομιλούν μεταξύ τους, μου λέει πως το μέσο που χρησιμοποιεί ο κάθε καλλιτέχνης είναι κάτι που σε αυτή την έκθεση τον απασχόλησε πολύ λίγο, «δεν έχει σημασία το

μέσο που έχουν επιλέξει οι καλλιτέχνες, οι δημιουργοί σε αυτή την έκθεση ζουν όλοι σε μία κοινωνία που αντιμετωπίζει σύγχρονα προβλήματα, έχουν όλοι έναν σύγχρονο τρόπο ζωής και έτσι τα ερεθίσματα που έχουν είναι τα ίδια, κάτι που βγαίνει στα έργα τους. Ναι, ουσιαστικά ο κάθε καλλιτέχνης επιλέγει το μέσο που τον εκφράζει για να δημιουργήσει ένα έργο τέχνης», ουσιαστικά η Isnotgallery και οι καλλιτέχνες της υπερασπίζονται τις δικές τους ματιές στο περιβάλλον στο οποίο ζουν και δημιουργούν, όπως αναφέρεται και στο συνοδευτικό κείμενο της έκθεσης, προσθέτοντας πως η ποικιλομορφία του μέσου, που χρησιμοποιεί ο κάθε καλλιτέχνης αντικατοπτρίζει τις τε-

Ο κάθε καλλιτέχνης επιλέγει το μέσο που τον εκφράζει για να δημιουργήσει ένα έργο τέχνης λέει στο «Σημειωματάριο» ο επιμελητής της έκθεσης Άντρος Ευσταθίου.

χνικές οι οποίες συνιστούν κοινό τόπο δράσης.

Ποια στοιχεία είναι αυτά που προσδιορίζουν τη σύγχρονη τέχνη, εν τέλει ρώτησα τον Άντρο και πώς παρουσιάζονται σε αυτή την έκθεση; ο Άντρος μου απάντησε: «Θεωρώ πως η σύγχρονη τέχνη αποτυπώνεται με έναν πιο αφηρημένο τρόπο και επικεντρώνεται στο συναίσθημα του καλλιτέχνη, βλέπουμε για παράδειγμα έντονα χρώματα στην έκθεση, περίεργα σχήματα, διάφορες παραλλαγές υλικών, τα οποία δεν υπήρχαν τα προηγούμενα χρόνια. Έτσι έχουμε ενός είδους εξερεύνηση των νέων υλικών, υπάρχουν εν ολίγοις περισσότερα μέσα ώστε οι καλλιτέχνες να μπορούν να αποτυπώσουν αυτά που θέλουν να δείξουν. Ξεφεύγουν από την κλασική ζωγραφική ή τη γλυπτική, που υπάρχουν φυσικά ως τρόποι έκφρασης, αλλά που επίσης μπαίνουν σε διαφορετικούς δρόμους, χρησιμοποιούνται για παράδειγμα αρκετά τα βίντεο, η φωτογραφία, η μουσική» και προσθέτει πως η τεχνολογία έχει εισχωρήσει στα μέσα έκφρασης των καλλιτεχνών, «έτσι –αν θέλεις– υπάρχει κατά κάποιο τρόπο περισσότερη ακρίβεια, έχουμε πιο “σωστά” έργα, βλέπουμε έργα με μεγάλες κλίμακες και η τέχνη κατά κάποιο τρόπο γίνεται πιο παγκόσμια, η σύγχρονη τέχνη επικοινωνεί με το κοινό σε πιο μεγάλες κλίμακες. Αν βλέπεις για παράδειγμα ένα γλυπτό του Richard Serra ή το Anish Kapoor σε ένα πάρκο μπορείς να καταλάβεις πώς αντιλαμβάνεται ο σύγχρονος άνθρωπος την επικοινωνία του με τη σύγχρονη τέχνη».

Πληροφορίες

«Merry-go-round», ομαδική έκθεση στην Isnotgallery, Οδούσσεως 11, Παλιά Πόλη, Λευκωσία. Διάρκεια έως 7 Ιανουαρίου 2023.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

«Πού είσαι μικρέ χριστούλη;»

Το Θέατρο Δέντρο παρουσιάζει γι' αυτές τις γιορτές μια θεατρική παράσταση με ζωντανή μουσική, χορό και τραγούδια, σε σκηνοθεσία Κατερίνας Λούρα. Μια χριστουγεννιάτικη γιορτή που φροντίζει τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με το αληθινό νόημα των Χριστουγέννων. Να αντιληφθούν έννοιες όπως η προσφορά, η αλληλεγγύη και να βιώσουν τη χαρά του να είναι οι άνθρωποι μαζί, αγαπημένοι. Η δραματολογία του έργου στηρίζεται στην συνεργασία του ηθοποιού με το παιδί ώστε να γίνει τόσο δική τους η ιστορία που να θεωρήσουν ότι αποτελούν μέρος αυτής. Η παράσταση είναι κατάλληλη για παιδιά 2 με 14 ετών και για όλους τους ενήλικες που αγαπούν τα Χριστούγεννα και είναι ακόμη παιδιά μέσα τους. Επί σκηνής οι ηθοποιοί Kiki Κακούλης και Κατερίνα Λούρα και η μουσικός Κυριακή Ιακώβου.

Θέατρο Δέντρο, Ενόπτιος 44, Παλλουριώτισσα, Λευκωσία. Παραστάσεις 4, 6, 7, 8 Ιανουαρίου 2023, ώρα 11:00 π.μ. Πληροφορίες theatrodendrotshows@gmail.com | τηλέφωνο 99520835 | www.facebook.com/theatrodentro

Εκθεση Σατιρικής Χαρτογραφίας

Το Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου φιλοξενεί την έκθεση από την συλλογή του Παναγιώτη Ν. Σουκάκου, με τίτλο «Σατιρική Χαρτογραφία Ίστορικές και Γελοιογραφικές Καταγραφές της Ευρώπης, πριν, κατά και μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο». Η Σατιρική Χαρτο-

γραφία προσεγγίζει την πολιτική γελοιογραφία, πολύ περισσότερο απ' ότι την επιστημονική Χαρτογραφία. Στόχος της είναι, με αφορμή τη χαρτογραφική αποτύπωση, να προβάλει τολημπρά πολιτικά σφάλματα. Η γλώσσα της Σατιρικής Χαρτογραφίας έχει πολλά να πει και ακόμα περισσότερο να αποκαλύψει, γιατί ξεπερνώντας το γεωγραφικό ανάγλυφο που εδράζεται, ανοίγει ένα παράθυρο που προάγει την καλλιέργεια και πνευματικότητα και φωτίζει την κριτική ιστορική σκέψη. Στην έκθεση θα εκτεθούν περίπου 23-25 σατιρικοί χάρτες. Η έκθεση πραγματοποιείται στον ισόγειο χώρο περιοδικών εκδόσεων του Πολιτιστικού Ιδρύματος μέχρι τις 09 Ιανουαρίου 2023, με ώρες λειτουργίας από τις 10:00 π.μ. έως 7:00 μ.μ. καθημερινά και Σαββατοκύριακα.

Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου, Φανερωμένης 86-90, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 22 128175. Είσοδος ελεύθερη.

«Κωδικός «Κομπανία 4Χ4!»...

Μετά από μια γεμάτη δημιουργική χρονιά με δύο επιτυχημένες θεατρικές παραγωγές, η Θεατρική Ομάδα Persona, προχωρεί στο ανέβασμα της νέας θεατρικής παραγωγής της για τον Χειμώνα, το μουσικό τσέπς «Κωδικός “Κομπανία 4Χ4!”...», με οκταμελή θίασο και μια επιλεκτική ομάδα συντελεστών και ηθοποιών. Ένα μουσικό τσέπς για ενήλικες, κατάλληλο και για παιδιά, με τη διαδραστική συμμετοχή των θεατών σε μια αλληγορική ιστορία για το σήμερα μέσα από τα μάτια των ζώων, για όλα εκείνα

Η νέα έκθεση Γεωργίος Πολ. Γεωργίου – Κύπρος η Παντοτινή και ο τόμος που τη συνοδεύει προσφέρουν τη δυνατότητα στο κοινό να προσεγγίσει και να γνωρίσει μοναδικά έργα του μεγάλου αυτού δημιουργού.

που δεν λέγονται, αλλά πρέπει κάποια στιγμή να ειπωθούν. Ομάδα Δραματοργίας / Στίχοι τραγουδιών: Λέα Μαλένη, Χριστίνα Κωνσταντίνου. Τελική δραματογραφική επεξεργασία / Σκηνοθεσία: Λέα Μαλένη. Πρωτότυπη Μουσική: Χριστίνα Αργύρη. Πρωταγωνιστούν: Βαλεντίνος Κόκκινος, Χριστίνα Κωνσταντίνου, Μαριλὺ Μήλια, Ελένη Σιδερά, Μαριλία Χαριδημού, Άγγελος Χατζημιχαήλ. Έκτακτη συμμετοχή: Λέα Μαλένη. Συμπληρωμα-

Το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας «βάζει γκολ» στον πολιτισμό με την παρουσίαση της πρωτότυπης έκθεσης «Μπάλα στο Κέντρο: Ποδόσφαιρο - Ιστορία - Λευκωσία».

τικοί ρόλοι / Χειρισμός Κουκλών: Παναγιώτα Πέτρου, Μιχάλης Κολοκοτρώνης. **Παραστάσεις** 5, 6, 7, 8 Ιανουαρίου 2023, ώρα 8:30 μ.μ. Wherehaus 612, Μιχαήλ Κουσουλίδης 5, Παλλουριώτισσα. Πληροφορίες / κρατήσεις τηλέφωνο 70000138.

Κύπρος η Παντοτινή

Παρουσιάζεται στη Λεβέντειο Πίνακοθήκη η προσωρινή έκθεση Γεωργίος Πολ. Γεωργίου – Κύπρος η Παντοτινή. Η νέα έκθεση και ο τόμος που τη συνοδεύει προσφέρουν τη δυνατότητα στο κοινό να προσεγγίσει και να γνωρίσει μοναδικά έργα του μεγάλου αυτού δημιουργού, του Γεωργίου, τόσο από ιδιωτικές όσο και από δημόσιες συλλογές, και στους ερευνητές να ανακαλύψουν

νέες όψεις της εικαστικής πορείας του ζωγράφου. Την έκθεση εμπλουτίζουν έργα που ανήκουν στην οικογένεια του καλλιτέχνη και τα οποία πρόσφατα επιστράφηκαν από την Αιμόκωστο με τη συμβολή της Δικονομικής Τεχνικής Επιτροπής για τον Πολιτισμό. Επιπλέον, στο πλαίσιο της έρευνας για την προετοιμασία της έκθεσης οργανώθηκε μια παράλληλη, συμπληρωματική έκθεση που έχει ως στόχο να προσφέρει στους επισκέπτες την ευκαιρία να ζήσουν το δικό τους ταξίδι και να «συναντηθούν» με τον καλλιτέχνη Γεώργιο Πολ. Γεωργίου και τη δική του Κύπρο.

Η παράλληλη έκθεση Κύπρος η Παντοτινή – Ο βίος βραχύς, η δε τέχνη μακρά παρουσιάζεται στην Αίθουσα Claude Monet στο

Costo Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης της Λεβέντειου Πίνακοθήκης. Διάρκεια έκθεσης: 23 Νοεμβρίου 2022 - 26 Φεβρουαρίου 2023

Μπάλα στο Κέντρο

Το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας «βάζει γκολ» στον πολιτισμό με την παρουσίαση της πρωτότυπης έκθεσης Μπάλα στο Κέντρο: Ποδόσφαιρο – Ιστορία – Λευκωσία. Η νέα προσωρινή έκθεση έρχεται να αποκαλύψει την ιστορία του κυπριακού ποδοσφαίρου με πυρήνα το «Κέντρο», την πρωτεύουσα του νησιού, τη Λευκωσία, από τις αρχές της αποικιοκρατίας μέχρι και το 1960. Πρόκειται λοιπόν για μια ανοικτή πρόσκληση-πρόκληση, η οποία μας παρακινεί να αντιληφθούμε το ποδόσφαιρο στον τόπο μας αλλιώς, μέσα από μια ματιά αντισυμβατική και διεισδυτική, ικανή να ανασύρει το κυπριακό ποδόσφαιρο από τον αυστηρό τοπικό προσδιορισμό του υπηέδου, με σκοπό να αναδείξει την ιστορική του υποπόσταση, προσφέροντας μια ιδιαίτερη, αλλιώτικη μουσειακή εμπειρία. Την έκθεση επιμελήθηκαν η Αντιγόνη Ηρακλείδου, ανώτερη συνεργάτιδα Έρευνας στο Κέντρο Αριστείας CYENS, η Μαρία Πατσάλοσαρββί, έφορος του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσίας, και ο Χρυσόστομος Σακαλλής, υπεύθυνος Αρχείου του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσίας.

Διάρκεια έκθεσης έως 30 Απριλίου 2023. Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας, Ιπποκράτους 15-17, Λευκωσία.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτήτρια

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αιτιολ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρπόλου 2, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντές: **ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΚΕΛΛΑΣ** • Διευθυνση συντάξεως: **ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

Ετος αλλαγών το 2023 για την Ελληνική

Η Pimco θα αποτελέσει το κλειδί για περαιτέρω κινήσεις της Eurobank εντός της Τράπεζας στο άμεσο μέλλον

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Μία ημέρα πριν από το τέλος του 2022, ανακοινώνει η Eurobank πως αγόρασε ακόμα 3,2% μετοχές της Ελληνικής Τράπεζας, φτάνοντας αισίως –όταν λάβει τις απαραίτητες εποπτικές εγκρίσεις– στο 29,2% και αλλάζει «για τα καλά» τις ισορροπίες στην Τράπεζα. Αν είδαμε πολλές αλλαγές στην Ελληνική Τράπεζα το 2022, ενδεχομένως το 2023 να υπάρξουν καταγιστικές αλλαγές στον Όμιλο, αφού η Eurobank είναι ένα βήμα πριν από την απόκτηση πέραν του 30% της Τράπεζας. Της λείπει ακόμα 0,8% μετοχών μέχρι να αποκτήσει πλήρως τον έλεγχο στην Ελληνική και έπειτα είναι υποχρεωμένη να προχωρήσει σε δημόσια πρόταση. Η Eurobank δεν προχώρησε επίτηδες στην αγορά των παραπάνω 0,8% μετοχών της Ελληνικής από οποιοδήποτε μέτοχο, καθώς θα πρέπει να είναι και

Το ερώτημα από εδώ και πέρα είναι αν έχουν γίνει ήδη συζητήσεις με την Pimco, τον άλλο μεγαλομέτοχο της Ελληνικής Τράπεζας και ποιες είναι οι προθέσεις του.

σίγουρη ότι και οι υπόλοιποι μέτοχοι θα δεχθούν την δημόσια πρόταση που θα κάνει. Στο παρόν στάδιο ενδεχομένως να μην έχει τους υπόλοιπους μετόχους με το μέρος της, είναι δεδομένο όμως, πως η Eurobank αργά ή γρήγορα θα τα καταφέρει. Αφήνοντας στην άκρη την Third Point που έδωσε το βήμα στην Eurobank να μπει στο μετοχικό κεφάλαιο της Ελληνικής και που δεν της έχουν απομείνει άλλες μετοχές, η Wargaming και η Senvest θεωρούνται πως είναι διατεθειμένες να δώσουν πράσινο φως σε μία δημόσια πρόταση από την Eurobank. Εξάλλου ήταν μία εκ των δύο που προχώρησαν σε συμφωνία με τη Eurobank για πώληση μετοχών της Ελληνικής που κατείχαν. Το ερώτημα από εδώ και πέρα είναι αν έχουν γίνει ήδη συζητήσεις με

Οι πωλήσεις των μετοχών της Ελληνικής γίνονται σε μία περίοδο που έχει ανακοινώσει μεγάλα κέρδη, κινήσεις για πληρωμές τόκων σε κατάχους MAK και ανοίγματος δρόμου για μέρισμα.

την Pimco, τον άλλο μεγαλομέτοχο της Ελληνικής Τράπεζας και ποιες είναι οι προθέσεις του. Η Pimco θα αποτελέσει το κλειδί για περαιτέρω κινήσεις της Eurobank εντός της Τράπεζας στο άμεσο μέλλον, του μετόχου που ονομάζεται εντός της τράπεζας «Poppy Sarl» και που έχει το 17,3% του μετοχικού κεφαλαίου της Ελληνικής. Σημειώνεται επίσης πως το εναπομείναν μετοχικό κεφάλαιο της Wargaming στην Ελληνική ανέρχεται σε 7,2% και της Senvest στο 1,8%.

Υπολογισμοί για το 50% συν
Κάνοντας τις παραπάνω ασκήσεις, ερωτηματικά γεννώνται για το ποιοι θα συμπληρώσουν το παζλ του 51% ώστε η Eurobank να έχει μια επιτυχή δημόσια πρόταση εξαγοράς της τράπεζας. Η

Eurobank θα πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι θα λάβει τις εγκρίσεις για την απόκτηση του 29,2% της Ελληνικής Τράπεζας. Εάν κάνει κάποιος τους υπολογισμούς, θα δει πως εξαγοράζοντας μελλοντικά το 7,2% της Wargaming και το 1,8% της Senvest, η Eurobank θα φτάσει στο 38,2%. Έχοντας όμως και το «πράσινο φως» της Pimco, η συμμετοχή της Eurobank εκτοξεύεται στο 55,5%. Όπως σχολιάζουν τραπεζικές πηγές η Pimco θα μπορούσε να δώσει το «πράσινο φως» στην Eurobank στο άμεσο μέλλον για να αποκτήσει όλη την Ελληνική Τράπεζα, αφού η Pimco πλέον έχει κάνει μεταστροφή στο «επιχειρείν» της. Η Pimco από τότε που ήρθε και έβαλε 50 εκατ. ευρώ στην αύξηση κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας το 2018 με την από-

κτηση του υγιούς μέρους του Συνεργατισμού, έχει αγοράσει τρία μεγάλα πακέτα δανείων από τις δύο μεγάλες τράπεζες του νησιού. Την Τράπεζα Κύπρου και την Ελληνική. Από την Τράπεζα Κύπρου αγόρασε τα Helix 2 και Helix 3 και έλαβε περίπου 2 – 2,1 δισ. μη εξυπηρετούμενων δανείων. Από την Ελληνική Τράπεζα αγόρασε 700 εκατ. προβληματικών δανείων, άρα στην Κύπρο έχει καταστεί ο μεγαλύτερος αγοραστής μη εξυπηρετούμενων δανείων. Η εταιρεία που διαχειρίζεται όλα αυτά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, είναι η γνωστή μας –για τα κυπριακά δεδομένα– Themis. Από εκεί και πέρα, ενδιαφέρον θα έχει για την πορεία που θα ακολουθήσουν άλλοι μέτοχοι, όπως το Ταμείο Ευημερίας Τραπεζικών Υπαλλήλων Κύπρου (ΤΕΤΥΚ),

οι τραπεζικοί υπάλληλοι, το BOC omnibus account που έχουν σεβαστό αριθμό μετοχών. Συνδυαστικά έχουν περίπου 40 εκατομμύρια μετοχές από τις συνολικά 412 εκατομμύρια μετοχών που έχουν εκδοθεί και αποτελούν το 9 – 10% των μετοχών της Ελληνικής. Στην μετοχική δομή της Τράπεζας τιτλοφορούνται ως «άλλοι». Οι «άλλοι» μέτοχοι της Ελληνικής έχουν 23,5% των μετοχών της Τράπεζας. Η Eurobank απέκτησε 13,2 εκατ. μετοχές στην Ελληνική Τράπεζα στις 30 Δεκεμβρίου 2022 από επενδυτικά κεφάλαια τα οποία διαχειρίζεται η Senvest Management LLC. Οι συμμετοχές των Senvest Master Fund LP και Senvest Global (KY) LP, των οποίων ο διαχειριστής επενδυτικών κεφαλαίων είναι η Senvest

Το ονειρικό τρίπτυχο

Οι πωλήσεις των μετοχών και κατ' επέκταση το μεγάλο και από ενδιαφέρον της Eurobank για την Ελληνική γίνεται σε μία περίοδο που η Ελληνική έχει ανακοινώσει μεγάλα κέρδη, κινήσεις για πληρωμές τόκων σε κατάχους MAK και ανοίγματος δρόμου για μέρισμα. Η Ελληνική Τράπεζα Δημοσία ανακοίνωσε στα τέλη Δεκεμβρη την έγκριση του νέου στρατηγικού της σχεδίου από το Διοικητικό Συμβούλιο και εκτιμά για το 2023 κέρδη προ φόρων άνω των 200 εκατομμυρίων ευρώ. Την ίδια ώρα, η τράπεζα έχει αναφέρει πως θα αποταθεί στις εποπτικές αρχές για την έναρξη πληρωμής μερισμάτων από το 2023 και μετά, η οποία βέβαια θα υπόκειται σε σχετικές εποπτικές εγκρίσεις. Παράλληλα, η Ελληνική Τράπεζα ανακοίνωσε πριν λήξει το 2022 ότι έχει αποφασίσει την έναρξη πληρωμής τόκου για τα Μετατρέψιμα Αξιόγραφα Κεφαλαίου MAK 1 και MAK 2. Το παραπάνω τρίπτυχο δημιουργεί εύλογα ερωτήματα για ποιο λόγο ακριβώς προχώρησαν οι επενδυτές σε πωλήσεις μετοχών ενώ προμηνύεται ένα «ονειρικό» 2023 για την Ελληνική Τράπεζα που επιτέλους θα φέρει αποδόσεις.

Management LLC, ανέρχονται σε 1,2% και 0,6% αντίστοιχα, δηλαδή συνολικά σε 1,8%. Στις 30 Νοεμβρίου 2022, η Wargaming Group Limited κατέληξε σε συμφωνία για πώληση του 13,41% (55.337.721 μετοχές) της συμμετοχής της στο μετοχικό κεφάλαιο της Ελληνικής στην Eurobank S.A., έναντι συνολικού τιμήματος 70 εκατομμυρίων (€1.265 ανά μετοχή). Με την ολοκλήρωση της συμφωνημένης σύμβασης αγοραπωλησίας, η Εταιρεία διατηρεί μερίδιο στην Ελληνική Τράπεζα της τάξης του 7,2%. Μεγάλο ενδιαφέρον επίσης θα έχει η στάση που θα κρατήσει ο πρώην μεγαλομέτοχος της Ελληνικής, η Δήμητρα Επενδυτική, που μαζί με την Logicom που έχουν σύνδεση, έχουν το 24,5% της Τράπεζας.

Have a happy and prosperous New Year

2023

GoGordian REAL ESTATE

Πολλά θετικά έχει η Κύπρος για προσέλκυση περισσότερων Γερμανών τουριστών, τα οποία θα πρέπει να αξιοποιήσει, τονίζουν οι Γερμανοί ταξιδιωτικοί πράκτορες.

Ετσι θα αυξηθούν οι αφίξεις από Γερμανία

Ταξιδιωτικά γραφεία απαντούν στην «Κ» - Υπάρχουν προοπτικές αλλά η ζήτηση υστερεί σε σχέση με άλλους προορισμούς

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Περισσότερη ζήτηση για την Κύπρο διαπιστώνουν Γερμανοί ταξιδιωτικοί πράκτορες, οι οποίοι επισκέφθηκαν το νησί τους προηγούμενους μήνες, σε ένα ταξίδι το οποίο διοργάνωσε ο όμιλος FTI Group σε συνεργασία με την εταιρεία Meeting Point. Η «Κ» είχε την ευκαιρία να μιλήσει μαζί τους και να καταγράψει τις τάσεις της γερμανικής αγοράς, την ζήτηση σε σχέση με την Κύπρο την προηγούμενη χρονιά αλλά και το 2023, τις αλλαγές που πρέπει να γίνουν ώστε να ενισχυθούν οι αριθμοί από την γερμανική αγορά, καθώς και τις δικές τους προθέσεις σε σχέση με την προώθηση της Κύπρου ως προορισμό, στους πελάτες τους. Πιο κάτω ακολουθούν τα συμπεράσματα από τις δηλώσεις τους στην «Κ» και οι εκτιμήσεις τους για την ζήτηση για ταξίδι το 2023. Γίνεται επίσης μια καταγραφή των σημερινών δεδομένων σε σχέση με τις μέχρι στιγμής αφίξεις από την γερμανική αγορά στην Κύπρο.

Ανάγκη για awareness

Η Κύπρος χρειάζεται να ενισχύσει το μάρκετινγκ της στην αγορά της Γερμανίας, υπογράμμισε ο Yasemin Akladios, Υπεύθυνος Ποιότητας Προϊόντος & Περιεχομένου Ελλάδας, Κύπρου, Μαρόκου και Τυνησίας της FTI Group, ενώ αναφέρθηκε στη σημασία αύξησης της αναγνωρισιμότητας του προορισμού, ώστε να ενισχυθεί η ζήτηση του γερμανικού κοινού για το νησί. Όπως α-

Η Κύπρος προσφέρεται ως μια καλή εναλλακτική επιλογή για διακοπές, έναντι προορισμών όπως η Ελλάδα και η Τουρκία.

νέφερε, αυτή την στιγμή, αν και η ζήτηση για την Κύπρο έχει αυξηθεί σε σχέση με το 2019, εντούτοις παραμένει να είναι πολύ πίσω σε σχέση με την ζήτηση που υπάρχει για άλλους προορισμούς. «Σίγουρα η Κύπρος είναι σε θέση να προσελκύσει περισσότερους τουρίστες από τη Γερμανία. Το σημαντικότερο είναι να καταφέρει να καταστεί ολόκληρος προορισμός, αφού διαθέτει όλες τις καιρικές συνθήκες, σύγχρονες καλές υποδομές, καλά ξενοδοχεία και ωραίες παραλίες με γαλάζιες σημαίες, ελκυστικά πολιτιστικά μέρη, και χαρακτηριστική μαγειρική». Μικρό ζήτημα προκύπτει στο θέμα της οδήγησης στην Κύπρο σε σχέση με το σύστημα την Γερμανία, αν και όπως ανέφερε, το οδικό δίκτυο και οι υποδομές είναι πολύ καλές και έτσι δεν δημιουργείται τελικά ιδιαίτερο πρόβλημα. Εξέφρασε την ελπίδα ότι η τουριστική χρονιά του 2023 θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα του 2022, αν και σημείωσε ότι ο ρυθμός πληθωρισμού στην Γερμανία, το ψηλότερο βασικό κόστος, το ψηλότερο κόστος πτήσης και διαμονής, θα επηρεάσει τη συχνότητα των ταξιδιωτών τον επόμενο χρόνο.

Καλή εναλλακτική

Η Κύπρος χρειάζεται περισσότερη διαφήμιση τόνισε και ο Marion Jockel, εκπρόσωπος του FLUGBÖRSE

Το νησί μας αναμένεται ότι θα επωφεληθεί από την επικρατούσα τάση για ταξίδια μεσαίας απόστασης που καταγράφεται για το 2023, με την μέση διάρκεια ταξιδιού από και προς τη Γερμανία να κυμαίνεται στις 4 ώρες.

Remscheid, Raiffeisen Vertriebs GmbH, ο οποίος εξέφρασε την εκτίμηση ότι η Κύπρος θα μπορούσε να είναι μια εξαιρετική εναλλακτική επιλογή διακοπών, σε σχέση με την Ελλάδα. Στα θετικά του προορισμού κατέταξε την καλή κουζίνα, το επίπεδο των ξενοδοχείων, την φιλικότητα και την φιλοξενία, την πολιτιστική ταυτότητα του νησιού. Ευχάριστη έκπληξη ήταν, κατά την τελευταία του επίσκεψη στην Κύπρο, η συχνά καλή γνώση γερμανικών. Στα αρνητικά, σημείωσε την αντικειμενική δυσκολία των Γερμανών τουριστών να οδηγήσουν στο νησί, λόγω της οδήγησης στα αριστερά. Σε γενικές γραμμές περιέγραψε ότι πλέον οι προσδοκίες για την Κύπρο, έχουν αλλάξει, αφού η χώρα μπορεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες για ένα ετερογενές τουριστικό κοινό. Εξέφρασε παράλληλα συγκαταβέβαιες προσδοκίες για το 2023, με την αύξηση του κόστους ζωής να επηρεάζει σε μεγαλύτερο βαθμό τη μεσαία τάξη και την ζήτηση για ταξίδια. Ως εκ τούτου, τόνισε ότι βαρόμετρο για τα επίπεδα κρατήσεων του επόμενου έτους, τόσο για την Κύπρο όσο και γενικότερα, θα αποτελέσει το κόστος των ταξιδιών.

Σχέση ποιότητας - τιμής

Μοντέρνα ξενοδοχεία, καλή σχέση ποιότητας-τιμής, δυνατότητες για ποικίλες εκδρομές και μοναδικό τοπίο,

Εκπαιδευτικό ταξίδι στην Κύπρο

Το FTI Group, η τρίτη μεγαλύτερη τουριστική επιχείρηση της Ευρώπης, σε συνεργασία με το Meeting Point Cyprus και αρκετούς τοπικούς εταίρους, προχώρησε σε ένα ετερογενές τουριστικό κοινό. Εξέφρασε παράλληλα συγκαταβέβαιες προσδοκίες για το 2023, με την αύξηση του κόστους ζωής να επηρεάζει σε μεγαλύτερο βαθμό τη μεσαία τάξη και την ζήτηση για ταξίδια. Ως εκ τούτου, τόνισε ότι βαρόμετρο για τα επίπεδα κρατήσεων του επόμενου έτους, τόσο για την Κύπρο όσο και γενικότερα, θα αποτελέσει το κόστος των ταξιδιών.

για 8 μέρες στην Κύπρο, σε Αγία Νάπα, Λεμεσό και Πάφο. Στο πλαίσιο της επίσκεψης, οι διοργανωτές παρουσίασαν τον προορισμό, προσφέροντας τη δυνατότητα για γνωριμία και αλληλεπίδραση με διαφορετικά στοιχεία του νησιού. Το πρόγραμμα περιλάμβανε συναντήσεις με ξενοδόχους, επισκέψεις στο Μουσείο Θάλασσα και το χωριό Ακουρδάλια, και εκδηλώσεις στο κέντρο της παλιάς αγοράς στην Πάφο, με παραδοσιακά χειροτεχνήματα, φαγητό και κρασί.

είναι στα ατού του νησιού, όπως αναφέρει ο Tamas Takacs, ταξιδιωτικός πράκτορας του ταξιδιωτικού γραφείου GmbH στο Μόναχο. Μιλώντας στην «Κ», ανέφερε ότι το διάλειμμα των δυο χρόνων της πανδημίας αξιοποιήθηκε πολύ καλά ως προς την αναβάθμιση του ξενοδοχειακού προϊόντος, ενώ χαρακτήρισε την Κύπρο ως μια καλή εναλλακτική επιλογή για διακοπές έναντι των προορισμών της Τουρκίας και της Ελλάδας. Επισήμανε ότι το 2022, γενικότερα η ζήτηση ήταν ελαφρώς χαμηλότερη σε σχέση με τα επίπεδα του 2019, αναμένει ωστόσο παρόμοιες πωλήσεις στα επίπεδα του 2019 την επόμενη χρονιά. Ανέφερε ότι μετά από δύο χρόνια αναγκαστικής διακοπής λόγω της πανδημίας του Covid 19, τα ταξίδια εξακολουθούν να παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για μεγάλο μέρος του γερμανικού πληθυσμού. Σημείωσε ωστόσο ότι «λόγω του τρέχοντος υψηλού ποσοστού πληθωρισμού, η τουριστική βιομηχανία πρέπει να αντιμετωπίσει την αλλαγή της συμπεριφοράς των καταναλωτών σε σχέση με την αύξηση των τιμών των ταξιδιών», ενώ εξήγησε ότι οι παράγοντας «Value for money», εξελίσσεται ως ο σημαντικότερος στην επιλογή προορισμού και στην πρόθεση κράτησης για το 2023. Εξέφρασε την εκτίμηση ότι το 2023 δεν αποτελεί δεδομένη επιτυχία για

τον τουρισμό, αφού καθοριστικό ρόλο θα έχει η αγοραστική δυνατότητα των ταξιδιωτών.

Ο παράγοντας «απόσταση»

Η Κύπρος έχει μεγάλες δυνατότητες να προσελκύσει περισσότερους Γερμανούς τουρίστες, αν και οι τουριστικοί φορείς έχουν προανατολιστεί περισσότερο σε άλλες αγορές σχολιάζει ο Thomas Holzbrecher, από το ταξιδιωτικό γραφείο My Travel Company GmbH & Co. KG στην Κολόνη και προσθέτει ότι θα πρέπει να αλλάξουν συγκεκριμένα πράγματα ώστε να αυξηθούν οι αριθμοί από Γερμανία, όπως το κόστος διανυκτέρευσης το οποίο είναι ψηλότερο σε σχέση με ανταγωνιστικούς προορισμούς. «Το target group είναι πιο περιορισμένο, αλλά και αυτό είναι επίσης μια ευκαιρία, γιατί η Κύπρος έχει καλές ευκαιρίες, να δυναμώσει σε αυτή την αγορά» σχολίασε. Ανέφερε πάντως ότι μετά το πρόσφατο ταξίδι του στην Κύπρο, πλέον θα προωθεί περισσότερο την Κύπρο σε σχέση με προηγούμενους. Το νησί μας αναμένεται ότι θα επωφεληθεί από την επικρατούσα τάση για ταξίδια μεσαίας απόστασης που καταγράφεται για το 2023, με την μέση διάρκεια ταξιδιού από και προς τη Γερμανία να κυμαίνεται στις 4 ώρες. Όσον αφορά δραστηριότητες με τις οποίες μπορεί να ψυχαγυθεί ο τουρίστας στην Κύπρο, ο Thomas Holzbrecher ανέφερε ότι υπάρχει μια μεγάλη γκάμα επιλογών που απευθύνεται σε διαφορετικά είδη πελατών, όπως παραλίες, πολιτισμικά μνημεία, όμορφα τοπία και ενδιαφέρουσες πόλεις για να επισκεφθεί κανείς. Σκιαγραφώντας το προφίλ των Γερμανών τουριστών, ανέφερε ότι προτιμούν προορισμούς που προσφέρουν μια ανάμειξη διαφορετικών εμπειριών και δραστηριοτήτων, κάτι που η Κύπρος μπορεί να προσφέρει. Υπογραμμίζει ότι το 2022 ήταν μια καλή χρονιά για τα ταξίδια. «Είχαμε μια πολύ καλή σεζόν το 2022, η τιμή ανά άτομο ήταν υψηλότερη από το 2019 και οι άνθρωποι ήταν πραγματικά άπληστοι για ταξίδια και είχα περίπου 10-15% περισσότερες πωλήσεις σε σχέση με το 2019», προσέθετε. Οι εκτιμήσεις για το 2023 είναι μάλλον θετικές, αναφέρει τονίζοντας ότι η ζήτηση για ταξίδια θα είναι στα επίπεδα του 2022 παρά τις δυσκολίες, αν και θα υπάρξει προσπάθεια για λιγότερα έξοδα σε σχέση με πέρσι.

Ψήφος εμπιστοσύνης

«Για εμάς η ζήτηση για την Κύπρο το 2022 ήταν περισσότερη σε σχέση με πριν», αναφέρει ο Niklas Göbel, διευθύνων σύμβουλος του ταξιδιωτικού γραφείου Flugbörse Giessen & συνεργάτης στην SonnenklarTV, αν και γενικότερα, οι αριθμοί δεν έχουν επιστρέψει καθολικά στα προπανδημικά επίπεδα. Σε δηλώσεις του στην «Κ», έδωσε ψήφο εμπιστοσύνης για την Κύπρο ως προορισμό, αναφέροντας ότι το νησί διαθέτει ένα μίγμα κουλτούρας και δραστηριοτήτων που μπορεί να ικανοποιήσει όλους τους τύπους των επισκεπτών. Εξέφρασε την εκτίμηση ότι το 2023 θα είναι καλύτερο από το 2022, παρά την δυσχερέστερη λόγω πληθωρισμού και κόστους ενέργειας, παράγοντες που θα επηρεάσουν την ζήτηση των Γερμανών για ταξίδια. Στο αρνητικό κοκτέιλ προστίθεται η εξέλιξη του πολέμου, και σε μικρότερο βαθμό η πανδημία.

Συν 31% φέτος σε σχέση με το 2019

Οι αναφορές των Γερμανών ταξιδιωτικών πρακτόρων συνάδουν με τα μέχρι στιγμής δεδομένα από την γερμανική αγορά, σε επίπεδο αφίξεων και εσόδων. Τα στοιχεία δείχνουν ενίσχυση των αριθμών σε σχέση με τα προπανδημικά επίπεδα.

Συγκεκριμένα, μέχρι τέλος Σεπτεμβρίου, η διαφορά σε σχέση με το 2019, ανήλθε στο +31%, με 136 χιλιάδες αφίξεις Γερμανών τουριστών το 2019 και 178 χιλιάδες το 2022. Τα τελευταία

διαθέσιμα στοιχεία για τα έσοδα του τουρισμού και τις κατά κεφαλή δαπάνες τουριστών, δείχνουν ότι πρόκειται για τουρίστες σχετικά ψηλής τουριστικής δαπάνης.

Μόνο για τον μήνα Οκτώβριο τα τουριστικά έσοδα που προέρχονται από τους Γερμανούς τουρίστες, ανέρχονται σε 27,5 εκατ. ευρώ. Συγκεκριμένα, τον Οκτώβριο, ήρθαν στην Κύπρο για διακοπές 31.556 επισκέπτες από την Γερμανία. Η μέση διάρκεια της ε-

Μόνο για τον μήνα Οκτώβριο τα τουριστικά έσοδα που προέρχονται από τους Γερμανούς τουρίστες, ανέρχονται σε 27,5 εκατ. ευρώ, σε σχέση με 19,2 εκατ. ευρώ τον Οκτώβριο του 2019.

πίσκεψής τους ήταν 8,9 μέρες ενώ η μέση κατά κεφαλή δαπάνη ήταν €873,82, και η ημερήσια κατά κεφαλή δαπάνη ήταν γύρω στα 100 ευρώ/ημέρα. Αντίστοιχα, τα τουριστικά έσοδα από την γερμανική αγορά για τον Οκτώβριο του 2019 ανήλθαν στα 19,2 εκατ. ευρώ, με καταγεγραμμένες 21.678 αφίξεις, μεγαλύτερη διάρκεια παραμονής 9,8 μέρες, μέση κατά κεφαλή δαπάνη 886,68 ευρώ και ανά ημέρα 90,48 ευρώ.

Περισσότερη διαφήμιση το '23

Πρόκειται για αγορά την οποία το Υπουργείο έχει θέσει στις προτεραιότητες του- από πλευράς διαφήμισης- το 2023.

Όπως αναφέρθηκε στο πλαίσιο της ανασκόπησης της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού για το διάστημα 2020-2022, η Γερμανία περιλαμβάνεται στις αγορές στις οποίες γίνονται οι υψηλότερες δαπάνες διαφήμισης για την τουριστική Κύπρο, με ποσοστό 7% της συνολικής δαπάνης. Πάντως ήδη καταγράφεται αύξηση της συνδε-

σιμότητας της Κύπρου με γερμανικά αεροδρόμια.

Για το καλοκαίρι του 2023, αναμένεται ότι θα εκτελούνται 42 πτήσεις την εβδομάδα από και προς γερμανικά αεροδρόμια.

Βάσει του προγράμματος πτήσεων το οποίο έχει αναρτηθεί στην σελίδα της Hermes Airports, πρόκειται για 35 πτήσεις εβδομαδιαίως το καλοκαίρι του 2023 από το αεροδρόμιο Λάρνακας και 7 πτήσεις την εβδομάδα για το αεροδρόμιο Πάφου.

Αναζητούνται γεφυρωτικές λύσεις για την ΑΗΚ

Δεν προχωρούν ακόμα με μέτρα οι εργαζόμενοι.

Κρίσιμη η συνάντηση της Παρασκευής 13/1

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Στο Υπουργείο Οικονομικών αναμένεται να προσέλθουν το μεσημέρι της Παρασκευής 13 Ιανουαρίου, εκπρόσωποι των συντεχνιών ώστε να θέσουν επί τάπητος τα αιτήματά τους, ενώπιον των Υπουργείων Οικονομικών, Ενέργειας και Εργασίας.

Στόχος, η συζήτηση και η εξεύρεση γεφυρωτικών λύσεων, προκειμένου να αποφευχθούν τα απεργιακά μέτρα που είχαν εξαγγελθεί από τις συντεχνίες υπαλλήλων, τον προηγούμενο μήνα. Στη συνάντηση θα συμμετέχει και το Διοικητικό Συμβούλιο της ΑΗΚ. Μιλώντας στην «Κ» ο υπουργός Εργασίας Κυριάκος Κούσιος ανέφερε ότι κατά τη χθεσινή συνάντηση με τους δύο Υπουργούς, Κωνσταντίνο Πετρίδη και Νατάσα Πηλείδου, έγινε μια ενημέρωση για τις κινήσεις του ίδιου και καθορίστηκε μια ενδεικτική ημερομηνία για την συνάντηση όλων των πλευρών. Τις επόμενες μέρες και πριν την συνάντηση της 13ης Ιανουαρίου, ο Κ. Κούσιος, αναμένει ότι θα έχει και την ενημέρωση από το συμβούλιο της ΑΗΚ για λεπτομέρειες τις οποίες έχει ζητήσει, κάτι που αναμένεται περί τα τέλη της τρέχουσας εβδομάδας. Κληθείς να σχολιάσει κατά πόσο θα ικανοποιηθούν τα αιτήματα των εργαζομένων, ο Υπουργός Εργασίας τόνισε ότι ο ρόλος του ίδιου είναι

«θα περιμένουμε την συνάντηση και αναλόγως του αποτελέσματος θα αποφασιστούν αν θα υπάρξουν άλλα μέτρα και ποια θα είναι αυτά», επισημαίνει ο πρόεδρος της ΕΠΟΠΑΥ.

διαμεσολαβητικός και οι όποιες ενέργειες και αποφάσεις εναπόκεινται στους Υπουργούς Οικονομικών και Ενέργειας.

Στην αναμονή

Από την πλευρά των συντεχνιών, ο πρόεδρος της ΕΠΟΠΑΗ (Ελεύθερη Παγκύπρια Οργάνωση Προσωπικού Αρχής Ηλεκτρισμού), Κυριάκος Ταφούνας, ανέφερε ότι ένας μήνας μετά την αναβολή των κινητοποιήσεων, αποτελεί αρκετό χρόνο ώστε να υπάρξει επαρκής ενημέρωση για τα αιτήματα που έχουν τεθεί. Ως εκ τούτου η πλευρά των εργαζομένων αναμένει ότι η συζήτηση θα περιστραφεί γύρω από όλα τα ζητήματα, και θα δοθούν ουσιαστικές απαντήσεις για όλα τα θέματα που έχουν τεθεί. Εκ του αποτελέσματος της επικείμενης συνάντησης, θα αποφασιστεί αν θα υπάρξουν άλλα μέτρα και ποια θα είναι αυτά. Από την στιγμή της ανάληψης πρωτοβουλίας για ρύθμιση του θέματος, τα μέτρα έχουν ανασταλεί αναμένοντας να γίνει κάτι ουσιαστικό.

Επαναφορά των μέτρων

Από τις 13 Δεκεμβρίου, και την συνάντηση με τον Υπουργό Εργασίας, η πλευρά των εργαζομένων δεν έχει αγγίξει ξανά το θέμα των κινητοποιήσεων. «Τα μέτρα έχουν ανασταλεί με την προσδοκία ενός σωστού διαλόγου και σωστών αποφάσεων», ωστόσο, όπως επισημαίνει ο κ. Ταφούνας, η επιλογή των κινητοποιήσεων, δεν έφυγε ποτέ από το τραπέζι. Τα επόμενα βήματα των συντεχνιών θα αποφασιστούν μετά την συνάντηση της ερχόμενης εβδομάδας, χωρίς να αποκλείεται η περίπτωση

λήψης μέτρων διαφορετικής μορφής από αυτά που είχαν εξαγγελθεί τον Δεκέμβριο. Ασφαλώς αυτές οι δηλώσεις δεν προεξοφλούν και τη λήψη μέτρων, τονίζουν ωστόσο ότι οι συντεχνίες δεν έχουν απομακρύνει αυτό το ενδεχόμενο.

Τα αιτήματα

Τα αιτήματα των συντεχνιών αφορούν στην στελέχωση του οργανισμού, την λειτουργία κοστοβόρων μονάδων στη Δεκέλεια, την εμπλοκή της ΑΗΚ στην παραγωγή ΑΠΕ, καθώς και την επιθεώρηση ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων των υποστατικών.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά την στελέχωση του Οργανισμού, από το 2016 έχει υπολογιστεί ότι υπάρχουν ανάγκες για περίπου 375 νέες θέσεις εργασίας για όλες τις δραστηριότητες και τις νέες υπηρεσίες του Οργανισμού. Υπάρχουν ανάγκες, όπως αναφέρει η ΕΠΟΠΑΗ, σε

Ο Υπουργός Εργασίας τόνισε ότι ο ρόλος του ίδιου είναι διαμεσολαβητικός και οι όποιες ενέργειες και αποφάσεις εναπόκεινται στους Υπουργούς Οικονομικών και Ενέργειας.

«Τράπεζα της Χρονιάς 2022» στην Κύπρο από το διεθνές έγκυρο οικονομικό περιοδικό The Banker

Τράπεζα Κύπρου

τεχνικό προσωπικό και υποστηρικτικές υπηρεσίες- σε όλα τα στάδια παραγωγής, μεταφοράς, διανομής, και προμήθειας αλλά και υπηρεσίες νομικές, οικονομικές και IT. «Έχουν εγκριθεί 146 θέσεις αλλά ούτε ο κόσμος εξυπηρετείται ούτε το αίτημα μας ικανοποιείται με αυτό τον αριθμό» σχολιάζει ο κ. Ταφούνας, προσθέτοντας ότι η υποστελέχωση είναι χρόνιο πρόβλημα του Οργανισμού και δημιουργεί θέματα ασφάλειας

Συνολικά ο αριθμός νέων θέσεων ανέρχεται γύρω στις 375 και αφορούν θέσεις σε όλες τις δραστηριότητες και τις νέες υπηρεσίες του Οργανισμού.

λειας και υγείας του προσωπικού, σωστής λειτουργίας του Οργανισμού και σωστής εξυπηρέτησης των καταναλωτών.

Το δεύτερο θέμα αφορά την εμπλοκή της ΑΗΚ στην παραγωγή και την προμήθεια ΑΠΕ, ώστε να επιτραπεί στον Οργανισμό να λειτουργήσει φωτοβολταϊκά πάρκα με στόχο να παραχθεί φθηνότερο μίγμα παραγωγής, κάτι που θα έχει ως αποτέλεσμα χαμηλότερες τιμές για τους καταναλωτές. Το τρίτο θέμα αφορά την επιθεώρηση ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων των υποστατικών, μετά την προώθηση νομοσχεδίου στη Βουλή με το οποίο επιδιώκεται η αποξένωση αυτής της υπηρεσίας ώστε να γίνεται από ιδιώτες.

Το τέταρτο ζήτημα που θέτουν οι συντεχνίες αφορά τη λειτουργία των έξι μονάδων του υποστατικού της Δεκέλειας. Όπως αναφέρουν, τα τελευταία τρία χρόνια προειδοποιούν για την ανάγκη αντικατάστασής τους με μικρότερες και πιο ευέλικτες μονάδες που να έχουν χαμηλότερο κόστος λειτουργίας.

Τελικός αποδέκτης αυτής της μετάβασης, θα είναι ο καταναλωτής, όπως επισημαίνουν, αφού θα επωφελείται των εξοικονομήσεων του κόστους παραγωγής αλλά και του κόστους από τις εκπομπές ρύπων. Τονίζουν ότι οι έξι μονάδες είναι απαραίτητες τόσο για την επάρκεια, όσο και για την διασπορά παραγωγής και την σωστή λειτουργία των δικτύων και κάνουν λόγο για απουσία σχεδιασμού για την αντικατάστασή τους.

Όπως αναφέρουν, έχει ζητηθεί η παράταση λειτουργίας αυτών των μονάδων μέχρι το 2029, κάτι που καταδεικνύει τη σημασία τους στην παραγωγή, ωστόσο το θέμα των ρύπων παραμένει.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΤΖΟΕ ΚΑΣ ΚΑΙ ΕΝΓΚΕΝ ΤΑΜ / REUTERS

Δύσκολη η ανάκαμψη του κινεζικού κλάδου υπηρεσιών μετά τα lockdowns

Ο Τζόρνταν Λι, ιδιοκτήτης εστιατορίου στην κινεζική πόλη Τσενγκντού, ελπίζει απεγνωσμένα ότι οι διακοπές της κινεζικής Πρωτοχρονιάς τον Ιανουάριο θα τον βοηθήσουν να αναπληρώσει τα χαμένα έσοδα που προέκυψαν εξαιτίας των περιορισμών της πανδημίας. Αν και οι μολύνσεις έχουν αυξηθεί απότομα από τότε που η κεντρική κυβέρνηση ήρε τα περισσότερα από τα μέτρα ελέγχου της πανδημίας αυτόν τον μήνα, ο Λι πιστεύει ότι οι άνθρωποι θα εξακολουθούν να ταξιδεύουν στο Τσενγκντού. Ωστόσο, υπάρχει ένα θέμα και αυτό είναι η έλλειψη επαρκούς αριθμού εργαζομένων για να διαχειριστούν τη ζήτηση. Εξ ου και ο Λι προετοιμάζεται για το χειρότερο σενάριο, όπου θα κρατά μόνος του ανοικτό το εστιατόριό του, διότι, όπως λέει, «μπορεί να είναι το αφεντικό, ο σεφ, ο σερβιτόρος και να χειρίζεται τα οικονομικά ταυτόχρονα». Η δυσχερής θέση στην οποία βρίσκεται ο Τζόρνταν Λι φανερώνει τις προκλήσεις

για τον καιρία σημασίας τομέα παροχής υπηρεσιών της Κίνας, προσβλέποντας σε αναζωογόνησή του μετά τον ιό. Εν τω μεταξύ, ενώ η ασθένεια εξαπλώνεται πλέον ανεξέλεγκτα σε ολόκληρη τη χώρα, επιχειρηματίες του κλάδου επισημαίνουν ότι οι συνεχείς εγκλεισμοί τους στέρησαν τη δυνατότητα να σωρεύσουν ρευστό και να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους. Επίσης, οφείλουν να αντιμετωπίσουν και το γεγονός πως αυξάνεται ο αριθμός άρρωστων εργαζομένων, ενόψει μάλιστα της κινεζικής Πρωτοχρονιάς τον επόμενο μήνα.

Ο τομέας της παροχής υπηρεσιών με φυσική παρουσία, ο οποίος αντιπροσώπευε το 53,3% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) της Κίνας το 2021, υπέστη τα περισσότερα πλήγματα εξαιτίας των υγειονομικών περιορισμών. Προ ημερών, το Πεκίνο κατήργησε σχεδόν όλα τα συναφή μέτρα που κλόνησαν την οικονομία του των 17 τρις. δολαρίων. «Ακόμα παρατηρείται

έλλειψη εργατικού δυναμικού στον τομέα των υπηρεσιών στις μεγάλες πόλεις και η απώλεια παραγωγικότητας είναι αρκετά εμφανής», δήλωσε ο Νταν Γουάινγκ, προϊστάμενος οικονομολόγος της τράπεζας Hang Seng Bank China. «Αυτή η κατάσταση δεν θα βελτιωθεί σημαντικά πριν από την κινεζική Πρωτοχρονιά και η ανάκαμψη δεν συμβαίνει ταυτόχρονα, αλλά από πόλη σε πόλη». Στο δε πεδίο των δαπανών, οι λιανικές πωλήσεις, βασικός δείκτης κατανάλωσης, μειώθηκαν κατά 5,9% τον Νοέμβριο σε σχέση με το 2021, ενώ η εστίαση περιεστάρη κατά 8,4%.

Οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής έχουν εκπονήσει σχέδια για την αναζωογόνηση της κατανάλωσης και των επενδύσεων. Εντούτοις, ο αντικτυπος της επιβράδυνσης της οικονομίας στην ανεργία και στους μισθούς αναμένεται να κρατήσει κλειστά τα πορτοφόλια αναφορικά με δαπάνες, που θα διοχετευθούν σε υπηρεσία το εγγύς μέλλον.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ, ΚΑΛΟΥΜ ΠΙΚΕΡΙΝΓΚ, ΣΑΛΟΜΟΝ ΦΙΝΤΛΕΡ*

Η Ευρώπη κέρδισε το 2022 τη μάχη της ενέργειας

Πόλεμος στην Ευρώπη, ενεργειακή κρίση και ανεξέλεγκτος πληθωρισμός πατούν στον κόμπο. Από πολλές απόψεις, το 2022 ήταν η χειρότερη χρονιά των τελευταίων τεσσάρων δεκαετιών για πολλά και μεγάλα μέρη του κόσμου. Καθώς οι κεντρικές τράπεζες πατούσαν φρένο απότομα, εάν όχι καθυστερημένα, οι τιμές των μετοχών αλλά και των ομολόγων σημείωναν απώλειες. Ωστόσο, εάν αφήσουμε τις κακές ειδήσεις, μπορούμε να βρούμε και φωτεινές πλευρές. Δύο ηγέτες του κόσμου, ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν και ο Κινέζος Σι Τζινπίνγκ, δείχνουν απογοητευμένοι. Αντίθετα με τις γενικότερες εκτιμήσεις, η Ε.Ε. αντιμετωπίζει τις ελλείψεις στις ροές φυσικού αερίου που έρχονται από τη Ρωσία. Για δύο δεκαετίες η Ρωσία προμήθευε το 40%-50% του φυσικού αερίου που κατανάλωνε η Ε.Ε. Και με στόχο να την καταστήσει πιο επιρρεπή στον εμβιασμό, μείωσε τις προμήθειες φυσικού αερίου από τα μέσα του 2021 και μετά. Το αποτέλεσμα ήταν τα α-

ποθέματα αερίου στην Ε.Ε. να είναι χαμηλότερα του συνήθους κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες στην αρχή του 2022 – αλλά μολονότι η Ρωσία έκλεισε οριστικά βασικούς αγωγούς αερίου προς την Ευρώπη στη διάρκεια της χρονιάς, η Ε.Ε. έχει πλέον αυξήσει τα αποθέματά της κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από το κανονικό. Με αυτή τη στροφή κατά συνολικά 30 ποσοστιαίες μονάδες στο επίπεδο αποθεμάτων μέσα σε έναν χρόνο, η Ευρώπη είναι καλά προετοιμασμένη για την τρέχουσα περίοδο ζήτησης για θέρμανση.

Φυσικά, η αύξηση των εισαγωγών αερίου από πηγές εκτός της Ρωσίας και η μείωση της κατανάλωσης έως 20,1% από τα συνηθισμένα επίπεδα από τον Αύγουστο έως τον Νοέμβριο ήταν ένα πλήγμα.

Οι υψηλές τιμές ενέργειας και τροφίμων έχουν μειώσει την αγοραστική δύναμη των καταναλωτών, ενώ την ίδια στιγμή έχουν αυξήσει τα κόστη παραγωγής. Ένα κομμάτι της Ευρώπης

έχει διολισθήσει στην ύφεση. Ωστόσο, καθώς η Ευρώπη έχει φθάσει σε καλά επίπεδα ως προς τα αποθέματα που διατηρεί, οι τιμές των 12μηνων προθεσμιακών συμβολαίων στο φυσικό αέριο μειώθηκαν ξανά από το υψηλό των 300 ευρώ ανά μεγαβατώρα στις 26 Αυγούστου, στα 91 ευρώ. Αυτή η εξέλιξη υποστηρίζει την άποψή μας για μια σταθερή οικονομική ανάκαμψη, όταν η πιθανόν ήπια ύφεση του χειμώνα τελειώσει.

Εχοντας ξεκινήσει έναν σκληρό πόλεμο, ο Πούτιν δεν έχει εύκολο τρόπο διαφυγής. Η Ουκρανία και ελεύθερες χώρες έχουν ορθώσει το ανδραγμά τους εναντίον του. Τα έξοδα του πολέμου, η εφαρμογή κυρώσεων και το αυξανόμενο κόστος της καταστολής θα αποτελέσουν ένα βάρος που επιδεινώνεται εφόσον ο Πούτιν παραμείνει στην εξουσία.

* Οι κ. Χόλγκερ Σμιεντινγκ, Κάλουμ Πικερινγκ και Σάλομον Φιντλερ είναι οικονομολόγοι της Berenberg Bank.

Η Ευρώπη ανησυχεί, η Κίνα καθησυχάζει

Ενώ η Ε.Ε. αναζητεί κοινή γραμμή, η πλειονότητα των κρατών τάσσεται υπέρ του τεστ από ταξιδιώτες πριν από την επιβίβαση

Δωρεάν εμβόλια κατά του κορωνοϊού προσφέρει η Ε.Ε. για να βοηθήσει το Πεκίνο να ανακατίσει την έξαρση της πανδημίας, μια ανακοίνωση που απορρίφθηκε άμεσα από την κινεζική κυβέρνηση, η οποία μοιάζει διατεθειμένη για μετωπική σύγκρουση με την Ευρώπη. Την ίδια στιγμή η Κίνα επιμένει να υποβαθμίζει τη σοβαρότητα του νέου κύματος, κάνοντας λόγο για τρεις νέους θανάτους τη Δευτέρα και έναν την Κυριακή. Αν και αξιωματούχοι παραδέχθηκαν πως ο αριθμός των κρουσμάτων είναι τεράστιος, σε άρδρο της η «Λαϊκή Ημερησία», η επίσημη εφημερίδα του ΚΚΚ, ανέφερε ότι για τους περισσότερους νοσούντες τα συμπτώματα είναι ήπια, ενώ μόνο το 3%-4% εισάγεται σε νοσοκομεία. «Η διασπορά στη Σαγκάιν είναι ευρύτατη και ενδέχεται να έχει αγγίξει το 70% του πληθυσμού, που είναι 20-30 φορές μεγαλύτερο ποσοστό σε

σχέση με τον Απρίλιο και τον Μάιο», αποκάλυψε ο Τσεν Ερζχέν, μέλος της ομάδας εμπειρογνομώνων για τον κορωνοϊό στη Σαγκάιν, στο Στούντιο Νταγιανγκντόνγκ που ανήκει στη «Λαϊκή Ημερησία». Αν ευσταθεί το ποσοστό, μόνο στη Σαγκάιν ο αριθμός των κρουσμάτων ανέρχεται σε 17,5 εκατ. Η προσφορά εμβολίων εκ μέρους της Ε.Ε. έγινε λίγο πριν από τη χθεσινή συνάντηση αξιωματούχων των υπουργείων Υγείας της Ενωσης, κατά την οποία η πλειονότητα των χωρών-μελών τάχθηκε υπέρ της διενέργειας τεστ πριν από την αναχώρηση των ταξιδιωτών από την Κίνα με προορισμό την Ε.Ε. Η επιτροπή Στέλλα Κυριακίδου φιλοδοξεί να υπάρξει μια κοινή προσέγγιση της Ε.Ε. στην προοπτική ενός νέου κύματος, μετά την εγκατάλειψη της πολιτικής των μηδενικών κρουσμάτων από το Πεκίνο. Η αντίδραση του κινεζικού ΥΠΕΣ χθες

ήταν κατηγορηματική: η χώρα δεν έχει ανάγκη τα ευρωπαϊκά εμβόλια λόγω της «ενισχυόμενης κλινικής αποτελεσματικότητας» των «επαρκών» εγχώριων εμβολίων. «Η κατάσταση σε επίπεδο πρόληψης και ανάσχεσης ακολουθεί την προβλεπόμενη πορεία και είναι υπό

Το Πεκίνο αντιδρά στους ελέγχους για την COVID-19 και απειλεί με αντίποινα.

έλεγχο», σχολίασε ο Κινέζος εκπρόσωπος, παρά τις πιέσεις του ΠΟΥ να δώσει στη δημοσιότητα ακριβή στοιχεία θανάτων, νοσηλείων και κρουσμάτων. Η κατάσταση αναμένεται να κλιμακωθεί περαιτέρω μετά τις μαζικές μετακινήσεις

πληθυσμού επί τη ευκαιρία της κινεζικής Πρωτοχρονιάς στις 22 Ιανουαρίου. Η Κίνα επαφίεται στα εγχώρια Sinovac και Sinopharm, ενώ δεν έχει αναπτύξει δυτικά εμβόλια που βασίζονται στο mRNA σε μεγάλη κλίμακα. Πάντως, στην τελευταία αποτίμηση του στις 21 Δεκεμβρίου ο ΠΟΥ είχε αναφέρει ότι η εμβολιαστική κάλυψη στην Κίνα δεν είναι αρκετή. Τα εγχώρια εμβόλια απαιτούν τρεις δόσεις για να προλάβουν τη σοβαρή νόσηση ευάλωτων ατόμων. Οι δύο δόσεις καλύπτουν μόνο κατά 50% άτομα άνω των 60 ετών, εξήγησε ο επικεφαλής υγειονομικών κρίσεων του ΠΟΥ, δρ Μάικ Ράιναν. Μόνο το 40% των ατόμων άνω των 80 ετών έχει κάνει τρεις δόσεις, σύμφωνα με τα στοιχεία του Οργανισμού.

Στο μεταξύ, δεν έχει καταστεί ακόμη εφικτή η επίτευξη συμφωνίας στην Ε.Ε. για την αντιμετώπιση όσων ταξιδιωτών

φθάνουν στην Ένωση από την Κίνα μετά τις 8.1, οπότε αίρονται οι περιορισμοί. Κάποιες χώρες έχουν ζητήσει να προκομίζεται αρνητικό τεστ για τον κορωνοϊό ή απόδειξη εμβολιασμού. Ωστόσο η κ. Κυριακίδου επιζητεί συντονισμό των δράσεων, τη στιγμή που Γαλλία, Ισπανία και Ιταλία σκοπεύουν να θεσπίσουν ελέγχους από τον φόβο άγνωστων νέων μεταλλάξεων. Την περασμένη εβδομάδα οι «27» δεν κατέληξαν σε κοινά μέτρα, με αποτέλεσμα να υπάρξουν νέες επαφές χθες και μια συνάντηση του ενιαίου μηχανισμού ανταπόκρισης σε πολιτικές κρίσεις σήμερα.

Η αξιοπιστία του Κινέζου ηγέτη Σι Τζινπίνγκ επλήγη βαριά, καθώς αυξάνεται ο απολογισμός των νεκρών και οι κινεζικές αρχές επικειρούν να συσκοτίσουν τους πραγματικούς αριθμούς. «Πάνω από 3,4 δισ. δόσεις εμβολίων έ-

χουν χορηγηθεί στην κινεζική ενδοχώρα, ενώ πάνω από το 90% των κατοίκων είναι πλήρως εμβολιασμένο», ανέφερε σε ανακοίνωσή της η κινεζική αποστολή στην Ε.Ε., η οποία χαρακτήρισε «αδικαιολόγητο» οποιοδήποτε μέτρο για τεστ και άλλους ελέγχους σε ταξιδιώτες από την Κίνα. Δεν υπάρχει καμία επιστημονική βάση, ισχυρίστηκαν χθες Κινέζοι αξιωματούχοι και απείλησαν με αντίποινα «με βάση την αρχή της ανταποδοτικότητας». Τα σχόλια ήταν τα οξύτερα έως σήμερα για το ζήτημα, καθώς Αυστραλία και Καναδάς είναι οι τελευταίες χώρες σε έναν μακρύ κατάλογο χωρών που ζητούν πλέον από τους επισκέπτες από την Κίνα να υποβάλλονται σε τεστ προτού επιβιβαστούν στην πτήση τους. Τέλος, η Βρετανία ανακοίνωσε χθες ότι όσοι ταξιδιώτες είναι θετικοί στον κορωνοϊό δεν χρειάζεται να μπαίνουν σε καραντίνα.

Οι ειδικοί μιλούν για τον κίνδυνο αναζωπύρωσης

Της **ΗΛΙΑΝΑΣ ΜΑΓΡΑ**

Σε δύο πτήσεις που προσγειώθηκαν στο Μιλάνο την προηγούμενη εβδομάδα, σχεδόν οι μισοί επιβάτες βρέθηκαν θετικοί στον κορωνοϊό. Και οι δύο πτήσεις είχαν έρθει από την Κίνα –η μία από το Πεκίνο και η άλλη από τη Σαγκάιν–, όπου μετά την άρση της zero COVID πολιτικής τα κρούσματα έχουν εκτοξευθεί. Τις τελευταίες μέρες, διάφορες χώρες, μεταξύ των οποίων οι ΗΠΑ, η Βρετανία, η Γαλλία, η Αυστραλία, ο Καναδάς και η Ισπανία, έχουν επαναφέρει το μέτρο του υποχρεωτικού αρνητικού τεστ για να επιτραπεί η είσοδος στη χώρα, μέτρο που εφαρμόζουν μόνο σε ταξιδιώτες από την Κίνα. Σε έναν κόσμο παγκοσμιοποίησης, τι επιπτώσεις μπορεί να έχει στην εξέλιξη της πανδημίας η έξαρση κρουσμάτων στην Κίνα;

Τον κίνδυνο αναζωπύρωσης της πανδημίας της COVID-19 επισημαίνει ο Γιώργος Παυλάκης, γιατρός - ερευνητής στον τομέα των ανοσοθεραπειών και των εμβολίων για τον καρκίνο και τις μολυσματικές ασθένειες του Εθνικού Ινστιτούτου Καρκίνου των ΗΠΑ. Μιλώντας στην «Κ» εξήγηε ότι το νέο στέλεχος του ιού, ΧΒΒ.1.5, εξαπλώνεται γρήγορα και μπορεί να οδηγήσει σε νέο κύμα παρά τον εμβολιασμό μεγάλου ποσοστού στον κόσμο. Ο κ. Παυλάκης εξηγεί ότι νέο στέλεχος που εντοπίζεται στη Βόρεια Αμερική είναι κατά 20% πιο μεταδοτικό και έχει ορισμένα πλεονεκτήματα που του δίνουν τη δυνατότητα να επικρατεί μεταξύ άλλων υποστελεχών της «Ομικρον». «Η «Ομικρον» μεταδίδεται σαν φωτιά σε πευκοδάσος. Το νέο στέλεχος κατανικά τα στελέχη της «Ομικρον»».

«Κάθε μετάδοση του ιού από άνθρωπο σε άνθρωπο είναι και μια ευκαιρία για τον ιό να μεταλλαχθεί», δηλώνει στην «Κ» ο επίκουρος καθηγητής Δημόσιας Υγείας στην Ιατρική Σχολή του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου και επιδημιολόγος Θεοδωράς Λύτρας. Ο ίδιος τονίζει πως ο υψηλός αριθμός μεταδόσεων στην Κίνα, όπου ο πληθυσμός έχει χαμηλή ανοσία λόγω και της εκτεταμένης απομόνωσης και των εμβολίων, τα οποία λέει πως δεν είναι εξίσου αποτελεσματικά με αυτά που χορηγούνται σε Ευρώπη και Αμερική, δυνατότητα μπορεί να δημιουργήσει έδαφος για καινούργιες παραλλαγές του ιού. «Δεν χρειάζεται πανικός, αλλά επιδημιολογική και ιολογική παρατήρηση», και ένα έτοιμο, θωρακισμένο

Εθνικό Σύστημα Υγείας, λέει ο κ. Λύτρας. Στην Ελλάδα συγκεκριμένα, έχουμε καλύτερη ανοσία σε σχέση με τους Κινέζους έναντι των υπαρκουσών παραλλαγών, αναφέρει, και πολύ αποτελεσματικά εμβόλια. Αλλά, σημειώνει, είναι σημαντικό να αντιληφθούμε πως αυτό δεν αποτελεί εγγύηση για την προστασία μας από μια διαφορετική παραλλαγή.

«Η Ευρώπη έχει έρθει σε επαφή με τον ιό πάρα πολύ τα τελευταία χρόνια, δεν είμαστε παρθένοι μπροστά σε έναν άγνωστο, καινούργιο ιό – οι Κινέζοι φαίνεται να ζουν μια κατάσταση που ζήσαμε εμείς πριν από 3 χρόνια», συμπληρώνει στην «Κ» ο Άλκης Βατόπουλος, ο οποίος μέχρι πρότινος ήταν καθηγητής Μικροβιολογίας στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής. «Συνεπώς», τονίζει, «δεν περιμένει κανείς να έχουμε την κατάσταση που είχαμε πριν από 2-3 χρόνια». Αυτό δεν σημαίνει

«Κάθε μετάδοση του ιού από άνθρωπο και μια ευκαιρία για την COVID-19 να μεταλλαχθεί».

πως ο κορωνοϊός έχει γίνει ένας ασήμαντος ιός. «Είναι απολύτως βέβαιο», συμπληρώνει στην «Κ», «ότι ο κορωνοϊός συνεχίζει να προκαλεί προβλήματα, αλλά και να είναι θανατηφόρος για ανθρώπους μεγάλης ηλικίας ή ανοσοκατεσταλμένους».

Η μετάλλαξη που φαίνεται να κυριαρχεί στην Κίνα αυτή την περίοδο υπάρχει ήδη στην Ευρώπη και δεν φαίνεται να έχει κάποιο πλεονέκτημα σε σχέση με τις υπόλοιπες υπάρχουσες μεταλλάξεις, δηλώνει ο κ. Λύτρας, τονίζοντας πως άλλη παραλλαγή τον ανησυχεί περισσότερο. Η ΧΒΒ.1.5, η οποία λέει πως «εκτοπίζει» όλες τις υπόλοιπες μεταλλάξεις και δεν εντοπίζεται στην Κίνα αλλά στην Αμερική.

Ο κ. Βατόπουλος αναφέρει πως, παρότι πρέπει να σκεφτόμαστε γιατί έχουμε συνεκτικές επιδημίες τα τελευταία χρόνια, η αίσθησή του είναι πως ό,τι ήταν να γίνει στη Δυτική Ευρώπη και στη Βόρεια Αμερική σε σχέση με τον κορωνοϊό έχει ήδη γίνει. «Έχουμε πλέον να κάνουμε με έναν ιό τον οποίο ο οργανισμός τον γνωρίζει», λέει, «δεν περιμένω να γίνει κάτι το συγκλονιστικό».

Πολλές χώρες της Ε.Ε. ζητούν τεστ κορωνοϊού από όσους ταξιδεύουν από την Κίνα, ενώ η Ε.Ε. προσφέρει εμβόλια στο Πεκίνο για την προστασία του πληθυσμού. Το κινεζικό σύστημα υγείας πιέζεται και ο ΠΟΥ ζητεί να δοθούν στη δημοσιότητα ακριβή στοιχεία θανάτων, νοσηλείων και κρουσμάτων.

Συμβουλές για ταξιδιώτες προς και από Κίνα

Συμβουλές προς τους ταξιδιώτες που επιθυμούν να μεταβούν στην Κίνα και οι οποίες συμπεριλαμβάνουν τον πλήρη εμβολιασμό και τη χρήση μάσκας σε πολυσύχναστους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους εξόδους η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, λόγω της μεγάλης εξάρσης της COVID-19.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τον ΕΟΔΥ, η Ε.Ε. συμβουλεύει τους ταξιδιώτες να επιδεικνύουν προσοχή εάν ταξιδεύουν σε περιοχή με υψηλά ποσοστά μετάδοσης του SARS-CoV-2, καθώς εκτός από τον μεγαλύτερο κίνδυνο λοίμωξης, μπορεί να αντιμετωπίσουν και πρόβλημα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης εάν προκύψει ανάγκη. Στο ίδιο πλαίσιο, θα πρέπει να επιβεβαιώνουν ότι η ασφάλιση υγείας τους παρέχει πλήρη κάλυψη στη χώρα προορισμού. Πριν από την αναχώρηση, όλοι οι ταξιδιώτες θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι

Η Ε.Ε. συνιστά όλοι οι ταξιδιώτες να έχουν εμβολιαστεί και με αναμνηστικές δόσεις και εξετάζεται η χρήση μάσκας σε πολυσύχναστους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους.

έχουν λάβει το πλήρες σχήμα εμβολιασμού κατά της νόσου COVID-19, συμπεριλαμβανομένων των αναμνηστικών δόσεων. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού θα πρέπει να εξετάζεται η χρήση μάσκας σε πολυσύχναστους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, μεταξύ άλλων και κατά τη διάρκεια αεροπορικών ταξιδιών, ενώ ειδικά οι ευάλωτοι επιβάτες και ά-

τομα με αναπνευστικά συμπτώματα θα πρέπει να φορούν μάσκα υψηλής προστασίας. Όλοι οι πολίτες γενικά θα πρέπει να ενθαρρύνονται να παραμένουν σπύτι σε περίπτωση ασθένειας.

Παράλληλα, σύμφωνα με τη χθεσινή ανακοίνωση του ΕΟΔΥ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμβουλεύει τους ταξιδιώτες που εισέρχονται στην Ε.Ε. από την Κίνα να ενημερώνονται από πριν για το εάν απαιτείται αρνητικό τεστ ή πιστοποιητικό εμβολιασμού για την είσοδο στη χώρα της Ε.Ε. που θα επισκεφθούν. Οι ταξιδιώτες επίσης θα πρέπει να είναι ενήμεροι ότι σε ορισμένες χώρες της Ε.Ε. υφίστανται σοβαρές πιέσεις στα συστήματα υγείας λόγω επιδημικών εξάρσεων διαφόρων λοιμωδών νόσων και ότι αυτό μπορεί να έχει αντίκτυπο στη διαθεσιμότητα περιθάλψης. Επαναλαμβάνονται και για τους ταξιδιώτες από την Κίνα οι

συστάσεις για χρήση μάσκας σε πολυσύχναστους χώρους και κατά τη διάρκεια των αεροπορικών ταξιδιών και για παραμονή στο σπίτι σε περίπτωση ασθένειας.

Στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα έως και χθες δεν είχε αποφασιστεί η λήψη ειδικών μέτρων στις πύλες εισόδου για τους ταξιδιώτες από την Κίνα. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του ΕΟΔΥ –έως και τα Χριστούγεννα–, η επιδημία της COVID-19 στην Ελλάδα παρέμενε σε σταθερά επίπεδα όσον αφορά τους σκληρούς δείκτες (179 εισαγωγές την ημέρα κατά μέσον όρο την εβδομάδα 19 έως 25 Δεκεμβρίου, 109 διασωληνωμένοι ασθενείς και 137 θάνατοι τη συγκεκριμένη εβδομάδα), ωστόσο υπάρχουν κάποιες πρώτες ενδείξεις για αύξηση των περιστατικών COVID-19 την τελευταία εβδομάδα.

Ζητούν τιμωρία στρατιωτικών διοικητών στη Ρωσία

Την έντονη αναστάτωση που προκάλεσε στην ρωσική κοινωνία η εκατόμηνη Ρώσων επιστράτων ύστερα από ουκρανική αεροπορική επίθεση σε περιοχή του Ντονέτσκ αντικατοπτρίζει το κύμα σφοδρών αντιδράσεων στρατιωτικών αναλυτών, εθνικιστών δημοσιογράφων, βουλευτών και γερουσιαστών, οι οποίοι ζητούν την παραδειγματική τιμωρία των στρατιωτικών διοικητών που ευθύνονται για την τραγωδία. «Αυτό που συνέβη στη Μακίβκα είναι φρικτό», έγραψε στο Telegram ο Αρχαγγέλ Σπεντζίζ Ζ, στρατιωτικός αναλυτής με περισσότερους από 700.000 ακολούθους. «Ποιος είχε την ιδέα να στοιβάει μεγάλους αριθμούς επιστράτων σε ένα κτίριο, όταν και ένας πλήθος αντιλαμβάνεται ότι με αυτόν τον τρόπο τους καθιστά εύκολο στόχο για το εκθερμικό πυροβολικό; Οι διοικητές μας δεν θα μπορούσαν να είναι πιο αδιάφοροι», προσέθεσε. Στο ίδιο μήκος

κύματος ο αντιπρόεδρος της μοσχοβίτικης Δούμας (τοπική Βουλή) Αντρέι Μεντβέντεφ σχολίασε: «Είτε η ζωή ενός προσώπου είναι υπέρτατη αξία –επομένως πρέπει να τιμωρηθούν όσοι ευθύνονται για βλακώδεις απώλειες, ωσάν να έκαναν προδοσία στην πατρίδα– είτε η χώρα δεν έχει μέλλον».

Σε μια σπάνια κίνηση αποκάλυψης απωλειών στο πεδίο της μάχης, το ρωσικό υπουργείο Άμυνας αναγνώρισε ότι 63 επίστρατοι έχασαν τη ζωή τους από ουκρανική επίθεση με αμερικανικούς πυραύλους HIMARS την παραμονή της Πρωτοχρονιάς στη Μακίβκα, δίδυμη πόλη του Ντονέτσκ, που τελεί υπό ρωσικό έλεγχο. Οι ουκρανικές αρχές ανέβαζαν τους νεκρούς σε 400. Όπως έγινε γνωστό, στο μοιραίο κτίριο, που φιλοξενούσε επαγγελματική σχολή προτού μετατραπεί σε στρατόνα για τους επιστράτους, είχαν αποθηκευτεί και πυ-

Σφοδρές αντιδράσεις για την εκατόμηνη Ρώσων επιστράτων ύστερα από ουκρανική αεροπορική επίθεση.

ρομαχικά, γεγονός που μεγέθυνε την καταστροφή. Συγκεντρώσεις στη μνήμη των νεκρών πραγματοποιήθηκαν χθες σε αρκετές ρωσικές πόλεις όπως στη Σαμάρα, απ' όπου κατέγονταν πολλά από τα θύματα.

Η αγανάκτηση για τα λάθη της στρατιωτικής ηγεσίας επεκτάθηκε και σε μέλη των δύο νομοθετικών σωμάτων. Ο βουλευτής Σεργκέι Μιρόνοφ, πρώην πρόεδρος της Άνω Δούμας (Γερουσία), ζήτησε την ποινική δίωξη των αξιωματικών που έβαλαν στο ίδιο κτίριο στρατιώτες και πυρομαχικά και αξίωσε να

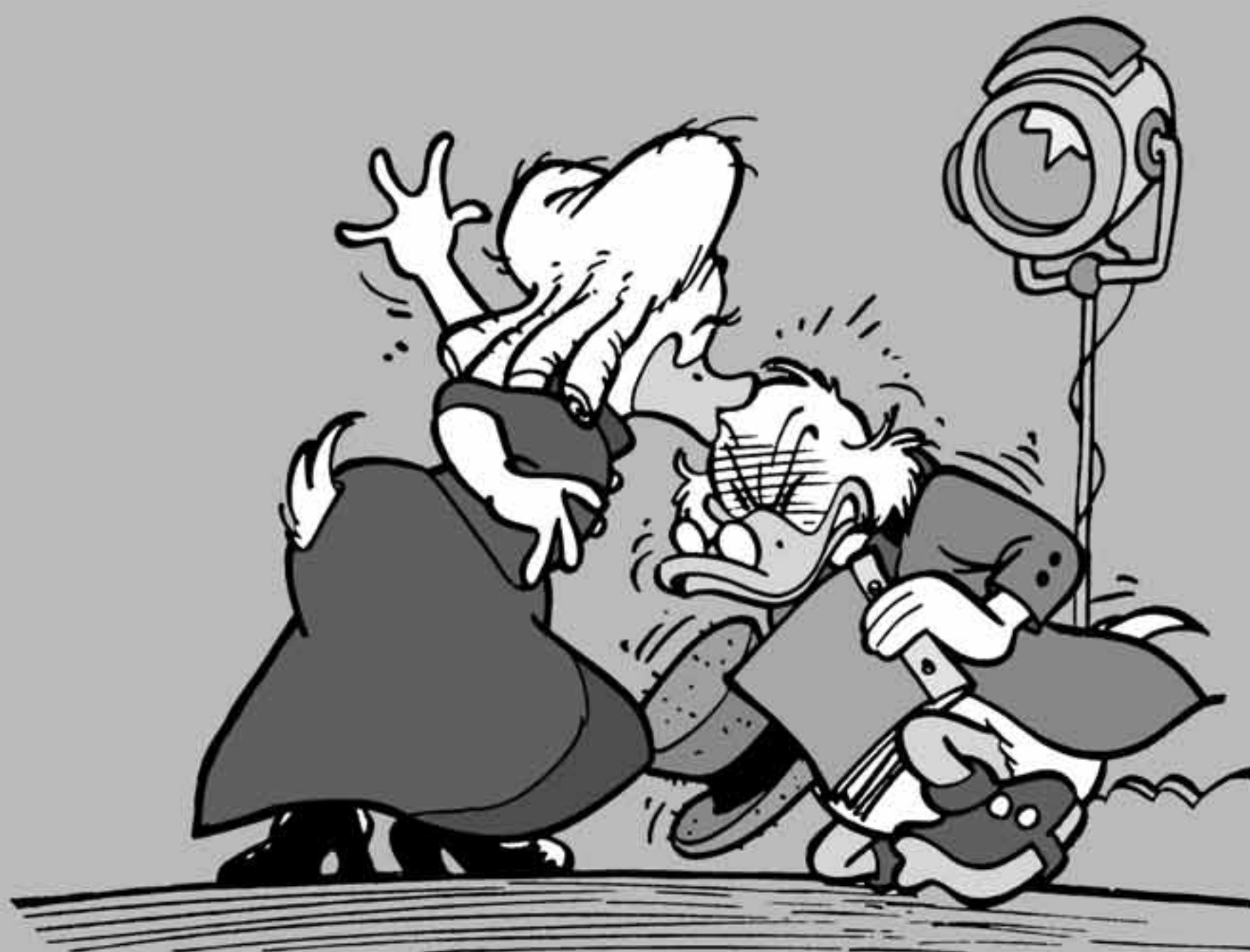
λογοδοτήσουν «όλοι οι ανώτεροι αξιωματικοί που δεν φρόντισαν να υπάρξει το απαιτούμενο επίπεδο ασφάλειας». Την ίδια ώρα ο γερουσιαστής Γκριγκόρι Κάράσιν, πρώην αναπληρωτής ΥΠΕΣ, τόνιζε ότι απαιτείται όχι μόνο εκδίκαση απέναντι στην Ουκρανία και στους υποστηρικτές της στο ΝΑΤΟ, αλλά και «βαθιά εσωτερική ανάλυση» που θα οδηγήσει σε απόδοση ευθυνών. Από την πλευρά του ο Ζελένσκι προειδοποίησε τους ομοεθνείς του ότι η Μόσχα θα προχωρήσει σε παρατεταμένη εκστρατεία με ιρανικά drones ώστε να εξαντλήσει την Ουκρανία. «Έχουμε πληροφορίες ότι η Ρωσία σχεδιάζει επίθεση μεγάλης διάρκειας με drones Shahed. Πιθανότατα βασίζεται στην εξάντληση του λαού μας, της αντιαεροπορικής μας άμυνας», είπε σε βιντεοσκοπημένο μήνυμά του ο Ουκρανός πρόεδρος.

REUTERS, A.P.

Το ρωσικό υπουργείο Άμυνας αναγνώρισε ότι 63 επίστρατοι έχασαν τη ζωή τους από ουκρανική επίθεση με αμερικανικούς πυραύλους HIMARS σε κτίριο στην πόλη Μακίβκα, ανοίγοντας τον ασκό του Αϊόλου για κριτική κατά των Ρώσων αξιωματικών του στρατού.

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ

© 2022 Disney

**Ο ΑΡΡΑΒΩΝΑΣ
ΤΟΥ ΣΚΡΟΥΤΖ**

**Κυριακή
08/01**

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Σε ύφεση το 2023 μεγάλο μέρος του πλανήτη, λέει το ΔΝΤ

Πιο δύσκολη η νέα χρονιά από το 2022
για την παγκόσμια οικονομία

Μια δύσκολη χρονιά, «πιο δύσκολη από τη χρονιά που μόλις αφήσαμε πίσω μας», αρχίζει με μεγάλο μέρος της παγκόσμιας οικονομίας να διολισθαίνει σε ύφεση. Και ο λόγος είναι ότι μειώνεται η οικονομική δραστηριότητα στις τρεις ατμοσφαιρικές ζώνες ανάπτυξης, ΗΠΑ, Ευρώπη και Κίνα. Σε αυτή την προειδοποίηση προέβη η γενική διευθύντρια του ΔΝΤ Κρισταλίνα Γκεοργκίεβα, τονίζοντας ότι η ύφεση θα πλήξει το ένα τρίτο του κόσμου, ενώ «ακόμη και στις χώρες που δεν βρίσκονται πραγματικά σε ύφεση, εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι θα ζουν και θα αισθάνονται σαν να είναι σε ύφεση».

Σε συνέντευξη που παραχώρησε στο αμερικανικό τηλεοπτικό δίκτυο CBS η επικεφαλής του Ταμείου αναφέρθηκε ειδικότερα στην Ε.Ε., για την οποία προέβλεψε πως «το ήμισυ της θα είναι σε ύφεση φέτος». Σε ό,τι αφορά τη δεύτερη οικονομία στον κόσμο, την Κίνα, τόνισε πως για πρώτη φορά έπειτα από 40 χρόνια θα σημειώσει ρυθμό ανάπτυξης ίσο ή και κατώτερο από την παγκόσμια ανάπτυξη. Όπως προειδοποίησε, το αποτέλεσμα της επιβράδυνσης

στην Κίνα θα είναι να συμπαρασύρει σε υποχώρηση την οικονομική δραστηριότητα αντί να της δώσει ώθηση. Η κ. Γκεοργκίεβα, που σημειωτέον επισκέφθηκε την Κίνα τον περασμένο μήνα, προειδοποίησε επίσης πως το ε-κρηκτικό κύμα μολύνσεων από τον κορωνοϊό θα επιβαρύνει περαιτέρω τη δεύτερη οικονομία στον κόσμο πλήττοντας την ανάπτυξη τόσο της ευρύτερης περιοχής όσο και της παγκόσμιας οικονομίας. Η μεγαλύτερη οικονομία του πλανήτη, η αμερικανική, θα είναι αντιθέτως εκείνη που θα αποφύγει τη βαθιά ύφεση, σύμφωνα με την επικεφαλής του ΔΝΤ. Όπως υπογράμμισε, ο λόγος είναι ότι η ανεργία στις ΗΠΑ είναι σε χαμηλά επίπεδα, γι' αυτό και «η αμερικανική οικονομία επιδεικνύει αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα». Πράγματι, η ανεργία στις ΗΠΑ βρίσκεται στο 3,7%, που είναι το χαμηλότερο επίπεδο από τη δεκαετία του 1960. Παράλληλα, η οικονομία της υπερδύναμης εξακολουθεί να δημιουργεί σημαντικό αριθμό νέων θέσεων εργασίας. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, τον Νοέμβριο οι επιχειρήσεις στις ΗΠΑ εκτός του α-

Σε ό,τι αφορά τη δεύτερη οικονομία στον κόσμο, Κίνα, η Κρισταλίνα Γκεοργκίεβα τόνισε πως για πρώτη φορά έπειτα από 40 χρόνια θα σημειώσει ρυθμό ανάπτυξης ίσο ή και κατώτερο από την παγκόσμια ανάπτυξη. Όπως προειδοποίησε, το αποτέλεσμα της επιβράδυνσης στην Κίνα θα είναι να συμπαρασύρει σε υποχώρηση την οικονομική δραστηριότητα αντί να της δώσει ώθηση.

Η επικεφαλής του Ταμείου Κρισταλίνα Γκεοργκίεβα προέβλεψε πως το ήμισυ της Ε.Ε. θα είναι σε ύφεση φέτος.

γροτικού τομέα δημιούργησαν 263.000 θέσεις εργασίας. Η κ. Γκεοργκίεβα τόνισε, πάντως, πως αυτή η καλή εικόνα της αμερικανικής αγοράς εργασίας έχει και την αρνητική πλευρά της, καθώς «όταν είναι ισχυρή η αγορά εργασίας η Federal Reserve θα πρέπει να διατηρήσει τα επιτόκια σε υψηλότερα επίπεδα για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, προκειμένου να ανακόψει την άνοδο του πληθωρισμού και να τον διατηρήσει

σε χαμηλά επίπεδα». Οι οικονομολόγοι της Morgan Stanley εκτιμούν ότι η εικόνα της αμερικανικής αγοράς εργασίας έχει παραμείνει αμετάβλητη τον Δεκέμβριο και πως στη διάρκεια του τελευταίου μήνα του περασμένου έτους δημιουργήθηκαν 185.000 θέσεις εργασίας. Στο τέλος της πρώτης εβδομάδας του έτους αναμένεται, άλλωστε, να δοθούν στη δημοσιότητα κρίσιμα στοιχεία, μεταξύ των οποίων και εκείνα για την ανεργία στις ΗΠΑ.

Εκτιμάται πως η ανεργία θα παραμείνει στο 3,7% και τον Δεκέμβριο, ενώ κατά ορισμένους αναλυτές θα δημιουργηθούν στις ΗΠΑ 200.000 θέσεις εργασίας. Στα τέλη Δεκεμβρίου, άλλωστε, αναθεωρήθηκε προς τα πάνω το ΑΕΠ των ΗΠΑ, με τη νέα εκτίμηση να υπολογίζει την ανάπτυξη της υπερδύ-

ναμς στο 3,2%, μετά την ανάπτυξη 2,9% που σημείωσε τον Νοέμβριο.

Την αισιοδοξία του ΔΝΤ σε ό,τι αφορά την αμερικανική οικονομία δεν συμμερίζονται πάντως οι οικονομολόγοι που συμμετείχαν σε δημοσκόπηση των Financial Times. Εκτιμούν, αντιθέτως, ότι στις ΗΠΑ η ανεργία θα σημειώσει άλμα φέτος φθάνοντας στο 5,5%, ενώ σε ποσοστό 85% προβλέπουν πως η μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο θα διαλισθίσει σε ύφεση το 2023 ακολουθώντας την τύχη των άλλων ανεπτυγμένων οικονομιών. Ανάλογες είναι οι εκτιμήσεις των οικονομικών αναλυτών που συμμετείχαν σε έρευνα της Capital Economics και σε ποσοστό 90% προβλέπουν ύφεση στις ΗΠΑ μέσα στους επόμενους μήνες. Οι ίδιοι οικονομολόγοι, πάντως, τονίζουν πως «στις ΗΠΑ η ύ-

φεση θα είναι ήπια, αλλά θα είναι βαθύτερη στην Ευρώζων εξαιτίας του πληθγματος που έχει δεχθεί το εμπόριο από τον πόλεμο στην Ουκρανία». Σε ό,τι αφορά τις εκτιμήσεις του ΔΝΤ, που τον Οκτώβριο αναθεώρησε επί τη χείρω τις προβλέψεις του για το νέο έτος, όλα δείχνουν πως οδεύει προς νέα αναθεώρηση προς τα κάτω, αν κρίνει κανείς από τις απαισιόδοξες επιστημονικές της κ. Γκεοργκίεβα. Το Ταμείο έχει ήδη προειδοποιήσει για την ύφεση στην παγκόσμια οικονομία αλλά και για τις επιπτώσεις συνέπειες που θα έχει η ενεργειακή κρίση ειδικότερα στις ευρωπαϊκές οικονομίες, δεδομένης της παραδοσιακά μεγάλης εξάρτησης της Γηραιάς Ηθειας από τους ρωσικούς υδρογονάνθρακες.

FINANCIAL TIMES, BLOOMBERG, THE GUARDIAN

Συνεχίζεται η πτώση στην αγορά ακινήτων των ανεπτυγμένων οικονομιών

Όλα δείχνουν πως η κρίση στην αγορά ακινήτων των ανεπτυγμένων οικονομιών συνεχίζεται και κλιμακώνεται. Στη Σουηδία, την πρώτη ευρωπαϊκή οικονομία στην οποία άρχισαν να υποχωρούν οι τιμές των κατοικιών, η τάση συνεχίστηκε και τον Δεκέμβριο. Και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις αναλυτών της αγοράς, όλα δείχνουν ότι το 2023 μάλλον δεν θα φέρει ιδιαίτερη ανακούφιση στην ήδη τάλαιπωρμένη αγορά κατοικίας.

Η αγορά έχει υποχωρήσει συνολικά σχεδόν 17% από τα υψηλά της που σημειώθηκαν την περασμένη άνοιξη, σύμφωνα με την κρατική εταιρεία στεγαστικών δανείων SBAB. Τον Δεκέμβριο οι τιμές μειώθηκαν κατά 2% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Είχε καταγραφεί πτώση 2,2% τον Νοέμβριο και 2,3% τον Οκτώβριο. Πλέον φαίνεται ότι οι προβλέψεις οικονομολόγων αλλά και της κεντρικής τράπεζας για πτώση 20%

Νέα υποχώρηση στη Σουηδία, μείωση πωλήσεων κατοικιών στις ΗΠΑ για δέκατο συνεχόμενο μήνα.

στις τιμές των κατοικιών θα μπορούσαν να αποδειχθούν πολύ συντηρητικές. Όμως τα ακίνητα δεν βρίσκονται σε πτώση μόνο στη Σουηδία. Μετά την άθνηση της αγοράς κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι αυξήσεις των επιτοκίων από τις κεντρικές τράπεζες προκάλεσαν πτώση των ακινήτων σε μια σειρά από χώρες παγκοσμίως, συμπεριλαμβανομένου του Καναδά, της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας. Η μεγαλύτερη πτώση των τιμών των κατοικιών εγχειρίται εν μέρει από την ε-

Τον Νοέμβριο οι πωλήσεις ακινήτων στις ΗΠΑ βρίσκονταν στα χαμηλότερα επίπεδα που έχουν καταγραφεί από τον Μάιο του 2020, όταν η αγορά ακινήτων είχε κυριολεκτικά παρалуσει εξαιτίας της πανδημίας και των lockdowns.

νεργειακή κρίση, η οποία καθιστά πιο δαπανηρή τη θέρμανση μονοκατοικιών.

Το πλήγμα στην αγορά ακινήτων γίνεται, άλλωστε, ορατό προσφάτως και στις ΗΠΑ, με τις πωλήσεις κατοικιών να μειώνονται στην υπερδύναμη για δέκατο συναπτό μήνα και τις τιμές των κατοικιών να υποχωρούν στο Λονδίνο. Κύρια αιτία είναι η αύξηση των επιτοκίων, που αναπόφευκτα διαγκώνει τις δόσεις των στεγαστικών δανείων οδηγώντας τα επιτόκια τους στα ύψη. Σύμφωνα με στοιχεία της αμερικανικής Εθνικής Ενωσης Εταιρειών Ακινήτων (NAR), οι πωλήσεις κατοικιών, μικρών διαμερισμάτων, πολυκατοικιών και διπλοκατοικιών εμφανίζονται τον Νοέμβριο μειωμένες κατά 35,4% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους αλλά και κατά 7,7% σε σύγκριση με τον Οκτώβριο. Το ίδιο μοτίβο επικράτησε σε όλες τις πολιτείες

των ΗΠΑ, με μειώσεις πωλήσεων τόσο σε ετήσια όσο και σε μηνιαία βάση. Οι πωλές σχολιάζει σχετικό ρεπορτάζ του CNN, συνεχίζεται η τάση που άρχισε τον Φεβρουάριο και η οποία σηματοδοτεί την πλέον παρατεταμένη μείωση των πωλήσεων ακινήτων που έχει καταγραφεί από το 1999, οπότε άρχισε η καταγραφή των συγκεκριμένων στοιχείων.

Επιπλέον, τον Νοέμβριο οι πωλήσεις ακινήτων στην υπερδύναμη ήταν στα χαμηλότερα επίπεδα που έχουν καταγραφεί από τον Μάιο του 2020, όταν η αγορά ακινήτων είχε κυριολεκτικά παρалуσει εξαιτίας της πανδημίας και των lockdowns. Αν εξαιρεθεί εκείνος ο φεβερβός μήνας προκύπτει πως οι πωλήσεις ακινήτων τον Νοέμβριο ήταν οι λιγότερες που έχουν καταγραφεί στις ΗΠΑ από τον Νοέμβριο του 2010. Αλλωστε, με την αύξηση του κόστους δανεισμού

στις ΗΠΑ όχι μόνο γίνεται απρόσιτη η αγορά κατοικίας για μεγάλο μέρος του πληθυσμού, αλλά πολλοί Αμερικανοί δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις για την έγκριση στεγαστικού δανείου. Παραδόξως παρά την πτώση των πωλήσεων, οι τιμές των κατοικιών συνεχίζουν τη ανοδική πορεία τους, με μια μέση τιμή τον Νοέμβριο να φθάνει στα 370.000 δολάρια καταγράφοντας αύξηση 3,5% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους.

Στο Λονδίνο, πάντως, οι τιμές των κατοικιών βρίσκονται σε πτωτική πορεία. Πρόσφατη έρευνα καταγράφει μάλιστα πτώση των πραγματικών τιμών έως και 24% μέσα στην τελευταία πενταετία, ενώ στις ακριβές περιοχές της βρετανικής πρωτεύουσας οι τιμές παραμένουν απρόσιτες ακόμη και έπειτα από μια ελαφρά υποχώρησή τους κατά 2%.

BLOOMBERG, CNN

Ρεκόρ εξαγωγών στην Τουρκία το 2022

Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, κωφεύοντας για μία ακόμη φορά στη ραγδαία πτώση που έχει σημειώσει το βιοτικό επίπεδο των Τούρκων, θριαμβολογεί για την αύξηση των τουρκικών εξαγωγών. Παρουσιάζει τα στοιχεία για τις εξαγωγές της Τουρκίας το περασμένο έτος ως επιβεβαίωση της θεωρίας ότι θα δώσει ώθηση στην ανάπτυξη της τουρκικής οικονομίας με κινεζικού τύπου μεθόδους, φθηνό νόμισμα και φθηνή εργασία.

Οι εξαγωγές έφθασαν τα 254,2 δις εκατομμύρια δολάρια, ανέφερε ο Τούρκος πρόεδρος. «Σπάσαμε ρεκόρ μετατρέποντας την κρίση σε ευκαιρία», πρόσθεσε.

«Παρά τις παγκόσμιες αρνητικές εξελίξεις, οι εξαγωγές της Τουρκίας το 2022 αυξήθηκαν κατά 12,9% σε σύ-

Η χώρα παραμένει ανάμεσα στα ταχύτερα αναπτυσσόμενα κράτη-μέλη της ομάδας των 20 μεγαλύτερων οικονομιών του κόσμου.

γκριση με πέρυσι και έφθασαν τα 254,2 δις. δολάρια. Το ποσό αυτό αποτελεί ρεκόρ στην ιστορία της χώρας», ανέφερε ο κ. Ερντογάν μιλώντας κατά την παρουσίαση των δεδομένων εξωτερικού εμπορίου της Τουρκίας για το έτος 2022. «Οι διεθνείς εξελίξεις δεν μπόρεσαν να επιβαρύνουν τον ρυθμό της οικονομίας και των εξαγωγών μας. Αντιθέτως, σπάσαμε ρεκόρ μετατρέποντας

την κρίση σε ευκαιρία. Μόνον οι εξαγωγές συνέβαλαν κατά 5,3 μονάδες στον ιστορικό ρυθμό ανάπτυξης. Διατηρήσαμε τη σταθερή μας ανάπτυξη κατά το προηγούμενο έτος. Οι εξαγωγές μας εξακολουθούν να αποτελούν την κινητήρια δύναμη της οικονομίας μας. Τα θετικά αποτελέσματα του οικονομικού μας προγράμματος αντανakλώνται επίσης στα στοιχεία για την απασχόληση. Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2022 επιτεύχθηκαν 3,5 εκατομμύρια επιπλέον θέσεις εργασίας», ανέφερε σύμφωνα με την τουρκική ενημερωτική ιστοσελίδα «Ντούμπάρ», ο κ. Ερντογάν. Ο Τούρκος πρόεδρος πρόσθεσε ότι «κατά την περίοδο Ιανουαρίου - Νοεμβρίου 2022 ο αριθμός των νέων εταιρειών που εντάχθηκαν στην κατηγορία των εξαγωγών ξεπέρασε τις 9.700. Την

είδη περίοδο ο αριθμός των επαρκών που εξαγουν προϊόντα πάνω από 1 δις εκατομμύριο δολάρια αυξήθηκε από 5 σε 21. Δεν έχουμε επαρκείς που δεν εξαγουν», είπε. Όπως τονίζει, πάντως, το Bloomberg, η Τουρκία παραμένει ανάμεσα στις ταχύτερα αναπτυσσόμενες χώρες-μέλη της ομάδας των 20 μεγαλύτερων οικονομιών του κόσμου, του G20. Η κυβέρνηση Ερντογάν αναμένεται να επιστρατεύσει και πάλι διάφορα μέτρα για να αναθερμάνει την οικονομία ενόψει των εκλογών που έχουν προγραμματισθεί για τον Ιούνιο. Ενα εξ αυτών είναι και η υπόσχεση για μια γενναία αύξηση του βασικού μισθού, που θα προσφέρει ενδεχομένως στα νοικοκυριά μια στήριξη έναντι του πληθωρισμού.

BLOOMBERG

Παρά το άλμα των εξαγωγών το βιοτικό επίπεδο των Τούρκων υποχωρεί συνεχώς λόγω υψηλού πληθωρισμού και πτώσης της τουρκικής λίρας. Στη φωτογραφία, άποψη από την Κωνσταντινούπολη.

Μοναδικό οικοσύστημα υπηρεσιών αποκλειστικά για e-shops!

Για περισσότερες πληροφορίες σαρώστε τον κωδικό QR.

G.A.P. VASSILOPOULOS
GROUP

Το παγκόσμιο ΑΕΠ ξεπέρασε φέτος για πρώτη φορά τα 100 τρισ. δολ.

Σε ύφεση το 2023 η διεθνής οικονομία εξαιτίας της αύξησης επιτοκίων

Παρά τα αλλεπάλληλα πλήγματα που δέχθηκε στη διάρκεια του 2022, η παγκόσμια οικονομία υπερέβη για πρώτη φορά τα 100 τρισ. δολ. και σύντομα πρόκειται να διπλασιαστεί. Το 2023, όμως, αναμένεται να διολισθήσει σε ύφεση εξαιτίας της αύξησης των επιτοκίων, όπως έχουν ήδη προειδοποιήσει οι μεγαλύτεροι διεθνείς οργανισμοί, το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα και ο ΟΟΣΑ.

Στις δυσοίωνες εκτιμήσεις τους προστίθεται τώρα εκείνη του Κέντρου Οικονομικών και Επιχειρηματικών Ερευνών (CEBR), του βρετανικού οικονομικού και συμβουλευτικού ινστιτούτου, που διαπίστωσε ότι εν μέσω του πολέμου στην Ουκρανία, του επιταχυνόμενου πληθωρισμού ανά τον κόσμο και των σκληρών lockdowns στην Κίνα, η παγκόσμια οικονομία έφθασε αισίως τα 102 τρισ. δολ. Όπως τονίζει όμως στην ετήσια έκθεσή του, «προβλέπουμε πως οι κεντρικοί τραπεζίτες θα επιμείνουν στις αυξήσεις των επιτοκίων μέσα στο 2023, όποιο κι αν είναι το κόστος για την οικονο-

Το 2037 η παγκόσμια οικονομία θα ανέρχεται σε 206 τρισ. δολ. λόγω της δυναμικής ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων οικονομιών της Ασίας και προπαγντός της Κίνας και της Ινδίας.

μία». Και διευκρινίζει πως «η ανάσχεση του πληθωρισμού και ο περιορισμός του στα επιθυμητά επίπεδα θα έχει ένα κόστος και αυτό θα είναι η ισχνή ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας τα επόμενα χρόνια». Το CEBR βασίζει τις εκτιμήσεις του στη βάση δεδομένων του ΔΝΤ, αλλά στις γενικότερες εκτιμήσεις του φαίνεται πιο απαισιόδοξο από το Ταμείο. Υπενθυμίζεται πως το ΔΝΤ προβλέπει ύφεση στο 1/3 της παγκόσμιας οικονομίας και 25% πιθανότητα για παγκόσμια ανάπτυξη μόλις 2% το νέο έτος.

Παρά την πρόβλεψή του για επικείμενη παγκόσμια ύφεση, το CEBR προεξοφλεί πως το 2037 θα έχει διπλασιαστεί η παγκόσμια οικονομία και θα ανέρχεται σε 206 τρισ. δολ. Θα το οφείλει όμως κυρίως στη δυναμική ανάπτυξη των αναπτυσσόμενων οικονομιών, κατά κύριο λόγο της Ασίας και προπαντός της Κίνας και της Ινδίας που πλησιάζουν το επίπεδο των παραδοσιακά θεωρουμένων πλουσιών οικονομιών και τείνουν να τις ξεπεράσουν. Εκτιμά έτσι πως το 2037 οι χώρες της Ανατολικής Ασίας και της ευρύτερης περιοχής του Ειρηνικού θα αντιπροσωπεύουν πάνω από το 1/3

Μέχρι το 2035 το ΑΕΠ της Ινδίας θα έχει φθάσει στα 10 τρισ. δολ. και θα είναι τρίτη οικονομία στον κόσμο με αυτό το μέγεθος, αλλά και τρίτη οικονομία στον κόσμο από το 2032.

του παγκόσμιου ΑΕΠ, ενώ το μερίδιο της Ευρώπης στην παγκόσμια οικονομία θα έχει συρρικνωθεί σε λιγότερο από το 20%. Αναθεωρεί, πάντως, επί τα χείρω τις προβλέψεις του για την εκτόξευση της Κίνας στην πρώτη θέση παγκοσμίως, καθώς εκτιμά πως η δεύτερη οικονομία στον κόσμο θα υπερβεί πράγματι τις ΗΠΑ αλλά το νωρίτερο που μπορεί να συμβεί αυτό θα είναι το 2036. Τοποθετεί δηλαδή την εξέλιξη έξι χρόνια αργότερα σε σύγκριση με την παλαιότερη εκτίμησή του και ο λόγος είναι η μέχρι προσφάτως εφαρμοζόμενη στην Κίνα πολιτική της μη-δενικής ανοχής στον κορωνοϊό, καθώς και η ένταση στις οικονομικές και εμπορικές σχέσεις της με τη Δύση.

Το CEBR προειδοποιεί, άλλωστε, για τον οικονομικό αντίκτυπο των γεωπολιτικών κινδύνων από εοτίες ανάφλεξης που είναι ήδη ορατές. Τονίζει ειδικότερα πως η αναρρίκηση της Κίνας σε πρώτη οικονομία στον κόσμο ενδέχεται να

καθυστερήσει περαιτέρω αν το Πεκίνο θελήσει να κυριαρχήσει επί της Ταϊβάν, οπότε θα υποστεί εμπορικές κυρώσεις από τη Δύση. Προειδοποιεί, έτσι, πως «οι επιπτώσεις ενός οικονομικού πολέμου ανάμεσα στην Κίνα και τη Δύση θα είναι πολλαπλάσιες και πολύ σοβαρότερες από όσες έχουμε δει να προκαλεί η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία». Προσθέτει με βεβαιότητα πως σε μια τέτοια περίπτωση θα ακολουθήσει παγκόσμια ύφεση που θα συνδυαστεί με εκτόξευση του πληθωρισμού. Προσθέτει, πάντως, πως σε τέτοια περίπτωση «η ζημία για την Κίνα θα είναι πολλαπλάσια και θα δυναμιτίσει κάθε προσπάθειά της να ηγεμονεύσει στην παγκόσμια οικονομία». Όπως υπογραμμίζει, το 15% του ΑΕΠ της Κίνας προέρχεται από εξαγωγές σε χώρες που θα προχωρούσαν σε αντίποινα.

Παράλληλα εκτιμά πως μέχρι το 2035 το ΑΕΠ της Ινδίας θα έχει φθάσει στα 10 τρισ. δολ. και θα είναι τρίτη

οικονομία στον κόσμο με αυτό το μέγεθος, αλλά και τρίτη οικονομία στον κόσμο από το 2032. Προβλέπει επίσης ότι θα λάβουν μεγάλη ώθηση όσες αναδυόμενες οικονομίες διαθέτουν στρατηγικές σημασίας φυσικούς πόρους, όπως τα ορυκτά καύσιμα που θα εξακολουθήσουν να διαδραματίζουν καίριο ρόλο, ενώ θα πραγματοποιείται στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Σε ό,τι αφορά τις ευρωπαϊκές οικονομίες, το CEBR προβλέπει πως η Γερμανία θα είναι η 4η μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο σε μόλις τρία χρόνια και θα αναρριχηθεί στην τρίτη θέση εκτοπίζοντας την Ιαπωνία το 2032. Ειδικά μνεία κάνει στη Ρωσία που, όπως τονίζει, βρίσκεται στην 9η θέση παγκοσμίως το 2022. Δεδομένων όμως των κυρώσεων που της έχει επιβάλει η Δύση, αναμένεται πως μέχρι το 2037 θα έχει διολισθήσει στη 14η θέση.

BLOOMBERG, CEBR

ΑΝΑΛΥΣΗ / Της ΑΙΖΑΣ ΤΖΙΟΥΚΑ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Το νέο πεδίο μάχης μεταξύ Ανατολής - Δύσης

Ο παγκόσμιος εμπορικός πόλεμος θα μετατοπιστεί από τα ορυκτά καύσιμα στα μέταλλα και τις πρώτες ύλες. Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία ανέδειξε τον κίνδυνο που ενέχει το γεγονός τού να βασιζόμαστε σε αυταρχικά καθεστώτα για τις ενεργειακές προμήθειες. Ακόμη κι αν η κρίση του φυσικού αερίου στην Ευρώπη εκτονωθεί, η εστίαση της δυτικής βιομηχανίας θα στραφεί στον περιορισμό της κυριαρχίας της Κίνας όσον αφορά τα υλικά, που είναι βασικά για μια καθαρότερη οικονομία.

Αθροιστικά η Ευρώπη θα πρέπει να δαπανήσει περί τα 5,3 τρισ. δολάρια σε έργα καθαρής ενέργειας έως το 2050. Αυτό απαιτεί εξαπλώσει αύξηση της παγκόσμιας παραγωγής χαλκού, λιθίου, γραφίτη, νικελίου και ορισμένων σπάνιων γαιών μέχρι το 2040, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Διεθνούς Υπηρεσίας Ενέργειας. Ωστόσο, η Κίνα κυριαρχεί στην επεξεργασία –και σε μικρότερο βαθμό στην εξόρυξη– πολλών καιρίας σημασίας βιομηχανικών συστατικών. Διυλίζει το 58% του λιθίου που παράγεται παγκοσμίως, το 65% του κοβάλτιου και πάνω από το ένα τρίτο του νικελίου και του χαλκού.

Η εξοστρακισμένη Ρωσία είναι επίσης μεγάλη δύναμη σε νικέλιο, παλλάδιο και κοβάλτιο. Η Ευρώπη, η οποία εισάγει μεταξύ του 75% και του 100% των περισσότερων μετάλλων, φαίνεται ιδιαίτερα ευάλωτη. Ως απάντηση οι δυτικές εταιρείες μπορούν να συνάψουν συμφωνίες με προμηθευτές σε φιλικές χώρες, να ανοίξουν ορυχεία εντός συνόρων ή να ενισχύσουν την ανακύκλωση.

Η πρώτη προσέγγιση είναι η ταχύτερη και βρίσκεται σε εξέλιξη. Το 2022 οι αυτοκινητοβιομηχανίες τώ νωσαν τις συνεργασίες τους με ορυχεία και έκαναν απευθείας επενδύσεις σε έργα εξόρυξης, σύμφωνα με στοιχεία της Fitch Solutions. Η αμερικανική αυτοκινητοβιομηχανία General Motors απέκτησε μερίδιο στην αυστραλιανή Queensland Pacific Metals, ώστε να εξασφαλίσει νικέλιο και κοβάλτιο για πράσινα οχήματα πολλαπλών δραστηριοτήτων (SUV). Το άνοιγμα νέων εγχώριων ορυχείων φαίνεται ασφαλέστερο, αλλά διαρκεί περισσότερο.

As πάρουμε, για παράδειγμα, το

λιθίο. Η Ευρώπη δεν εξορύσσει επί του παρόντος ούτε μια ουγγιά από το βασικό συστατικό μιας μπαταρίας ηλεκτρικών οχημάτων. Και οι Ηνωμένες Πολιτείες παρέχουν μόνο το 2% της παγκόσμιας ζήτησης. Όμως, τα πράγματα αλλάζουν. Η Sibanye Stillwater στοχεύει να θέσει σε λειτουργία το πρώτο ορυχείο λιθίου της Ευρώπης στη Φινλανδία το 2025.

Η γαλλική Imerys επιδιώκει να εξάγει 34.000 τόνους υδροξειδίου του λιθίου ετησίως από ένα ορυχείο που ανοίγει το 2028. Εάν όλα τα ευ-

Θα μετατοπιστεί από τα ορυκτά καύσιμα στα μέταλλα, που είναι αναγκαία για μια καθαρότερη οικονομία.

ρωπαϊκά έργα εξόρυξης λιθίου πραγματοποιηθούν, θα μπορούσαν να καλύψουν περίπου το 40% της αναμενόμενης ζήτησης των 600.000 τόνων ισοδυναμίου ανθρακικού λιθίου μέχρι το 2030, όπως διατείνεται ένας ευρωπαϊκός εξορυκτικός όμιλος. Καμιά προσέγγιση δεν είναι ολάνθαστη. Η εξόρυξη σε αναπτυσσόμενες αγορές μπορεί να δημιουργεί αισθήματα απώθησης σε περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένους πολίτες. Οι παραγωγοί κρίσιμης σημασίας μετάλλων θα μπορούσαν επίσης να κάνουν πιο δύσκολη τη ζωή των αγοραστών σχηματίζοντας καρτέλ.

Εξ ου και η καλύτερη επιλογή των δυτικών κρατών είναι τελικά η ανακύκλωση μετάλλων από χρησιμοποιημένες συσκευές. Εταιρείες όπως η Umicore και η Redwood Materials διαθέτουν ήδη την τεχνολογία για την επαναχρησιμοποίηση μπαταριών και κινητών.

Η Ευρώπη ανακυκλώνει το 17% της παραγωγής μπαταριών του ηλεκτρίνου. Αλλά αυτό το μερίδιο θα αυξηθεί στο 48% μέχρι το 2025, προβλέπει η Fitch Solutions. Πάντως, είναι δαπανηρή διαδικασία. Αλλά σε έναν πολυμένο κόσμο η προστασία των δυτικών βιομηχανιών και των θέσεων εργασίας αξίζει ένα επιπλέον κόστος.

Σχεδιάζει 4.000 απολύσεις η Goldman Sachs

Στην Google οι εργαζόμενοι ανησυχούν ότι το νέο σύστημα αξιολόγησης θα οδηγήσει σε μείωση προσωπικού

Το τέλος της χρονιάς σε ορισμένους κολοσσούς του κλάδου των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και της υψηλής τεχνολογίας συνέπεσε με σχέδια για μαζικές απολύσεις μέσα στο επόμενο διάστημα, είτε ανακοινώνονται ευθαρσώς είτε όχι. Βασικοί λόγοι τέτοιων εξελίξεων είναι η οικονομική ύφεση, καθώς και οι σκληρότερες συνθήκες σε επίπεδο νομισματικής πολιτικής. Λόγου χάριν, η αμερικανική επενδυτική τράπεζα της Goldman Sachs επεξεργάζεται νέο γύρο περικοπών θέσεων εργασίας, που θα δημοσιοποιηθούν σε λίγες εβδομάδες, δήλωσε ο διευθύνων σύμβουλος της Ντέιβιντ Σάλομον στην καθιερωμένη του επικοινωνία πριν από την Πρωτοχρονιά με το προσωπικό, όπως σχετικός αναφέρει το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg. «Διεξάγουμε προσεκτική επισκόπηση των δεδομένων, οι συζητήσεις είναι ακόμη σε εξέλιξη, ενώ αναμένουμε ότι η μείωση του αριθμού των εργαζομένων μας θα πραγματοποιηθεί το πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιανουαρίου», είπε ο ίδιος. «Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που επηρεάζουν το επιχειρηματικό τοπίο, συμπεριλαμβανομένων των αυστηρότερων όρων χρηματοδότησης, οι οποίοι και επιβαρύνουν την οικονομική δραστηριότητα. Προτεραιότητα για τη διοίκηση της τράπεζας είναι η προετοιμασία της για να αντιμετωπίσει αυτές τις αντιξοότητες».

«Η μείωση του αριθμού των εργαζομένων μας θα πραγματοποιηθεί το πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιανουαρίου», δήλωσε ο CEO της Goldman Sachs Ντέιβιντ Σάλομον.

Η Goldman πιθανώς να επιδιώξει μείωση έως και κατά 8% του εργατικού δυναμικού της, ήτοι 4.000 θέσεις εργασίας, ως ανάσχεση στη μείωση κερδών, όπως ανέφεραν έγκυρες πηγές. Ζητήθηκε από τα διοικητικά στελέχη να προσδιορίσουν πιθανούς στόχους μείωσης του κόστους και δεν έχει καθοριστεί τελικός αριθμός περικοπών θέσεων εργασίας, είναι οι ίδιες πηγές ζητώντας να παραμείνουν ανώνυμες. Πάντως, η Goldman βρίσκεται σε καλό δρόμο να καταγράψει ετήσια έσοδα της τάξεως των περίπου 48 δισ. δολαρίων, δηλαδή τη δεύτερη καλύτερή της επίδοση του ρεκόρ του 2021.

Εν τω μεταξύ, οι εργαζόμενοι της Google στην Ελβετία έστειλαν επιστολή στον αντιπρόεδρο ανθρώπινου δυναμικού, επισημαίνοντας τις ανησυχίες τους ότι ένα νέο σύστημα αξιολόγησης εργαζομένων θα μπορούσε

Σύμφωνα με τη διοίκηση της Goldman Sachs, προτεραιότητα της τράπεζας είναι η αντιμετώπιση των δυσκολιών που προκαλεί η επιδείνωση του οικονομικού περιβάλλοντος.

να χρησιμοποιηθεί για περικοπές. «Ο αριθμός των αναφορών και ο πολλαπλασιασμός τους δείχνει ότι τουλάχιστον ορισμένοι διευθυντές πίεστη-

καν ιδιαίτερος σκληρά να εφαρμόσουν ποσοστάσεις», σε μια διαδικασία που θα μπορούσε να οδηγήσει σε αρνητικές αξιολογήσεις των εργαζομένων

και πιθανώς στην απώλεια της εργασίας τους, έγραψαν πέντε εκπρόσωποι των εργαζομένων στην επιστολή. Το κείμενο περιήλθε εις γνώσιν της ε-

φημερίδας των New York Times. Από το επικείμενο κλείσιμο ενός μικρού γραφείου και την ακύρωση ενός έργου συντονισμού περιεχομένου έως τις διάφορες προσπάθειες για τη διευκόλυνση των προϋπολογισμών κατά τη διάρκεια των συναντήσεων προγραμματισμού του 2023, το μεγαλύτερο της Σίλικον Βάλεϊ προκαλεί ολοένα και μεγαλύτερο άγχος, σύμφωνα με συνεντεύξεις 14 νυν και πρώην υπαλλήλων του, οι οποίοι, φοβούμενοι κυρώσεις, μίλησαν ανώνυμα.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι υπάλληλοι της Google αντέδρασαν σε ένα πρόγραμμα που ξεκίνησε η εταιρεία τον Ιούλιο για να απλοποιήσει τις λειτουργίες της, να μειώσει τη γραφειοκρατία και να γίνει πιο παραγωγική, όπως αναφέρουν οι NYT. Σε άλλες περιπτώσεις είχαν συζητήσεις για τον προϋπολογισμό και στο πλαίσιο αυτό ορισμένες ομάδες δεν θα μπορούσαν το 2023 να κάνουν προλήψεις. Οι ανησυχίες τους έχουν ενταθεί, διότι ολόγοι όμιλοι έχουν προβεί σε μαζικότερες απολύσεις: τον Νοέμβριο η Meta, ιδιοκτήτρια του Facebook και του Instagram, εκκαθάρισε τις τάξεις των εργαζομένων της κατά 11.000 (περίπου το 13% του προσωπικού), ενώ η Amazon άρchiσε επίσης να απολύει περίπου 10.000 άτομα σε θέσεις διοικητικές ή τεχνολογίας, ήτοι περίπου το 3% των υπαλλήλων της.

Γεγονότα που σημάδεψαν την οικονομία το 2022

Μεγάλες επιπτώσεις σε εισοδήματα, νοικοκυριά και επιχειρήσεις έφερε η κλιμάκωση της ενεργειακής κρίσης

Της ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΣΗ

Αν σκεφτεί κανείς πως το 2020 είχε χαρακτηριστεί «φοβερό έτος» εξαιτίας της πανδημίας, των θανάτων και των lockdowns, σίγουρα θα δυσκολευτεί να βρει κατάλληλο επίθετο που να συνοψίζει όσα δεινά έφερε το 2022. Μάλον φοβερότερο από το 2020 –έτσι κι αλλιώς οι θάνατοι από την πανδημία συνεχίζονται–, καθώς έφερε ξανά τον πόλεμο μέσα στην Ευρώπη και μαζί με αυτόν την κλιμάκωση της ενεργειακής κρίσης και του πληθωρισμού αλλά και

την επικείμενη, βάσει όλων των προγνωστικών, παγκόσμια ύφεση. Και είναι αυτά που δυστυχώς φαίνεται πως κληροδοτεί στο νέο έτος, καθώς το 2023 εκτιμάται πως θα περάσει με την επόμενη φάση της ενεργειακής κρίσης, ίσως τη δυσκολότερη, με τον πληθωρισμό να συμπιέζει τα πραγματικά εισοδήματα και το κόστος του δανεισμού να αυξάνεται διαρκώς, αλλά και την ύφεση σαν δαμόκλειο σπάθη να απειλεί οικονομίες και να προβληματίζει κεντρικές τράπεζες.

Η χρονιά που έφυγε ανάγκασε τους

Οι κεντρικές τράπεζες, παρά τις αλληπάλληλες αυξήσεις των επιτοκίων βλέπουν τον πληθωρισμό να παραμένει στα ύψη.

Ευρωπαίους να γυρίσουν την πλάτη στον ενεργειακό πλούσιο γείτονά τους και επί πολλές δεκαετίες προμηθευτή τους σε φυσικό αέριο και πετρέλαιο, τη Ρωσία, και τους επέβαλε την εξοικονόμηση ενέργειας με επιπτώσεις στην παραγωγή των βιομηχανιών και στις ανέσεις των νοικοκυριών. Έφερε τις κεντρικές τράπεζες στα πρόθυρα νευρικής κρίσης, καθώς έπεται από αλληπάλληλες αυξήσεις των επιτοκίων βλέπουν τον πληθωρισμό να παραμένει σε ύψη που έμοιαζαν να ανήκουν οριστικά στο παρελθόν. Οδήγησε στα πρό-

θυρα της πτώχευσης ενεργειακές εταιρείες και βιομηχανίες της Γερμανίας και της Γαλλίας και εξώθησε το Βερολίνο και το Παρίσι σε γενναίες παρεμβάσεις για τη διάσωσή τους.

Πυροτέχνημα της χρονιάς, η μόλις έξι εβδομάδων θητεία της Λιζ Τρας στην πρωθυπουργία της Βρετανίας του Brexit, η οποία ως υπουργός Εξωτερικών σε συνάντησή της με τον Ρώσο ομόλογό της είχε δείξει ότι δεν γνώριζε καλά τα σύνορα της Ρωσίας και ως πρωθυπουργός επικείμενη μια ριζοσπαστική οικονομική μεταρρύθμιση θατσερικού

τύπου, για να προκαλέσει πτώση των τίτλων και του νομισματός της χώρας και να οδηγηθεί σε μια ταπεινωτική υποχώρηση και τον εξαναγκασμό της σε παραίτηση. Και ανατροπή της χρονιάς, εκείνη που γνώρισαν οι επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας, καθώς αφού αποθεώθηκαν χάρη στην πανδημία, στην τηλεργασία και στις τηλεδιασκέψεις, είδαν τις μετοχές τους να καταρρέουν, και να κηρυχτούν ονόματα του κλάδου, από την Amazon μέχρι τη Facebook, να προχωρούν σε μαζικές απολύσεις.

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΡΙΣΗ

Μάχη απεξάρτησης από το ρωσικό αέριο

Πρωταγωνίστρια σε όλη τη διάρκεια του έτους ήταν η ενεργειακή κρίση και η κλιμάκωσή της μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, με τις τιμές του φυσικού αερίου να φθάνουν στη στρατόσφαιρα, οδηγώντας τις ευρωπαϊκές ενεργειακές εταιρείες στα πρόθυρα κατάρρευσης. Εξώθησε τη Γηραιά Ηπειρο σε μια συστηματική προσπάθεια να διασφαλίσει εναλλακτικούς προμηθευτές ενέργειας από την παγκόσμια αγορά και να συγκεντρώσει επαρκή αποθέματα αερίου ώστε να μεθοδεύσει την ενεργειακή απεξάρτησή της από τους ρωσικούς υδρογονάνθρακες.

Το θρίλερ με τη διακοπή στη λειτουργία του σημαντικότερου αγωγού ρωσικού αερίου, του Nord Stream, απασχόλησε την Ευρώπη μεγάλο μέρος του καλοκαιριού, εμπνέοντας αγωνία στην ευρωπαϊκή κοινή γνώμη και συχνά βομβαρδίζοντάς τη με άχρηστες πληροφορίες. Το, υπό άλλες συνθήκες έως και φαιδρό, σίριαλ της τουριστικής που είχε μεταφερθεί από τη Γερμανία στη Ρωσία για επισκευή βρέθηκε στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας. Η επιστροφή της καθυστερούσε και η Μόσχα επικαλείτο γραφειοκρατικό τύπου επικειρήματα, όπως η απουσία των απαιτούμενων εγγράφων, ενώ η αγωνία στην Ευρώπη κλιμακωνόταν.

Πρωταγωνιστής το LNG

Για πολύ μεγαλύτερο μέρος του έτους, όμως, και πολύ πιο έντονα από την αινιγματική τουρμπίνα, πρωταγωνίστηκε και ε-

ξακολουθεί να πρωταγωνιστεί το LNG ως η μόνη ρεαλιστική έξοδος κινδύνου. Οι ευρωπαϊκές χώρες με προεξάρχουσα τη Γερμανία, καθώς και τις Ολλανδία και Φινλανδία έσπευσαν να προμηθευτούν τερματικούς σταθμούς LNG εξοπλισμένους με τεχνολογία επαναφοράς του καυσίμου σε αέρια κατάσταση. Ήρθαν αντιμέτωπες με τον ανταγωνισμό των ενεργοβόρων ασιατικών οικονομιών, ο οποίος αναμένεται να ενταθεί μέσα στο νέο έτος. Και η αβεβαιότητα για το κατά πόσον θα διασφαλίσουν την αναγκαία προσφορά παραμένει.

Η ενεργειακή κρίση στάθηκε αιτία για την κίνηση που ενόχλησε ίσως όσο καμία άλλη πολιτική επιλογή της Γερμανίας. Ο λόγος για το πακέτο των 200 δισ. ευρώ που ανακοίνωσε ο Γερμανός καγκελάριος για τη θωράκιση της γερμανικής οικονομίας. Ανακοινώθηκε τη στιγμή που οι χώρες-μέλη της Ε.Ε. αναζητούσαν απεγνωσμένα κοινή αντιμετώπιση στην ενεργειακή κρίση και κατέσπασε αυτομάτως σφάες πως η Γερμανία επιβάλλει στους εταίρους της κανόνες που δεν τους συμφέρουν, αλλά επιφυλάσσεται να κινηθεί αυτόνομα όταν έτσι τη συμφέρει. Δεν είναι τυχαίο ότι Ευρωπαίος αξιωματούχος, που κανένα διεθνές ΜΜΕ δεν έχει κατονομάσει, αλλά πολλά τον επικαλέστηκαν, δήλωσε ευθαρσώς πως «με αυτή την κίνηση η Γερμανία σήκωσε το μεσαίο δάχτυλο του χεριού και το έδειξε στους εταίρους της».

Πρωταγωνιστής σε όλη τη διάρκεια του έτους ήταν η ενεργειακή κρίση και η κλιμάκωσή της μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, με τις τιμές του φυσικού αερίου να φθάνουν στη στρατόσφαιρα.

ΚΙΝΑ

Σκληρά lockdowns και κάμψη της οικονομίας

Ήταν η χώρα από την οποία ξεκίνησε η πανδημία. Και ήταν η μόνη από τις μεγάλες οικονομίες που είχε καταφέρει να κλείσει την πρώτη φοβερή χρονιά της πανδημίας, το 2020, με θετικό ρυθμό ανάπτυξης όταν οι άλλες οικονομίες βυθίζονταν στην ύφεση. Και όμως το 2022 γνώρισε μια πρωτοφανή κάμψη στην οικονομία της, που «πάγωσε» επανειλημμένως από τα αλληπάλλα σκληρά lockdowns. Η πολιτική της μηδενικής ανοχής στον κορωνοϊό, προσωπική επιλογή του προέδρου Σι, ανέστειλε την οικονομική δραστηριότητα, έπληξε τις εξαγωγές της Κίνας, τη βιομηχανική της παραγωγή και την ιδιωτική κατανάλωση. Η σκληρότητα στην εφαρμογή της προκάλεσε, άλλωστε, εκπλήξεις διαμαρτυρίας και μαζικές κινητοποιήσεις, όμοιες των οποίων είχε να δει η χώρα από το 1989 και τα δραματικά επεισόδια στην πλατεία Τιεν Αν Μεν. Τα αλληπάλλα lockdowns προκάλεσαν προβλήματα και σε ξένες βιομηχανίες που παράγουν εντός Κίνας,

με την αυτοκινητοβιομηχανία του Ελον Μασκ, την Tesla, να δέχεται καίριο πλήγμα από τη διακοπή της παραγωγής της. Τελικά η επίμαχη πολιτική της μηδενικής ανοχής εγκαταλείπεται σχεδόν αιφνιδιαστικά στα τέλη του έτους, αφήνοντας να αιωρούνται ερωτηματικά.

Προσδοκίες

Η επανεκκίνηση της κινεζικής οικονομίας εμπνέει προσδοκίες για τόνωση και της παγκόσμιας οικονομίας, αλλά και αύξηση της ζήτησης για εμπορεύματα με κυρίαρχο την ενέργεια. Επιπλέον, τις τιμές του πετρελαίου που ανεβαίνουν, αλλά στο εσωτερικό της Κίνας αυξάνονται δραματικά τα κρούσματα. Οποies κι αν είναι όμως οι δυνατότητες ανάκαμψης της Κίνας, οικονομολόγοι και αναλυτές προειδοποιούν πως επικρατείται εν μέσω εξαιρετικά αρνητικής συγκυρίας, καθώς στον ορίζοντα φαίνεται ήδη η παγκόσμια ύφεση και η πτώση της ζήτησης από τις σημαντικότερες αγορές για τις εξαγωγές της.

TWITTER

Το σίριαλ της εξαγοράς από τον Ελον Μασκ

Από τον πρώτο μήνα του 2022 προσείλκυσε περισσότερο από ποτέ τα φώτα της δημοσιότητας. Τον Ιανουάριο άρχισε να επενδύει στο Twitter και τον Απρίλιο εξέφρασε την πρόθεσή να την αγοράσει έναντι 44 δισ. δολ. Για να χρηματοδοτήσει την εξαγορά πούλησε μετοχές αξίας 8,5 δισ. δολ. της αυτοκινητοβιομηχανίας του, της Tesla, που τον έκανε δισεκατομμύριο, όμως, να εξασφαλίσει τα κεφάλαια που χρειαζόταν για την εξαγορά και επικείμενη να ακυρώσει τη συμφωνία εν μέσω χρηματιστηριακής πτώσης και κρίσης των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας.

Ακολούθησε η αναπόφευκτη δικαστική διαμάχη του με τους μετόχους της εταιρείας, που διεκδίκησαν την υλοποίηση των συμφωνηθέντων και στα τέλη Οκτωβρίου ολοκλήρωσε την εξαγορά του δημοφιλέστερου μέσου κοινωνικής δικτύωσης. Τότε εγκαίνιασε νέο σίριαλ, που τον κράτησε και πάλι στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας,

με τις απολύσεις των στελεχών του Twitter, στη συνέχεια με μαζικές απολύσεις του προσωπικού και με εξαγγελίες περί πλήρους ελευθερίας του λόγου. Ανήγγειλε ακόμη και την επαναφορά του λογαριασμού του Ντόναλντ Τραμπ που έσπευσε, όμως, να απορρίψει την προσφορά του επιχειρηματία.

Δημοψήφισμα

Λίγες ημέρες πριν από την εκπνοή του έτους είχε τη φαινή ιδέα να κλείσει τους λογαριασμούς δημοσιογράφων και να θέσει σε ψηφοφορία των χρηστών του Twitter το ερώτημα αν θέλουν να παραιτηθεί από διευθύνων σύμβουλό της εταιρείας. Ψήφισαν κάπου 17,5 εκατ. άνθρωποι και περίπου το 57,5% των ψήφων ήταν υπέρ της παραίτησής του. Θεωρητικά η παραίτησή του είναι μονόδρομος, αν και έχει ήδη δηλώσει πως δύσκολα θα βρει κάποιον «τόσο πλιθίο» για να τον αντικαταστήσει στο τιμόνι του Twitter.

ΚΡΥΠΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Πτωχεύσεις εταιρειών και κατάρρευση αξιών

Για τη βιομηχανία των κρυπτονομισμάτων ήταν μια χρονιά όχι ακριβώς αποκαλυπτική, αλλά σίγουρα κακή. Πιθανότατα και η απαρχή θεμελιωδών εξελίξεων, ίσως για τη ρύθμιση του κλάδου, ίσως την κατάρρευσή του ή τη μετεξέλιξή του σε κάτι άλλο. Το μεγαλύτερο κρυπτονόμισμα, το bitcoin, έχασε το 60% της αξίας του μέσα στο έτος.

Επείτα από σειρά πτωχεύσεων στον κλάδο που το οδήγησε σε νέα ελεύθερη πτώση, βρίσκεται γύρω στις 16.000 δολ., όταν τον Νοέμβριο του 2021 η αξία του είχε εκτοξευθεί στις 69.000 δολ.

Οι εισροές στα funds του κλάδου δεν υπερέβησαν τα 498 εκατ. δολ. στη διάρκεια του έτους, όταν το 2021 είχαν φτάσει στα 9,1 δισ. δολ. και συνολικά η αγορά των crypto συρρικνώθηκε κατά 1,4 τρισ. δολ. Μόλις ένα χρόνο νωρίτερα, το 2021, η επικρατούσα εντύπωση για τον κλάδο ήταν πως τον χώριζαν μόνον 2 με 3 χρόνια από την

πλήρη διείσδυση του στη σφαίρα των κοινώς αποδεκτών επενδύσεων.

Ντόμινο

Τα κρυπτονομίσματα υπέστησαν τις συνέπειες που υπέστη και η υπόλοιπη αγορά από την άνοδο των επιτοκίων, αλλά σε συνδυασμό με την κατάρρευση εταιρειών του κλάδου. Άρχισε την άνοιξη με την κατάρρευση του terraUSD, ενός υποτιθέμενου «stablecoin» όπως αποκαλούνται όσα κρυπτονομίσματα είναι θεωρητικά συνδεδεμένα με κάποια σταθερή αξία. Ακολούθησε η πτώση του luna, που συνδεδόταν με το terraUSD, και δεν άργησε το ντόμινο στον κλάδο. Τον Ιούνιο, η αμερικανική τράπεζα crypto «πάγωσε» τους λογαριασμούς των πελατών της και στη συνέχεια πτώχευσε, όπως και το Three Arrows Capital. Τελικός καταλύτης, τον Νοέμβριο, η παταγώδης κατάρρευση του χρηματιστηρίου FTX, που πολλοί έσπευσαν να χαρακτηρίσουν «Lehman Brothers των κρυπτονομισμάτων».

Φορολογικός οδηγός για το 2023 - Κύπρος

Ο οδηγός είναι διαθέσιμος στην αγγλική γλώσσα

Νέες αυξήσεις επιτοκίων από ΕΚΤ προαναγγέλλει η Λαγκάρντ

Φοβάται επιτάχυνση του πληθωρισμού λόγω και αυξήσεων στους μισθούς

Το κόστος του δανεισμού θα αυξηθεί και πάλι στην Ευρωζώνη, καθώς πρέπει να είναι υψηλό ώστε να ανακόψει την άνοδο των τιμών, διότι όλα θα είναι χειρότερα αν ο πληθωρισμός παγιωθεί σε μόνιμο στοίχειο της οικονομίας. Τη θέση αυτή της ΕΚΤ επανέλαβε για μια ακόμη φορά η πρόεδρος της τράπεζας, Κριστίν Λαγκάρντ, ενώ εξέφρασε την ανησυχία της για τις αυξήσεις των αποδοκών των εργαζομένων και το ενδεχόμενο να οδηγήσουν σε περαιτέρω επιτάχυνση του πληθωρισμού.

Μιλώντας στην κροατική εφημερίδα Jutarnji με αφορμή την προσχώρηση της Κροατίας στην Ευρωζώνη από 1ης Ιανουαρίου, η κ. Λαγκάρντ προειδοποίησε πως τα επιτόκια του ευρώ θα αυξηθούν και πάλι, καθώς «σε αυτήν την περίπτωση πρέπει να είναι σε υψηλά επίπεδα προκειμένου να κάμψουν τον πληθωρισμό και να τον επαναφέρουν σε επίπεδα κοντά στον στόχο του 2%».

Αναφέρθηκε άλλωστε στις λεγόμενες δευτερογενείς πληθωριστικές πιέσεις, στις αυξήσεις των μισθών και τόνισε πως είναι μεγαλύτερες και ταχύτερες από όσο είχε αρχικά εκτιμηθεί. Πρό-

Στο ίδιο μήκος κύματος με την πρόεδρο της ΕΚΤ,ο διοικητής της Bundesbank,Γιοακίμ Νάγκελ, τόνισε ότι χρειάζονται πρόσθετα μέτρα.

σθεσε πως η ΕΚΤ έχει χρέος να αποτρέψει τη μετατροπή των αυξήσεων αυτών σε περαιτέρω πληθωρισμό. Η κ. Λαγκάρντ απάντησε επίσης σε όσους εκφράζουν επίμονα φόβους για το ενδεχόμενο οι αλληπάλληλες αυξήσεις των επιτοκίων, συνολικά κατά 250 μονάδες βάσης μέσα στο 2022, να προκαλέσουν ύφεση στην Ευρωζώνη. Επικαλούμενη τις πλέον πρόσφατες εκτιμήσεις οικονομολόγων και αναλυτών, η κ. Λαγκάρντ προέβλεψε πως «η ύφεση που φοβόμαστε μάλλον θα είναι βραχύβια και ρηχή», ενώ τόνισε πως όλα θα είναι χειρότερα αν επιτραπεί η παγίωση του πληθωρισμού.

Σε ανάλογες προειδοποιήσεις προέβη εξάλλου χθες ο διοικητής της Bundesbank και μέλος του Δ.Σ. της ΕΚΤ, Γιοακίμ Νάγκελ, που επισήμανε πως χρειάζονται πρόσθετα μέτρα ώστε να καμφθούν οι προσδοκίες για περαιτέρω αυξήσεις των τιμών και να επανέλθει ο πληθωρισμός σε επίπεδα κοντά στον στόχο του 2%. Σε συνέντευξη που παραχώρησε χθες σε γερμανική εφημερίδα, ο κ. Νάγκελ τόνισε πως «οι μηνιαίες έρευνες και δημοσκοπήσεις

Επικαλούμενη τις πλέον πρόσφατες εκτιμήσεις οικονομολόγων και αναλυτών, η κ. Λαγκάρντ προέβλεψε πως «η ύφεση που φοβόμαστε μάλλον θα είναι βραχύβια και ρηχή», ενώ υπογράμμισε πως όλα θα είναι χειρότερα εάν επιτραπεί η παγίωση του πληθωρισμού.

μεταξύ επιχειρήσεων και νοικοκυριών προδίδουν γενικευμένη πεποίθηση ότι επικεινται περαιτέρω αυξήσεις του πληθωρισμού». Επαναλαμβάνοντας τις προειδοποιήσεις της κ. Λαγκάρντ πως θα είναι πολύ χειρότερα τα πράγματα αν επιτραπεί παγίωση του πληθωρισμού, ο πρόεδρος της Bundesbank σημείωσε πως θα ήταν λάθος σε αυτήν την περίπτωση να διστάσει η ΕΚΤ φοβούμενη ότι το υψηλό κόστος του δανεισμού θα πλῆξει την ανάπτυξη. Όπως υπογράμμισε, «στην περίπτωση αυτή θα αναγκάζομασταν να στραφούμε πολύ πιο απότομα σε περιοριστική νομισματική πολιτική, θέτοντας ακόμη μεγαλύτερα εμπόδια στην οικονομία».

ρατίζουν την περίοδο των υψηλών επιτοκίων».

Σε ανάλογες επισημάνσεις έχουν άλλωστε προβεί τις τελευταίες ημέρες του περασμένου έτους πολλά από τα στελέχη της ΕΚΤ, όπως η Γερμανίδα Ιζαμπέλ Σνάμπελ, η οποία υπογράμμισε την ανάγκη να τιθασευτεί ο πληθωρισμός με επιθετικές αυξήσεις επιτοκίων, αλλά και ο διοικητής της Τράπεζας της Ισπανίας και αντιπρόεδρος της ΕΚΤ, Λουίς ντε Γκίντος. Σημειωτέον ότι ο Ισπανός κεντρικός τραπεζίτης προειδοποίησε επίσης ότι η Ευρωζώνη αντιμετωπίζει «ιδιαίτερος δύσκολη κατάσταση».

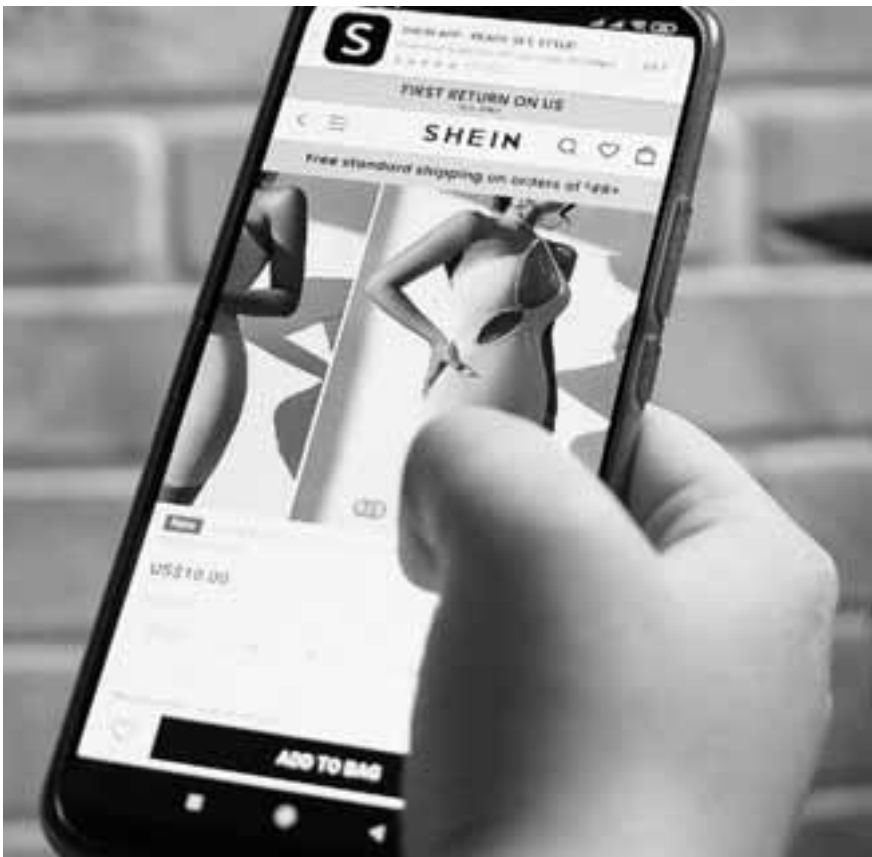
BLOOMBERG, POLITICO

Το δύσκολο στοίχημα της βιώσιμης μόδας

Η παραγωγή πάρα πολλών ρούχων δεν είναι πλέον κάτι το θετικό και αυτό ήταν το συμπέρασμα μιας ειδικής ομάδας εκπροσώπων του κλάδου, που συγκεντρώθηκαν στη Νέα Υόρκη στο πλαίσιο διάσκεψης, την προηγούμενη εβδομάδα. Η ομάδα προσκλήθηκε από τη Βανέσα Φρίντμαν, αρχισυντάκτρια μόδας των New York Times και επικεφαλής της ομάδας κριτικής για τη μόδα, η οποία έθεσε ως θέμα της συ-

Η επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων από τον κλάδο της μόδας απαιτεί οι καταναλωτές να αγοράζουν μόνο πέντε νέα κομμάτια τον χρόνο.

ζήτησης «το οξυγόνο της βιώσιμης μόδας». Σε αυτό το σημείο που βρισκόμαστε, όπως είπε, «δεν κάνουμε λόγο για τις χημικές ουσίες, αλλά για την τεράστια ποσότητα πραγμάτων που παράγουμε, που αγοράζουμε και που σπαταλάμε». Οι ειδικοί, των οποίων το έργο αγγίζει πολλές πτυχές του κλάδου, συμφώνησαν. Τα πράγματα πρέπει να αλλάξουν και δεν είναι πλέον δυνατό να περιμένουμε ποιος θα αναλάβει δράση για να γηθεί της προσπάθειας αλλαγής του καθεστώτος αυτού. «Κάθε τιμή της αλυσίδας πρέπει να συμμετέχει από τους επενδυτές και τους σχεδιαστές μέχρι τους καταναλωτές», τόνισε η κ.Φρίντμαν. Και η εκπαιδευση, η νομοθεσία και η εξέλιξη του επιχειρηματικού μοντέλου, πέραν του στόχου της διήφησης ανάπτυξης, είναι απαραίτητα.

Η βιομηχανία παράγει ρούχα σε όγκο-ρεκόρ. Η κινεζική εταιρεία γρήγορης μόδας Shein, η οποία πουλάει ρούχα, όπως φανελάκια, για μόλις 5 δολ., ξεπέρασε πρόσφατα την Amazon ως εφαρμογή με τις περισσότερες λήψεις.

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, εάν η βιομηχανία της μόδας συνεχίσει την αναπτυξιακή της τροχιά, οι παγκόσμιες πωλήσεις ενδυμάτων θα μπορούσαν να αυξηθούν κατά 65% έως το 2030. Σε αντίθεση με αυτό, τόνισε η Βανέσα Φρίντμαν, υπάρχει το εύρημα του Ινστιτούτου Hot or Cool, μιας ερευνητικής ομάδας για τη βιωσιμότητα με έδρα το Βερολίνο, ότι η

επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων από τον κλάδο της μόδας απαιτεί οι καταναλωτές να αγοράζουν μόνο πέντε νέα κομμάτια τον χρόνο.

Οι προσπάθειες τώρα για την πρόωθηση της βιωσιμότητας περιλαμβάνουν τη χρήση υφασμάτων με μικρότερη επιβλαβή επίδραση, όπως το ανακυκλωμένο κασμίρι και το δέρμα που καλλιεργείται στο εργαστήριο,

και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας, όπως η αγορά μεταχειρισμένων κομματιών, μια αγορά αξίας από 100 έως 120 δισ. δολάρια το 2022. Η εκτίμηση ανήκει στην Boston Consulting Group. Όμως η βιομηχανία παράγει ρούχα σε όγκο ρεκόρ. Η κινεζική εταιρεία γρήγορης μόδας Shein, η οποία πουλάει ρούχα, όπως φανελάκια, για μόλις 5 δολάρια, ξεπέρασε πρόσφατα την Amazon ως εφαρμογή με τις περισσότερες λήψεις. Η Γκαμπριέλα Χίρστ, μια σχεδιάστρια που είναι η δημιουργική διευθύντρια της ομώνυμης εταιρείας της και του μεγάλου γαλλικού οίκου Chloé, είπε ότι η ανεπίρριστη ανάπτυξη δεν αποτελεί πλέον επιλογή. Δύλωσε, μάλιστα, στον διευθυνόντα σύμβουλό της ότι δεν ήθελε να κάνει την Chloé το επόμενο εμπορικό σήμα δισεκατομμυρίων δολαρίων.

Οταν άρχισε να εργάζεται για την Chloé το 2020, έμαθε για τη σημασία των οδηγών όγκου – των ειδών χαμηλότερης τιμής, όπως τα αθλητικά παπούτσια και το τζιν, που καλύπτουν τις δαπάνες και αποφέρουν έσοδα. Εκεί επικεντρώθηκε στη χρήση υλικών και μεθόδων χαμηλότερης επίδρασης που παράγουν λιγότερες εκπομπές για είδη με τις μεγαλύτερες πωλήσεις, όπως η κατασκευή αθλητικών παπουτσιών από ανακυκλωμένα υπολείμματα, χρησιμοποιώντας πρακτικές παραγωγής χαμηλών αποβλήτων. Τέλος, η Σελίν Σίμααν, διευθύνουσα σύμβουλος του Slow Factory, ενός μη κερδοσκοπικού οργανισμού που ασχολείται με την κλιματική δικαιοσύνη και την κοινωνική ανισότητα, σημείωσε ότι μια τέτοια επανεξέταση των υφασμάτων και των απορριμμάτων είναι απαραίτητη.

THE NEW YORK TIMES

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΣΤΑΜΟΥΛΑ*

Γιατί η μείωση του ΦΠΑ στα τρόφιμα δεν είναι η λύση

Η εξελισσόμενη συζήτηση για τη μείωση του ΦΠΑ στα τρόφιμα μονοπωλεί εδώ και καιρό το ενδιαφέρον, πυροδοτώντας υπό το βάρος της ακρίβειας σφοδρές αντιπαράθεσεις με ιδεολογικές προεκτάσεις στη δημόσια συζήτηση. Εξήγώ γιατί, κατά μία άποψη, θα ήταν μία χαμηλής έντασης λύση στο πρόβλημα με αντιστρόφως δυσμενέστερες μακρο-κοινωνικές επιπτώσεις, οι οποίες, παρά τις ασκούμενες πιέσεις για την άμεση εφαρμογή του συγκεκριμένου μέτρου, θα πρέπει απεναντίας να το καθιστούν λελογισμένα μία μη ελκυστική επιλογή, στην οποία καλό είναι να μισήσουμε να αντισταθούμε.

Ενα αγαθό ενσωματώνει, σχηματικά, δύο βασικά οικονομικά βάρη, τα οποία καταλήγουν να επιβαρύνουν τον τελικό καταναλωτή: Από τη μία πλευρά, το κόστος παραγωγής, το κόστος διακίνησης (από τον τόπο παραγωγής στην κατανάλωση), καθώς επίσης το περιθώριο κέρδους του παραγωγού, του πωλητή και των ενδιάμεσων τους (ας το ονομάσουμε «Κόστος Α»). Και, από την άλλη πλευρά, το «κέρδος», αν και αδόκιμος όρος, που με τη μορφή έμμεψης (οριζόντιας) φορολογίας αποδίδεται στο κράτος («Κόστος Β»).

Συμπεζόντας προς τα κάτω μόνο το «Κόστος Β», στην ουσία απομειώνονται δημόσια έσοδα που εισπράττονται από όλους τους πολίτες, αλλά προορίζονται, μεταξύ άλλων, για τη χρηματοδότηση κοινωνικών πολιτικών στήριξης και ανταποδοτικής ωφέλειας των περισσότερο ευάλωτων εξ αυτών.

Αυτό που ενδιαφέρει είναι ότι από μία τέτοια επιλογή, που όντως διαθέτει ισχυρό επικοινωνιακό πλεονέκτημα, φαίνεται ότι πρόσκαιρα ωφελούνται όλοι ανεξαιρέτως οι πολίτες (πλούσιοι και φτωχοί), αλλά στην ουσία μακροπρόθεσμα χάνουν, ιδίως η δεύτερη κατηγορία, αφού η «ζημία» του κράτους εξαιτίας της απώλειας φορολογικών εσόδων (και της συνδαστικής αδυναμίας υποκατάστασής τους από άλλα φορολογικά ισοδύναμα) αναπόφευκτα μετακυλίεται στους ίδιους, μέσω της κυοφορούμενης μελλοντικής αδυναμίας να στηριχθούν με ικανοποιητικό τρόπο χρηματοδοτικά οι κοινωνικές πολιτικές που θα ήθελε κατ' επιλογόντων το προγράμματος και της στρατηγικής του να εφαρμοστεί.

Η ακρίβεια πλήττει και τα εστιατόρια με αστέρι Μισελέν

Ενα πακέτο βούτυρο κοστίζει περίπου 50% περισσότερο από ό,τι πριν από ένα χρόνο. Η αύξηση των τιμών του φυσικού αερίου και του ρεύματος λόγω του πολέμου στην Ουκρανία δεν αφήνει ανεπηρέαστη ούτε την υψηλή γαστρονομία, όπως αναφέρει σχετικώς σε δημοσίευσμά της η Deutsche Welle. «Το ενεργειακό κόστος είναι ένα μεγάλο πρόβλημα», λέει ο Μπορν Σβάνσον. Είναι σεφ και ιδιοκτήτης του γκουρμε εστιατορίου «Φάελτ» στο Βερολίνο. Υπάλληλοι και συνεργάτες εκπαιδεύονται πλέον «για τη μείωση του κόστους, όπου είναι δυνατόν», λέει. Η εξοικονόμηση πόρων για να παραμείνει ένα εστιατόριο στο επίπεδο των βραβευμένων με αστέρι Μισελέν ρεστοράν έχει συχνά να κάνει με την «κοινή λογική». Αυτό περιλαμβάνει, για παράδειγμα, «φώτα σβαστά, όχι άσκοπη χρήση νερού, να μην αφήνουν χωρίς λόγο ανοικτά τα ψυγεία», όπως συμπληρώνει ο κ. Σβάνσον.

Στο δε διάσημο χορτοφαγικό εστιατόριο της Φρανκφούρτης «Επτά Νάνοι», έχουν στραφεί σε ενεργειακά αποδοτικές συσκευές. «Έχουμε μια μεγάλη κουζίνα υγραερίου, αλλά τη χρησιμοποιούμε μόνο μετά τις 7 το απόγευμα», εξηγεί ο στορ σεφ Ρικί Σάγουαρντ. «Πολλοί ιδιοκτήτες εστιατορίων έχουν μάθει, όμως, από προηγούμενες κρίσεις». Επτά Νάνοι», έχουν στραφεί σε ενεργειακά αποδοτικές συσκευές. «Έχουμε μια μεγάλη κουζίνα υγραερίου, αλλά τη χρησιμοποιούμε μόνο μετά τις 7 το απόγευμα», εξηγεί ο στορ σεφ Ρικί Σάγουαρντ. «Πολλοί ιδιοκτήτες εστιατορίων έχουν μάθει, όμως, από προηγούμενες κρίσεις».

Τι' αυτό δεν θέλουν να αυξήσουν τις τιμές στο μενού στο «Φάελτ». Το μενού αποφεύγει σε μεγάλο βαθμό τα ψάρια και το κρέας και το 90% των πιάτων του μαγειρεύεται μόνο με λαχανικά. Ενα μενού με έντεκα πιάτα κοστίζει 126 ευρώ. «Για να μπορέσει να κρατήσει τις τιμές του σε αυτό τα επίπεδα χρειάζεται φαντασία», λέει ο Μπορν Σβάνσον. Στο εστιατόριο με τα περισσότερα αστέρια Μισελέν στη Γερμανία, το «Rémyer's Πόλουργκ» στη Βάδη-Βυρ-

Δηλαδή, ξεκινώντας από ένα μέτρο που αρχικά τους ωφελεί όλους αδιακρίτως και, άρα, de facto δεν λαμβάνει υπόψη τις αρχές της δικαιοσύνης (αναλογικής) απόδοσης με βάση τις ατομικές οικονομικές ανάγκες, καταλήγουμε επιπλέον και σε μία κατάστοση γενικευμένης κοινωνικής αδικίας εις βάρος όσων θα έπρεπε να ενισχύονται επαρκώς, ώστε να έχουν, αν όχι μία ίση με τους υπόλοιπους (πράγμα, εν πολλοίς, αδύνατο), τουλάχιστον μια αξιοπρεπή αφετηρία διαβίωσης επάνω στη βάση ενός επιθυμητού συγκεκριμένου της ηθικής με την πολιτική που, εν προκειμένω, θα οραματιζόταν και ο John Rawls με την επιδραστική θεωρία του περί δικαιοσύνης.

Πέραν της περιορισμένης κοινωνικής διορατικότητας ενός τέτοιου μέτρου, αφού στερείται της δυνατότητας να διαχωρίζει τους πολίτες με εισοδηματικά, πρωτίστως, κριτήρια και να παρέχει στοχευμένη στήριξη στους έχοντες πραγματική και μεγαλύτερη ανάγκη, είναι επιπλέον αλήθεια ότι έχει ανυπαρκτή επίδραση στο «Κόστος Α», αφήνοντας παντελώς αμετάβλητη την κερδοφορία των συντελεστών της εφοδιαστικής αλυσίδας. Αυτών δηλαδή που, σύμφωνα με όρους παραδοσιακού κοινωνικού λεξιλογίου, συναποτελούν το αποκαλούμενο «μεγάλο κεφάλαιο» και λογικά, ως εκ πλεονεκτικότερης οικονομικά θέσης, θα υπήρχε εύλογη απαίτηση να έχουν και αναλογικά μεγαλύτερη συμμετοχή στην αντιμετώπιση του προβλήματος της ακρίβειας. Κοντολογίς, η μονομερής όσο και κοντόφθαλμη αντιμετώπιση του προβλήματος της ακρίβειας με την αποστασιοποιητική υιοθέτηση ενός μέτρου, όπως η μείωση του ΦΠΑ στα τρόφιμα, που δείχνει να έχει περισσότερο επικοινωνιακή ομορφιά, παρά ουσιαστική αξία και μακροπρόθεσμη βιώσιμη υπόσταση ως απάντηση σε κοινωνικές ανάγκες, θα οδηγούσε κατά πάσα πιθανότητα (βεβαιότητα) σε δύο χαμένους και έναν νικητή. Είναι σίγουρο ότι όσοι υπεραιμούνται τις εφαρμογές ενός τέτοιου μέτρου βλέπουν στο βάθος το αληθινό πλάτυ κοινωνικό συμφέρον και ότι το προασπίζονται πραγματικά;

* Ο κ. Αριστοτέλης Σταμούλας είναι διευθυντής του Ευρωπαϊκού Κέντρου Καταναλωτή Ελλάδας.

Πολλά εστιατόρια αποφεύγουν πλέον σε μεγάλο βαθμό τα ψάρια και το κρέας.

Εξοικονόμηση ενέργειας και αλλαγές στα πιάτα των μενού προκειμένου να περιοριστεί η αύξηση των τιμών.

τεμβέρην, έπρεπε να αυξήσουν τις τιμές, λέει ένας συνάδελφός τους. Ενα μενού με έξι πιάτα κοστίζει τώρα 148 ευρώ. Επίσης, στους «Επτά Νάνους» της Φρανκφούρτης αναγκάστηκαν να αυξήσουν τις τιμές, εξηγεί ο ιδιοκτήτης, οπότε έχουμε τώρα 15 πιάτα στα 159 ευρώ, ενώ μέχρι πριν από δύο χρόνια κοστίζαν 129 ευρώ.

«Για να διατηρήσουμε τις τιμές σταθερές επανεξετάζουμε τα μεγέθη των μερίδων και κάνουμε προσαρμογές εδώ», εξηγεί ο Μάρκος Πάπε, σεφ του εστιατορίου «Μαϊζενχάιμ Χοφ» στο Μαϊζενχάιμ στη Ρηνανία-Παλατίνατο. Η ένωση εστιατορίων Dehoga εκτιμά πάντως ότι τα βραβευμένα γκουρμε εστιατόρια θα δελεάσουν και με νέες προσφορές τους πελάτες τους.

Αναμένεται άλμα της ταξιδιωτικής κίνησης από Κίνα

Οι Κινέζοι μετά από την άρση των lockdowns κλείνουν πυρετωδώς πακέτα διακοπών

Επειτα από τρία χρόνια απομόνωσης και σκληρών lockdowns οι Κινέζοι έχουν και πάλι τη δυνατότητα να ταξιδέψουν και κλείνουν πυρετωδώς εισιτήρια και πακέτα διακοπών. Όπως αναφέρουν στελέχη της McKinsey, πριν από την πανδημία η Κίνα ήταν υπ' αριθμόν ένα πηγή τουριστών με 150 εκατ. Κινέζους να ταξιδεύουν στο εξωτερικό κάθε χρόνο. Τα ίδια στελέχη εκτιμούν τώρα πως η ταξιδιωτική κίνηση από Κινέζους τουρίστες θα σημειώσει άλμα φέτος και από το 5% των επιπέδων του 2019 τον περασμένο μήνα, θα εκτοξευθεί στο 50% των επιπέδων του 2019 μέσα στο καλοκαίρι. Μιλώντας στους Financial Times, στέλεχος ταξιδιωτικής εταιρείας της Σαγκάης που επέλεξε την ανωνυμία, τόνισε πως η εταιρεία του ετοιμάζεται ήδη πυρετωδώς. Προέβλεψε μια ταξιδιωτική «έκρηξη» που θα συμπίσει με το νέο σεληνιακό έτος στα τέλη Ιανουαρίου. Έτσι, τα ξενοδοχεία Sofitel Sentosa στη Σιγκαπούρη ετοιμάζουν ειδικά τουριστικά πακέτα για το κινεζικό Νέο Έτος, που θα απευθύνονται αποκλειστικά στους Κινέζους τουρίστες και προβλέπουν μπουφέ με ειδικό κινεζικό δείπνο και ρομαντικές εξορμήσεις για ζευγάρια. Στην Ιαπωνία, άλλωστε, η εταιρεία τουριστικών λεωφορείων Hato Bus ανακοίνωσε ότι θα επαναφέρει τις εκδρομές με ξεναγούς και συνοδούς που ομιλούν κινεζικά, καθώς προσέφυγε πλήρη επιστροφή της τουριστικής κίνησης από την Κίνα μέσα στην άνοιξη.

Εξάλλου, η ιστοσελίδα Trip.com που δίνει τη δυνατότητα για έγκαιρες κρα-

τήσεις, αναφέρει πως οι κρατήσεις για τα ταξίδια σημείωσαν αύξηση 250% μόνον μέσα σε μία ημέρα, την περασμένη Τρίτη, οπότε ανακοίνωσε το Πεκίνο ότι καταργεί την υποχρεωτική καραντίνα. Με ιδιαίτερη ανυπομονησία περιμένουν, άλλωστε, τους Κινέζους τουρίστες οι χώρες της Ασίας που αποτελούν τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς για αυτό το κοινό.

Πριν από την πανδημία η χώρα ήταν υπ' αριθμόν ένα πηγή τουριστών με 150 εκατ. Κινέζους να ταξιδεύουν στο εξωτερικό κάθε χρόνο.

Στη διάρκεια των τελευταίων τριών ετών και των αλληπαλλήλων lockdowns στην Κίνα, οι χώρες αυτές στερήθηκαν τα τουριστικά έσοδα συνολικού ύψους 255 δισ. δολ. στα οποία ανέρχονται ε-πτισίως οι δαπάνες των Κινέζων τουριστών. Η απουσία αυτών των δαπάνων πόρων δημιούργησε χρηματοδοτικό κενό σε πολλές χώρες της Ασίας, καθώς από την Ταϊλάνδη μέχρι την Ιαπωνία οφείλουν τον κύριο όγκο των επισκεπτικών τους στην Κίνα. Προς το παρόν, όλα αυτά βρίσκονται στο επίπεδο των προσδοκιών. Σύμφωνα με στοιχεία της Variflight, που καταγράφει την επιβατική κίνηση των αεροπορικών, οι διεθνείς πτήσεις από και προς την Κίνα

Η ταξιδιωτική κίνηση από Κινέζους τουρίστες, σύμφωνα με εκτιμήσεις, θα σημειώσει άλμα και από το 5% των επιπέδων του 2019 τον περασμένο μήνα, θα εκτοξευθεί στο 50% των επιπέδων του 2019 μέσα στο καλοκαίρι του 2023.

και τις τουριστικές χώρες της Ασίας βρίσκεται ακόμη μόλις στο 8% των προ της πανδημίας επιπέδων. Οι αεροπορικές εταιρείες προσπαθούν, πάντως, να αυξήσουν εγκαίρως τη χωρητικότητά τους. Ανάμεσά τους οι Malaysia Airlines όπως και η βιετναμέζικη αεροπορική χαμηλού κόστους VietJet Aviation που ευελπιστούν πως θα έχουν αποκαταστήσει τον αριθμό των πτήσεων από και προς την Κίνα στα προ της πανδημίας επίπεδα μέχρι τον Ιούνιο του νέου έτους. Άλλες, όπως οι Singapore Airlines και η Qantas Airways της Αυστραλίας έχουν αποφύγει να δώσουν πληροφορίες για τα σχέδιά τους, καθώς διαπιστώνουν πως η κατάσταση είναι ακόμη σε εξέλιξη.

Και δεν είναι μόνον ο τουριστικός τομέας που αναμένει τις δαπάνες των Κινέζων. Η προσδοκία για την επιστροφή των Κινέζων στους εμπορικούς δρόμους των τουριστικών πόλεων ανά τον κόσμο έχει δώσει τις τελευταίες ημέρες ώθηση στις μετοχές των εταιρειών ειδών πολυτελείας. Κι αυτό γιατί η Κίνα αντιπροσωπεύει το 21% της παγκόσμιας αγοράς ειδών πολυτελείας συνολικής αξίας 350 δισ. ευρώ. Επιπλέον, η επανεκκίνηση της κινεζικής οικονομίας προκαλεί μεγάλες προσδοκίες για εκτόξευση της ζήτησης για εμπορεύματα, τόσο για βιομηχανικά μέταλλα όσο και για ενέργεια. Οι προσδοκίες έχουν ήδη δώσει ώθηση στις τιμές του πετρελαίου

αλλά και των βιομηχανικών μετάλλων όπως ο χαλκός. Στο εσωτερικό της Κίνας, άλλωστε, η άρση των περιοριστικών μέτρων αναμένεται να δώσει ώθηση στις λιανικές πωλήσεις, που είναι εξαιρετικά ευαίσθητες στα lockdowns. Εκτιμάται, όμως, ότι με την επανεκκίνηση οι λιανικές πωλήσεις θα σημειώσουν άλμα 11% μέσα στο 2023 φτάνοντας στα 50 τρισ. γουάν, ποσό αντιστοιχεί των 7 τρισ. δολ. Αναλυτές του ομίλου Citi εκτιμούν πως το νέο κύμα κρουσμάτων που έχει εκδηλωθεί στην Κίνα, ως αναπόφευκτη εξέλιξη της άρσης των περιοριστικών μέτρων, θα έχει περδίσει από την κορύφωσή του πριν από τα μέσα Ιανουαρίου.

Επιπλέον, έρευνα του αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου στην Κίνα φέρει τουλάχιστον το 70% των ερωτηθέντων να θεωρεί πως ο αντίκτυπος από το νέο κύμα κρουσμάτων δεν θα διαρκέσει περισσότερο από τους τρεις πρώτους μήνες του 2023. Σύμφωνα με τον επικεφαλής του Επιμελητηρίου, Μάικλ Χαρτ, τα στελέχη ξένων επιχειρήσεων θα αρχίσουν και πάλι να κάνουν ταξίδια στην Κίνα μέσα στο επόμενο έτος. Ο ίδιος δεν είναι, πάντως, εξίσου αισιόδοξος σε ό,τι αφορά τις επενδύσεις, που θεωρεί βέβαιο ότι θα χρειαστεί περισσότερος χρόνος για να ανακάμψουν.

REUTERS, FINANCIAL TIMES, BLOOMBERG

Ιστορικό χαμηλό κατέγραψαν οι εξαγωγές ρωσικού φυσικού αερίου το 2022

Στα χαμηλότερα επίπεδα της μετασβετικής εποχής μειώθηκαν οι εξαγωγές ρωσικού φυσικού αερίου το έτος που τελειώνει, καθώς η Γηραιά Ηπειρος, ο σημαντικότερος αγοραστής των υδρογονανθράκων της Ρωσίας, μείωσε ραγδαία τις εισαγωγές της αντιδρώντας στη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Συνέδραμαν, ωστόσο, και οι μυστηριώδεις εκρήξεις σε καίριας σημασίας αγωγούς μεταφοράς ρωσικού αερίου στην Ευρώπη. Η εικόνα προκύπτει από τα στοιχεία της Gazprom, που σχηματίζουν ανάγλυφο το τέλος της μακροχρόνιας ενεργειακής συνεργασίας ανάμεσα στην Ευρώπη και τη Ρωσία.

Όπως αναφέρει ο Αλεξέι Μίλερ, διευθύνων σύμβουλος του ρωσικού κολλοσσού και στενός συνεργάτης του Βλαντιμίρ Πούτιν, οι εξαγωγές της Ρωσίας

Απία η ραγδαία μείωση των εισαγωγών από την Ευρώπη μετά την εισβολή στην Ουκρανία.

σε χώρες εκτός της άλλοτε σφαίρας επιρροής της Σοβιετικής Ένωσης θα φτάσουν μέχρι το τέλος του έτους στα 100,9 δισ. κυβικά μέτρα φυσικού αερίου. Αυτό σημαίνει πως θα είναι μειωμένες κατά 45% σε σύγκριση με τα 185,1 κ.μ. στα οποία έφτασαν το 2021. Πολλώ δε μάλλον δεδομένου ότι τα φετινά στοιχεία συμπεριλαμβάνουν και τις εξαγωγές αερίου στην Κίνα μέσω του αγωγού Power of Siberia. Όπως τονίζει σχετικά ρεπορτάζ της Deutsche Welle, πρόκειται για το

Η παραγωγή της Gazprom μέσα στο 2022 περιορίστηκε στα 413,5 δισ. κυβικά μέτρα, καταγράφοντας σημαντική μείωση σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2021.

θλιβερό αποτέλεσμα του πολέμου στην Ουκρανία, η απώλεια δηλαδή του σημαντικότερου πελάτη της Ρωσίας, της Ευρώπης. Η χρονιά είχε ξεκινήσει με τους καλύτερους οριζώντες για τους ρωσικούς κολλοσσούς της Gazprom και της Rosneft. Η πρώτη αναμενόμενη να αποπτεύσει μια τεράστια αύξηση των παραδόσεων ρωσικού αερίου στη Γερμανία. Ο Γερμανός καγκελάριος είχε ανακοινώσει τα σχέδια της γερμανικής κυβέρνησης για πολλές νέες μονάδες φυσικού αερίου στο πλαίσιο της απόφασης του Βερολίνου να δώσει οριστικό τέλος στη λειτουργία των πυρηνικών αντιδραστήρων στη χώρα. Την ίδια στιγμή, ο αγωγός Nord Stream 2 παραμένει αδρανής χωρίς να έχει καν πιστοποιηθεί από τις γερμανικές αρχές. Σε ό,τι αφορά τη Rosneft, ετοιμαζόταν να αναλάβει τον πλήρη έ-

λεγχο του Schwedt, καίριου διυλιστηρίου πετρελαίου στη Γερμανία, αλλά το έχασε μέσα από τα χέρια της. Και το Βερολίνο έχει κρατικοποιήσει τη θυγατρική της Gazprom και αυτό φαίνεται να είναι το τέλος της μακροχρόνιας ενεργειακής συνεργασίας ανάμεσα στη Γερμανία και τη Ρωσία. Η Ρωσία είχε προ πολλού τονίσει πως το μεγαλύτερο μέρος των σημαντικότερων εξαγωγών της, πετρελαίου και φυσικού αερίου, κατέληγε επί πολλά χρόνια στην Ευρώπη και ειδικότερα στις χώρες της Ε.Ε. Σε ό,τι αφορά την παραγωγή της Gazprom, μέσα στο 2022 περιορίστηκε στα 413,5 δισ. κυβικά μέτρα, καταγράφοντας σημαντική μείωση σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2021, όταν έφτασε στα 514,8 δισ. κ.μ., σημειώνοντας τα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 13 ετών.

Πάντως, ανέκαμψε το ρούβλι έπειτα από συνεχή υποχώρηση των τελευταίων πέντε ημερών που είχε φέρει την ισοτιμία του ρωσικού νομίσματος στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων οκτώ μηνών. Η ισοτιμία του διαμορφώθηκε στα 71,64 ρούβλια προς ένα δολάριο έχοντας ενισχυθεί κατά 0,8% έναντι του δολαρίου. Νωρίτερα είχε διολισθηθεί στα 72,9175 ρούβλια προς ένα δολάριο καταγράφοντας το χαμηλότερο επίπεδο από τις 27 Απριλίου. Όπως επισημαίνουν αναλυτές συναλλάγματος, το ρωσικό νόμισμα έχει χάσει περισσότερο από το 13% της αξίας του έναντι του δολαρίου από τη στιγμή που οικονομίες της Δύσης αποφάσισαν να επιβάλουν πλάφον στις τιμές του ρωσικού πετρελαίου και το έθεσαν σε ισχύ από τις 5 Δεκεμβρίου.

DEUTSCHE WELLE, REUTERS

Πετρέλαιο από το Καζακστάν διασφαλίζει η Γερμανία

Η Γερμανία φαίνεται πως καταλήγει σε συμφωνία με το Καζακστάν για την προσφορά πετρελαίου που θα αντικαταστήσει τους ρωσικούς υδρογονάνθρακες. Η εταιρεία διαχείρισης του αγωγού που διέρχεται από το έδαφος της ασιατικής χώρας ανέλαβε πρωτοβουλία για να διασφαλίσει τη δυνατότητα αποστολής πετρελαίου του Καζακστάν στη Γερμανία. Με επιστολή της προς τη ρωσική Transneft PJSC, η KazTransOil JSC ζητάει την άδεια της για να στείλει πετρέλαιο του Καζακστάν στη Γερμανία μέσω του αγωγού Ντρούζιμα. Το αίτημα αφορά τη μεταφορά 1,2 εκατ. τόνων πετρελαίου.

Πρόκειται για την πρώτη επίσημη κίνηση που ανοίγει την πόρτα για μεταφορά πετρελαίου της ασιατικής χώρας

Κοντά σε συμφωνία για προμήθεια 1,2 εκατ. τόνων πετρελαίου μέσω του αγωγού Ντρούζιμα.

στα γερμανικά διυλιστήρια, σε μια στιγμή που η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία προσπαθεί να διασφαλίσει εναλλακτικές προμήθειες ώστε να απεξαρτηθεί από το ρωσικό αέριο. Το αίτημα της εταιρείας του Καζακστάν θα χρειαστεί την έγκριση του ρωσικού υπουργείου Ενέργειας, αλλά όπως τόνισε ο εκπρόσωπος της Tansneft, Ιγκόρ Ντομίν, η μεταφορά αυτού του όγκου πετρελαίου «είναι εφικτή από τεχνικής απόψεως».

Ο ίδιος προσέθεσε, πάντως, πως «δεν έχουμε λάβει κανένα σχετικό αίτημα από παραγωγούς του Καζακστάν». Ερωτώμενος σχετικά ο αντιπρόεδρος της ρωσικής κυβέρνησης, Αλεξάντερ Νόβακ, δήλωσε στο ρωσικό πρακτορείο Interfax πως η Ρωσία είναι πρόθυμη να ικανοποιήσει το αίτημα του Καζακστάν για μεταφορά δικού του πετρελαίου στη Γερμανία μέσω του αγωγού Ντρούζιμα.

Η Γερμανία διαπραγματεύεται εδώ και καιρό με τις Αρχές του Καζακστάν προκειμένου να υποκαταστήσει τους ρωσικούς υδρογονάνθρακες. Οι σχετικές συνομιλίες δεν έχουν, ωστόσο, καταλήξει ακόμη σε σχετική συμφωνία. Όπως τόνισε το γερμανικό υπουργείο Οικονομικών, οι κυρώσεις που έχουν έως τώρα επιβάλει οι δυτικές οικονομίες κατά τις

Ρωσίας δεν απαγορεύουν τη χρήση του υφιστάμενου δικτύου αγωγών για τη μεταφορά αργού του Καζακστάν. Υπενθυμίζεται ότι και η γειτονική Πολωνία έχει δεσμευθεί να διακοπεί τις εισαγωγές ρωσικού πετρελαίου στα τέλη Δεκεμβρίου, αλλά έχει επιμείνει στην εξαίρεση των ροών μέσω των αγωγών και έχει τονίσει πως για την απαγόρευση αυτής της παροχής θα χρειαστεί πρόσθετη συμφωνία για νέο γύρο κυρώσεων. Η Tansneft ανακοίνωσε, άλλωστε, χθες πως τα σχέδιά της για τις φορτώσεις πετρελαίου μέσα στον Ιανουάριο προβλέπουν την παροχή 500.000 τόνων ρωσικού αργού στην Πολωνία μέσω του δικτύου που διέρχεται από το έδαφος της Λευκορωσίας.

BLOOMBERG

Με επιστολή της προς τη ρωσική Transneft PJSC, η KazTransOil JSC ζητάει την άδεια της για να στείλει πετρέλαιο του Καζακστάν στη Γερμανία.

PLACELIFT
renovations - constructions

Τηλ: 77 770520

Ρεκόρ 55 ετών στις αγορές χρυσού από τις κεντρικές τράπεζες

Στη διάρκεια του έτους που έφυγε απέκτησαν 673 τόνους του πολύτιμου μετάλλου

Στη διάρκεια του 2022 οι κεντρικές τράπεζες επιδόθηκαν στις μεγαλύτερες αγορές χρυσού που έχουν καταγραφεί από το 1967, μια ημερομηνία-ορόσημο για το παγκόσμιο νομισματικό σύστημα. Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Συμβούλιο Χρυσού, στη διάρκεια του 2022 οι κεντρικές τράπεζες αγόρασαν συνολικά 673 τόνους του πολύτιμου μετάλλου. Και μόνον μέσα στο γ' τρίμηνο του έτους αγόρασαν τους 400 από τους 673 τόνους καταγράφοντας, έτσι, τις μεγαλύτερες αγορές που έχουν σημειωθεί σε διάστημα ενός τριμήνου από τη στιγμή που άρχισε η καταγραφή των σχετικών στοιχείων το 2000. Τον μεγαλύτερο όγκο του πολύτιμου μετάλλου αγόρασαν η Ρωσία και η Κίνα, πράγμα που, όπως επισημαίνουν οικονομικοί αναλυτές, προδίδει τη διάθεση ορισμένων χωρών να διαφοροποιήσουν τα διαθεσίματά τους και να περιορίσουν την εξάρτησή τους από το δολάριο.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα το Παγκόσμιο Συμβούλιο Χρυσού, η ζήτηση για το πολύτιμο μέταλλο ήταν μεγαλύτερη από οποιαδήποτε άλλη χρονιά των τελευταίων 55 ετών. Αναλυτές της αγοράς επισημαίνουν πως οι εκτιμήσεις του Παγκόσμιου Συμβουλίου Χρυσού υπερβαίνουν κατά πολύ τα αντίστοιχα στοιχεία των κεντρικών τραπεζών και γεννούν ερωτήματα σχετικά με την ταυτότητα και τα κίνητρα των αγοραστών. Κι αυτό γιατί το άθροισμα των αγορών χρυσού που ανέφεραν το ΔΝΤ και οι διάφορες κεντρικές τράπεζες δεν υπερβαίνει τους 333 τόνους του πολύτιμου μετάλλου μέσα στους εννέα μήνες από την αρχή του έτους μέχρι και τον Σεπτέμβριο. Χαρακτηριστική είναι η εκτίμηση του Αντρίαν Ας, επικεφαλής του τομέα ερευνών στην αγορά χρυσού BullionVault, ότι η στροφή των κεντρικών τραπεζών στον χρυσό «προδίδει πως στο γεωπολιτικό τοπίο επικρατεί η καχυποψία, η αμφιβολία και η αβεβαιότητα». Και όπως τονίζει ο ίδιος, το κλίμα αυτό είναι αναπόφευκτο μετά την απόφαση των ΗΠΑ και των συμμάχων τους να παγώσουν τα συναλλαγματικά διαθεσίματά της Ρωσίας.

Επιπλέον στη διάρκεια του γ' τριμήνου τον μεγαλύτερο όγκο χρυσού, και συγκεκριμένα 31 τόνους, αγόρασε η Τουρκία. Ως εκ τούτου ο χρυσός αντιπροσωπεύει τώρα το 29% των συνολικών διαθεσίμων της. Ακολουθεί το Ουζμπεκιστάν με αγορές 26 τόνων χρυσού και το Κατάρ που μέσα στον Ιούλιο προχώρησε στη μεγαλύτερη μηνιαία αγορά του μετά το 1967. Όπως επισημαίνουν αναλυτές, η διαφορά ανάμεσα στις ε-

Μέσα στο γ' τρίμηνο του 2022 αγοράστηκαν οι 400 από τους 673 τόνους καταγράφοντας, τις μεγαλύτερες αγορές που έχουν σημειωθεί σε διάστημα ενός τριμήνου από το 2000.

Ρωσία και Κίνα οι μεγαλύτεροι αγοραστές χρυσού. Στη διάρκεια του γ' τριμήνου «πρωταθλήτρια» η Τουρκία, που αγόρασε 31 τόνους.

κτιμήσεις του Παγκόσμιου Συμβουλίου Χρυσού και στα επίσημα στοιχεία που αναφέρουν οι κεντρικές τράπεζες εξηγείται μερικώς από πιθανές αγορές χρυσού που αποφάσισαν κρατικές υπηρεσίες πέραν των κεντρικών τραπεζών Ρωσίας και Κίνας, χωρίς όμως να τις αναφέρουν ως διαθεσίματά τους. Η Κίνα, ειδικότερα, δημοσιοποίησε μερικώς τις αγορές χρυσού που αποφάσισε αλλά, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αναλυτών, προσπάθησε να υποβαθμίσει το μέγεθός τους. Στις αρχές του μηνός η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας ανακοίνωσε πως τον Νοέμβριο

αύξησε τα διαθεσίματά της σε χρυσό για πρώτη φορά μετά το 2019, προσθέτοντας 32 τόνους του πολύτιμου μετάλλου αξίας 1,8 δισ. δολ. Πηγές της βιομηχανίας, πάντως, εκτιμούν πως η Κίνα αγόρασε στην πραγματικότητα μεγαλύτερο όγκο χρυσού. Χαρακτηριστική είναι η εκτίμηση του Μαρκ Μπρίστοου, διευθυντή του συμβούλου της Barrick Gold, δεικτών στον κόσμο εταιρείας ορυχείων χρυσού, και του Νίκι Σίλντς, στρατηγικού αναλυτή της MKS PAMP, πως η Κίνα έχει αγοράσει πολύ μεγαλύτερο όγκο χρυσού καθώς αν ίσχυαν τα στοιχεία που δίνει, οι τιμές του πολύτιμου μετάλλου θα ήταν κατά 75 δολ. χαμηλότερες. Οι τιμές του χρυσού έχουν αυξηθεί τον τελευταίο μήνα και κυμαίνονται τώρα γύρω στα 1.800 δολ. η ουγγιά. Σημειώτουν ότι στο πλαίσιο των προβλέψεων της για το 2023, η τράπεζα Saxo Bank της Δανίας προβλέπει πως το νέο έτος η τιμή του θα εκτοξευθεί στις 3.000 δολ. η ουγγιά, σημειώνοντας άνοδο πε-

ρίπου 67% σε σύγκριση με τα υφιστάμενα επίπεδα. Σύμφωνα με τον Στιν Γάκομπσεν, στέλεχος της εν λόγω τράπεζας, οι παράγοντες που θα ανεβάσουν την τιμή του θα είναι «η συλλογιστική της οικονομίας του πολέμου που καθιστά το πολύτιμο μέταλλο ιδιαίτερως ελκυστικό για τα διαθέσιμα μιας χώρας, οι εκτεταμένες επενδύσεις των εθνικών αρχών και η αύξηση της ρευστότητας σε παγκόσμιο επίπεδο».

Σε ό,τι αφορά τις αγορές των κεντρικών τραπεζών, η προηγούμενη φορά που καταγράφησαν τόσο πυρετώδεις αγορές χρυσού ήταν το 1967. Τότε οι ευρωπαϊκές κεντρικές τράπεζες αγόρασαν τόσο μεγάλο όγκο χρυσού από τις ΗΠΑ, ώστε οδήγησαν σε πτώση την τιμή του και τελικά στη συνεπακόλουθη κατάρρευση του συστήματος του Μπρέτον Γουντς που συνέδεε την αξία του αμερικανικού δολαρίου με το πολύτιμο μέταλλο.

BLOOMBERG, CNBC

ΑΝΑΛΥΣΗ

Το ανεξήγητο θαύμα της ελληνικής οικονομίας

Του **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

Κάποιοι έχουν πρόβλημα. Δυσανασχετούν επειδή δεν μπορούν να εκφραστούν όπως θα ήθελαν. Κι αυτό επειδή η πραγματικότητα δεν προσαρμόζεται στην πρόθεσή τους, να γκρινιάζουν με σοβαροφάνεια! Η ελληνική οικονομία πέτυχε εξαιρετικές επιδόσεις και αναδεικνύεται διεθνώς ως οικονομία που περιόρισε τις αρνητικές συνέπειες από την εισβολή στην Ουκρανία.

Κι αυτό, παρότι έχει υψηλή ενεργειακή εξάρτηση, δηλαδή βασίζεται κυρίως στις εισαγωγές για να καλύψει τις ανάγκες. Το ποσοστό των εισαγωγών ενέργειας προκειμένου να καλυφθεί η συνολική κατανάλωση ενέργειας και καυσίμων ναυσιπλοΐας, βρίσκεται στο 81% για την Ελλάδα, έναντι 62% για τη Ζώνη του Ευρώ.

Ολοι όσοι περίμεναν (εύχονταν;) να λυγίσει η οικονομία υπό το βάρος της συγκρίσιμης προσπάθου να ερμηνεύσουν την πραγματικότητα, το ανεξήγητο θαύμα. Η ελληνική οικονομία είναι πρωταθλήτρια ανάπτυξης το 2022. Η αύξηση ΑΕΠ είναι 6,2%, ενώ στην Ευρωζώνη 3,4%, στις ΗΠΑ 1,6%, στο Ην. Βασίλειο 4,2%, στις αναπτυσσόμενες οικονομίες 3,7%. Αφού η αύξηση του ΑΕΠ δεν βολεύει την κριτική, ας περάσουμε στον πληθωρισμό. Είναι αλήθεια ότι επίσημες προβλέψεις για τον πληθωρισμό φέτος (ΕΛΣΤΑΤ, Τράπεζα της Ελλάδος) τον τοποθετούν στο 9,4%, αλλά ο πληθωρισμός χωρίς τρόφιμα και καύσιμα προβλέπεται 4,6%. Δεν είναι παράδοση η εκτίμηση, καθώς αξιόπιστες διεθνείς πηγές προβλέπουν πληθωρισμό 12,8% για τη Βουλγαρία και 11,8% στη Ρουμανία, 10% στη Γερμανία, 10,8% στην Ιταλία.

Ίσως, αλλά με την «οριζόντια» διανομή επιδομάτων επιβαρύνεται η δημοσιονομική κατάσταση, επιχειρηματολογούν ακόμα και εκείνοι που πρότειναν να μοιραστούν μεγαλύτερες ενισχύσεις. Κι όμως την περίοδο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2022 ο πρωτοπολογισμός παρουσίασε έλλειμμα 2,3% του ΑΕΠ, από 6,3% πέρυσι. Γι' αυτό και η ελληνική οικονομία εμφανίζει τη μεγαλύτερη μείωση του δημοσίου χρέους έναντι του ΑΕΠ φέτος που είναι -16%, έναντι -3,7% της Ισπανίας, αύξηση 0,7% της Γερμανίας, μείωση 3,4% της Μ. Βρετανίας.

Κινδυνεύει η χώρα τα επόμενα χρόνια από αύξηση του χρέους; Όχι, σύμφωνα με την ενδιάμεση έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος: «Η επόμενη δεκαετία αποτελεί ένα μοναδικό παράθυρο ευκαιρίας για την ταχεία αποκλιμάκωση του δημόσιου χρέους αφού, παρά τις αυξημένες αποδόσεις των νέων εκδόσεων, μόνο ένα μικρό μερίδιο του χρέους αναμένεται να αναχρηματοδοτείται ετησίως με όρους αγοράς,

ενώ ένα σημαντικό μερίδιο των δανείων προς τον επίσημο τομέα έχει αντισταθμιστεί έναντι του επιτοκιακού κινδύνου. Επιπλέον, ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας αναμένεται να ενισχυθεί σημαντικά από την αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων του RRF και την υλοποίηση μεγάλου εύρους επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων». Η διαφορά επιτοκίου και ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης θα παραμείνει ευνοϊκή για την ελληνική οικονομία. Εφόσον ούτε το δημόσιο χρέος ευνοεί την γκρίνια, ας δούμε τους επενδυτές. Το 2022 είχαν περιορισμένη απόδοση στο Χρηματιστήριο Αθηνών περίπου 4,5%, αλλά δεν δείχνουν να στεναχω-

Σύμφωνα με έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος, η χώρα δεν κινδυνεύει τα επόμενα χρόνια από αύξηση του χρέους.

Αναδεικνύεται διεθνώς ως οικονομία που περιόρισε τις αρνητικές συνέπειες από την εισβολή στην Ουκρανία.

ρήθηκαν. Η απόδοση του FTSE 100 είναι 1,4%, ο γαλλικός Cac 40 έφερε -8,7%, ο γερμανικός Dax -12,5%, ο S&P 500 -20%, ο Nasdaq -34,4%. Η εισροή ξένων επενδύσεων είναι αυξημένη και φαίνεται ότι θα συνεχιστεί παρότι κινείται αντίθετα με τις παγκόσμιες ροές των ξένων άμεσων επενδύσεων, που εκτιμάται ότι θα κινηθεί πτωτικά τα επόμενα τρίμηνα λόγω του πολέμου, του πληθωρισμού και των υψηλών επιτοκίων.

Πάντως, στο τέλος του β' τριμήνου του 2022 οι καθαρές υποχρεώσεις της χώρας έναντι του εξωτερικού διαμορφώθηκαν σε 307 δισ. ευρώ, καταγράφοντας μείωση κατά 5 δισ. ευρώ συγκριτικά με το τέλος του 2021.

Είναι όλα τέλεια; Προφανώς όχι, αλλά τα προβλήματα και οι πραγματικές προκλήσεις είναι μακριά από την εύκολη κριτική στην κυβέρνηση.

Είναι εμφανής πλέον η έλλειψη αεροπλάνων

Τα αεροπορικά ταξίδια ανακρίπτουν κι ενώ η Κίνα αίρει τους τελευταίους εναπομεινάντες περιορισμούς για τον κορωνοϊό, αρχίζει και κάνει την εμφάνισή της μια σκληρή διαπίστωση, ότι δηλαδή ο κόσμος στερείται τα αεροπλάνα που χρειάζεται, όπως σχετικώς αναφέρει το ειδησιογραφικό πρακτορείο Bloomberg. Οι αερομεταφορείς, όλοι ανεξαιρέτως, από τη United Airlines Holdings έως την Air India πραγματοποιούν ή επιδιώκουν να πραγματοποιήσουν παραγγελίες για εκατοντάδες τζετ. Οπότε, οι δύο κορυφαίες αεροναυπηγικές εταιρείες, Boeing και Airbus, με κάθε τρόπο κάνουν λόγο για υπερβολικό φόρτο σε παραγγελίες. Ωστόσο, οι περιορισμοί στις εφοδιαστικές αλυσίδας σημαίνουν ότι αυτά τα αεροπλάνα, τα οποία είτε ήδη παραγγέλθηκαν είτε πρόκειται να παραγγελθούν, δεν θα παραδοθούν παρά έπειτα από αρκετά χρόνια. Κατά την επενδυτική εταιρεία Jefferies, υπάρχουν εκκρεμείς παραγγελίες για 12.720 αεροσκάφη αυτή τη στιγμή. Τι σημαίνουν όλα αυτά; Ότι οι υψηλοί αεροπορικοί ναύλοι, για τους οποίους οι

Η ανάκαμψη της ζήτησης μετά την πανδημία αποκαλύπτει το μέγεθος του προβλήματος που αντιμετωπίζουν οι εταιρείες.

επιβάτες διαμαρτυρήθηκαν εντόνως κατά τους τελευταίους μήνες, ήρθαν και θα μείνουν. Εκτιμάται πως τα πράγματα θα μπορούσαν να χειροτερέψουν, προτού βελτιωθούν. «Οι άνθρωποι συνήθισαν να μειώνονται τα εισιτήρια κατά τη διάρκεια της πανδημίας και η επαναλειτουργία της Κίνας θα δυσχεράνει το όλο πλαίσιο», παρατηρεί ο Ατζάι Οτνέϊ, ιδρυτής του ιστότοπου LiveFromALounge.com, που απευθύνεται σε άτομα που μετακινούνται συχνά. «Δεν είναι μόνο η έλλειψη αεροπλάνων αλλά και άλλοι παράγοντες, όπως οι τιμές του πετρελαίου, που προκαλούν πονοκέφαλο».

Ενώ μια αεροπορική εταιρεία πιθανώς

να μπορούσε να ελαττώσει το κόστος των εισιτηρίων, αυτή η κίνηση θα αποδυνάμωνε άλλους αερομεταφορείς, «οδηγώντας σε ακόμη υψηλότερους ναύλους μακροπρόθεσμα», είπε ο Οτνέϊ. Η Boeing και η Airbus, οι γίγαντες της ναυπηγικής αεροσκαφών, οι οποίες απολαμβάνουν σε μεγάλο βαθμό ένα δυοπλάσιο στην προμήθεια επιβατικών αεροσκαφών, έχουν εξαντλήσει τα δημοφιλέστερα μοντέλα μονού διαδρόμου τουλάχιστον έως το 2029. Η διόγκωση της ζήτησης από τις αεροπορικές εταιρείες, καθώς οι άνθρωποι ταξιδεύουν και πάλι και οι αερομεταφορείς ανανεώνουν γερασμένους στόλους, επιβαρύνουν το σύστημα τροφοδοτικής αλυσίδας, από την απόκτηση των απαραίτητων εξαρτημάτων έως τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού. Πριν από κάποιες ημέρες εντός Δεκεμβρίου η ευρωπαϊκή Airbus αναθεώρησε τον στόχο παράδοσης των 700 τζετ για το 2022, επικαλούμενη ζητήματα της εφοδιαστικής αλυσίδας. Παράλληλα, προειδοποίησε προηγούμενως ότι το άλμα στο ενεργειακό κόστος θα επιβαρύνει ιδιαίτερα

τους μικρότερους παραγωγούς έντασης ενέργειας, όπως εκείνους που κατασκευάζουν εξαρτήματα -ανταλλακτικά, ακολουθώντας τη χύτευση και τη σφυρηλάτηση.

Σύμφωνα δε με τον ιδρυτή της εταιρείας μίσθωσης αεροπλάνων Air Lease και θρυλικό όνομα στην αεροπορία, Στιβ Γιούντιντ-Χάτζι, κάθε τζετ που παραδόθηκε σε έναν από τους μεγαλύτερους εκμισθωτές του κόσμου τα τελευταία δύο χρόνια έφθασε με μεγάλη καθυστέρηση. «Δεν έχουμε πάρει ούτε ένα αεροπλάνο εγκαίρως, είτε είναι 737 Max είτε 787 είτε A330, A350», είπε. «Και το χειρότερο ήταν το A321neo. Είχαμε καθυστερήσεις έως και έξι ή επτά μηνών, συγκρίνοντας τον μήνα παράδοσης βάσει του συμβολαίου με την πραγματική παράδοση. Είναι ένας συνδυασμός ζητημάτων της εφοδιαστικής αλυσίδας που αυξάνεται πολύ γρήγορα και έλλειψης εργατικού δυναμικού. Οι εργαζόμενοι στην παραγωγή δεν μπορούν να εργαστούν από το σπίτι. Άρα ήταν ένα πραγματικό πρόβλημα», επισήμανε.

Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία, αυτή την περίοδο υπάρχουν εκκρεμείς παραγγελίες για 12.720 αεροσκάφη.

”Ευχαριστούμε

για την εμπιστοσύνη σας για πάνω από 25 χρόνια.

Ευγενική υπενθύμιση όπως τερματίσετε την μεταξύ μας τραπεζική σχέση.”

Μετά λύπης & χαιρετισμών,
RCB Bank

Οι 10 μεγάλες προκλήσεις της ελληνικής οικονομίας

Ποιοι στόχοι πρέπει να επιτευχθούν το 2023 για να βγει ο... λογαριασμός

Του ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ

Η χρονιά των μεγάλων στοιχημάτων ξεκινάει: για να βγει ο... λογαριασμός του 2023 απαιτείται πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης, μείωση στο μισό του ρυθμού αύξησης των τιμών, διατήρηση των τουριστικών εσόδων και νέα έστω και ισχνή αύξηση της κατανάλωσης, «προστασία» των θέσεων εργασίας και τήρηση των δημοσιονομικών στόχων με... θρησκευτική ευλάβεια ώστε να αποφευχθεί η περαιτέρω αύξηση του δημοσίου χρέους. Και όλα αυτά με την ύφεση να κτυπάει την πόρτα της Ευρώπης, το κόστος του χρήματος να ανεβαίνει με πρωτόγνωρη ταχύτητα για τα δεδομένα της Ευρωζώνης, τον πόλεμο στην Ουκρανία να συνεχίζεται, την ακρίβεια να γίνεται ολοένα και πιο αισθητή αλλά και την Ελλάδα να έχει μπροστά της την αβεβαιότητα μιας (ενδεχομένως και διπλής) εκλογικής αναμέτρησης. Αν τα στοιχήματα κερδηθούν, το 2023 θα κλείσει με την Ελλάδα να ανεβάζει το ονομαστικό της ΑΕΠ στα 224 δισ. ευρώ, την αναλογία του χρέους ως προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν να υποχωρεί κάτω από το 160%, τον προϋπολογισμό να εκτελείται με πρωτογενή πλεονάσματα και τη χώρα να ανακατά την επενδυτική βαθμίδα κλείνοντας την «παρένθεση» που άνοιξε το 2009.

Οι δυσκολίες θα φανούν με το... καλημέρα της νέας χρονιάς: ο πληθωρισμός αναμένεται να παραμείνει σε υψηλά επίπεδα για όλο το πρώτο τρίμηνο, ενώ

η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα ανακοινώσει νέα αύξηση επιτοκίων τον Φεβρουάριο (χωρίς να έχει αποκλειστεί το ενδεχόμενο και 6ης διαδοχικής αύξησης τον Μάρτιο). Ανοικτό δε είναι το ενδεχόμενο οι περισσότερες χώρες της Ευρωζώνης να διανύουν ήδη το δεύτερο διαδοχικό τρίμηνο ύφεσης. Σε αυτό το περιβάλλον –και λαμβανομένου υπόψη ότι μπορεί να βρεθούν επίσημα σε προεκλογική περίοδο μέσα στο πρώτο τρίμηνο– θα πρέπει από το ξεκίνημα της νέας χρονιάς να μπουν οι βάσεις για τις 10 προκλήσεις του 2023:

1. Το μεγαλύτερο στοιχημα είναι να επιτευχθεί πραγματική ανάπτυξη και το 2023. Ο πήχυς έχει κατέβει βέβαια στο 1,8% (από 5,6% που προβλέπεται για το 2022) αλλά και αυτή η επίδοση προϋποθέτει θετικό πρόσημο σε όλα τα επιμέρους συστατικά του ΑΕΠ και κυρίως στην κατανάλωση και στις επενδύσεις.
2. Σε ονομαστικό επίπεδο το ΑΕΠ θα πρέπει να αυξηθεί κατά 14 δισ. ευρώ το 2023. Αυτό προϋποθέτει και πραγματική ανάπτυξη και πληθωρισμό στο όριο του 5%. Ο συνδυασμός θα φέρει το ΑΕΠ στο επίπεδο των 224 δισ. ευρώ. Το ονομαστικό ΑΕΠ λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του δείκτη του χρέους και ειδικά για το 2023 είναι πολύ σημαντικό δεδομένου ότι θα επιδιωχθεί η ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας.
3. Τα τουριστικά έσοδα βοήθησαν το 2022 στο να αντισταθμιστεί η απώλεια στο ΑΕΠ από την έκρηξη των τιμών της ενέργειας που εκτόξευσαν το εμπορικό

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Αν τα στοιχήματα κερδηθούν, η Ελλάδα θα ανακτήσει την επενδυτική βαθμίδα κλείνοντας την «παρένθεση» που άνοιξε το 2009.

έλλειμμα. Για το 2023, με πολλούς βασιικούς «πελάτες» της χώρας να δοκιμάζονται από την ύφεση, θα πρέπει να επιτευχθεί επίδοση αντίστοιχη με αυτή της χρονιάς που κλείνει, ήτοι ετήσια έσοδα άνω των 17 δισ. ευρώ. Ουσιαστικά, έχει εκτιμηθεί ότι οι τουριστικές εισπράξεις θα πρέπει να ξεπεράσουν το 95% των εσόδων του 2019 που αποτελεί και «έτος αναφοράς» δεδομένου ότι δεν έχει εκδηλωθεί ακόμη η πανδημία.

4. Ονομαστικό ΑΕΠ στα 224 δισ. ευρώ και πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης χωρίς αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης

δεν θα είναι εύκολο να επιτευχθεί δεδομένου ότι η δημόσια κατανάλωση θα ψαλιδιστεί για να επιτευχθούν οι δημοσιονομικοί στόχοι. Στο +1% έχει μπει ο στόχος αλλά το στοιχημα είναι μεγάλο λόγω του συνδυασμού της ακρίβειας και του αυξημένου κόστους του χρήματος. Τα μέτρα στήριξης που έχουν προβλεφθεί στον προϋπολογισμό εκτιμάται ότι θα βοηθήσουν, αλλά το κλίμα που θα διαμορφωθεί στην αγορά (εσωτερική και διεθνή) θα παίξει καθοριστικό ρόλο.

5. Η αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και του ΕΣΠΑ θα κρίνει σε μεγάλο βαθμό το κατά πόσο μπορεί να επιτευχθεί πολύ μεγάλη αύξηση των επενδύσεων στο επίπεδο του 15,5%. Ο ρυθμός χρηματοδοτήσεων του ιδιωτικού τομέα από τις τράπεζες είναι καθοριστικής σημασίας για το 2023, ενώ κρίσιμο στοιχείο αποτελεί και το πώς θα εξελιχθεί η επενδυτική δραστηριότητα στην κτηματαγορά. Μια κτη-

ματαγορά η οποία έχει να αντιμετωπίσει και την αύξηση των επιτοκίων αλλά και την εκτόξευση στις τιμές των οικοδομικών υλικών.

6. Ο πληθωρισμός πρέπει να συγκρατηθεί στο 5% το 2023 από περίπου 10% το 2022, κάτι που σημαίνει μείωση του ρυθμού αύξησης κατά περίπου 50%. Ναι μεν η σύγκριση θα βοηθήσει (είναι το λεγόμενο base effect), ωστόσο υπάρχει πάντοτε η αβεβαιότητα της πορείας των τιμών ενέργειας αλλά και της παγιοποίησης του πληθωριστικού κλίματος.

7. Παρά το φρενάρισμα του ρυθμού ανάπτυξης, δεν πρέπει να χαθούν θέσεις εργασίας. Ο στόχος είναι η ανεργία να μειωθεί περαιτέρω στο 12,6%.

8. Το 2023 αναζητείται δημοσιονομική προσαρμογή 5 δισ. ευρώ ώστε από τα πρωτογενή έλλειμματα να επιστρέψουμε στα πλεονάσματα ενόψει και της διαπραγμάτευσης για το νέο Σύμφωνο Σταθερότητας. Η απόσυρση αρκετών από

τα μέτρα στήριξης που εφαρμόστηκαν το 2022 θα συμβάλει.

9. Παρά τη μείωση φόρων (π.χ. διατήρηση χαμηλών συντελεστών ΦΠΑ για το α' εξάμηνο σε σειρά υπηρεσιών, κατάργηση εισφοράς αλληλεγγύης) τα φορολογικά έσοδα θα πρέπει να αυξηθούν επιπλέον κατά 1,7 δισ. ευρώ αγίζοντας τα 57-58 δισ. ευρώ.

10. Αλληλένδετα τα προηγούμενα «στοιχήματα» θα βοηθήσουν και στο να κερδηθεί και το τελευταίο: η οριακή αύξηση του χρέους σε απόλυτο ποσό (όχι πάνω από 1-2 δισ. ευρώ) ώστε να παραμείνει στο επίπεδο των 356-357 δισ. ευρώ και σε συνδυασμό με την αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ να ρίξει την αναλογία του χρέους ακόμη και κάτω από το 160%. Απαραίτητο για την επίτευξη αυτού του στόχου, να παραχθεί το προγραμματισμένο πρωτογενές πλεόνασμα, δηλαδή να μην ξεφύγουν οι δημόσιες δαπάνες και να μην επιβραδωθεί η θεωρία του εκλογικού κύκλου.

Στα 18 δισ. ευρώ ο πήχυς των εσόδων από τον τουρισμό

Του ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Στο 95% των ταξιδιωτικών εισπράξεων του 2022, οι οποίες κινούνται σε παρόμοια επίπεδα με εκείνες του 2019, δηλαδή λίγο πάνω από τα 18 δισ. ευρώ, αναμένονται οι εισπράξεις από το εξωτερικό για τον ελληνικό τουρισμό και για το 2023 με βάση τις προβλέψεις του κρατικού προϋπολογισμού.

Στην αγορά ωστόσο υπάρχουν προβλέψεις και για σημαντικά περισσότερα έσοδα, όπως όμως και ανησυχίες για ενδεχόμενα απρόβλεπτα γεγονότα ή κάμψη της ζήτησης για ταξίδια λόγω της ύφεσης της διεθνούς οικονομίας. Για την ώρα πάντως οι ανάλογες ανησυχίες που υπήρχαν και για τη φετινή χρονιά, και ειδικά για τους τελευταίους μήνες του έτους, όχι μόνο δεν επιβεβαιώνονται, αλλά καταγράφονται ρεκόρ στις πληρότητες των ξενοδοχείων κατά τις γιορτές τόσο στα μητροπολιτικά κέντρα όσο και στους ορεινούς προορισμούς.

Η διάθεση για ταξίδια φαίνεται πως παραμένει ισχυρή, ενώ η διάβρωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών είτε είναι σε επίπεδα που δεν ανατρέπει τους ταξιδιωτικούς προϋπολογισμούς είτε πλέον τα ταξίδια αντιμετωπίζονται ως βασική δραστηριότητα των Ευρωπαίων. Παράλληλα μεταβάλλεται όμως και το προφίλ των επισκεπτών που έρχονται στην Ελλάδα, οι οποίοι αναζητούν όχι μόνο ξεχωριστές εμπειρίες και αναβαθμισμένες υπηρεσίες αλλά και εκέγγυα βιωσιμότητας της τουριστικής δραστηριό-

Η διάθεση για ταξίδια φαίνεται πως παραμένει ισχυρή, ενώ η διάβρωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών είναι σε επίπεδα που δεν ανατρέπει τους ταξιδιωτικούς προϋπολογισμούς.

Κρίσημιν είναι η ανάπτυξη και ανάδειξη ενός βιώσιμου τουριστικού προϊόντος.

τητας. Μεσοπρόθεσμα εκτιμάται πως οι προορισμοί και οι ξενοδοχειακές μονάδες με έντονα φιλικό προσανατολισμό στο περιβάλλον θα καταγράφουν ολόένα και υψηλότερες επιδόσεις. Σε αυτό το περιβάλλον το υπουργείο Τουρισμού και οι φορείς της αγοράς έχουνδρο-

μολογήσει πολιτικές και αποφάσεις που στοχεύουν τόσο στην επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν όσο και στην ενίσχυση της βιωσιμότητας αλλά και των οικονομικών επιδόσεων των επιχειρήσεων και της χώρας εν γένει. «Όταν ανέλαβα το υπουργείο Τουρισμού έθεσα δύο βασικούς στόχους», εξηγεί στην «Κ» ο υπουργός Τουρισμού, Βασίλης Κικίλιας. «Πρώτον, την αύξηση των εσόδων και, δεύτερον, την επέκταση της τουριστικής σεζόν. Μέσα από σκληρή και ομαδική δουλειά, οι δύο αυτοί στόχοι επιτεύχθηκαν. Τα έσοδα θα περάσουν τα 18 δισ.», δηλαδή 3 δισ.

πάνω από τον στόχο του προϋπολογισμού – τονώνοντας σημαντικούς κλάδους της οικονομίας μας και ενισχύοντας το εισόδημα των συμπολιτών μας. Εργαζόμαστε ώστε το 2023 να είναι μια χρονιά με ισχυρή τουριστική ανάπτυξη, επιπλέον επέκταση των πτήσεων σε περισσότερους προορισμούς, ιδιαίτερα off season», αναφέρει, υπογραμμίζοντας ότι «και το 2023 ο τουρισμός θα είναι στην πρώτη γραμμή της ανάπτυξης της χώρας».

Η έναρξη της σεζόν προγραμματίζεται στις αρχές Μαρτίου με συμφωνίες που ήδη έχουν γίνει με

αεροπορικές για απευθείας πτήσεις σε Ρόδο, Κρήτη, Κέρκυρα, Κω, Αθήνα, Θεσσαλονίκη, αναφέρουν πηγές του υπουργείου. Την ίδια ώρα η Αθήνα φαίνεται πως διατηρεί ένα μεγάλο τουριστικό απόθεμα, ενώ σύμφωνα με κύκλους του υπουργείου Τουρισμού «οι απευθείας πτήσεις από τις ΗΠΑ, που ενίσχυαν ιδιαίτερα τον τζίρο των καταστημάτων, θα παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα».

Το 2023 όμως αναμένεται μεγαλύτερη ανάπτυξη και της κρουαζιέρας. Η δε καμπάνια του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού θα συνεχιστεί όλο τον χρόνο, ενώ η νέα καμπάνια θα έχει στο επίκεντρο τον βιώσιμο τουρισμό. Θα αντανakά έτσι τις προτεραιότητες που έχει θέσει η κυβέρνηση και τις οποίες έχει εξειδικεύσει σε δράσεις το υπουργείο Τουρισμού. Το στοιχημα είναι η ανάπτυξη και ανάδειξη ενός βιώσιμου τουριστικού προϊόντος που θα στηρίζεται στην κυκλική οικονομία, με έμφαση στη διαχείριση των αποβλήτων και των υδάτινων πόρων (καθαρό νερό και αποχέτευση), στην ηλεκτροκίνηση (κίνητρα αντικατάστασης, δίκτυα φόρτισης, car sharing), στην αποσυμφόρση των προορισμών και των υποδομών (οδικό δίκτυο, λιμάνια), στην καθαρή ενέργεια (διείδυση ΑΠΕ, ενεργειακή απόδοση), στην καθαριότητα (σε πόλεις, παραλίες, μνημεία), στην εκπαίδευση (σχολεία, πανεπιστήμια, στελέχη τουρισμού), στην προστασία της βιοποικιλότητας και στον ψηφιακό μετασχηματισμό του κλάδου.

ΑΠΟ ΨΗ

Η βάση για ένα πολύ υψηλό 2023 είναι εδώ

Του ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΚΥΡΑΤΕΟΥΛΗ*

Από τον Απρίλιο του 2020 που οι ευρωπαϊκοί προορισμοί σε πλήρες lockdown αντιστοιχούσαν στο 92% των αφίξεων της Γηραιάς Ηπείρου, στις πολύ θετικές επιδόσεις του 2022 αλλά και πρόσφατα, στη μεγάλη ανησυχία για την άνοδο του πληθωρισμού και του ενεργειακού κόστους τουλάχιστον μεταξύ του 40% των Ευρωπαίων ταξιδιωτών, ο τουριστικός τομέας βρίσκεται σε

ένα διαρκές «roller coaster». Κάθε είδους πρόβλεψη θεωρείται παρακινδυνευμένη. Όμως υπάρχουν ορισμένα στοιχεία –πέρα από τη δημοφιλία του brand «Ελλάδα»– που μας επιτρέπουν να είμαστε αισιόδοξοι τόσο για το 2023, ίσως και περισσότερο από τις προβλέψεις του κρατικού προϋπολογισμού, όσο και μεσοπρόθεσμα:

Λόγω της πανδημίας, τα ταξίδια πλέον θεωρούνται ο νούμερο ένα τρόπος για την επίτευξη ψυχικής

Λόγω της πανδημίας, τα ταξίδια πλέον θεωρούνται ο νούμερο ένα τρόπος για την επίτευξη ψυχικής υγείας για το 80% των καταναλωτών διεθνώς.

υγείας για 80% των καταναλωτών διεθνώς. Η προτίμηση για medium haul ταξίδια από τις βασικές ευρωπαϊκές αγορές του ελληνικού τουρισμού είναι μεγάλη.

Ενισχυμένη προβλέπεται επίσης η παρουσία επισκεπτών από τις ΗΠΑ, την Πολωνία αλλά και τη Φινλανδία, ακόμα και στο luxury segment. Νέοι προορισμοί αναπτύσσονται τόσο μέσω διαφορετικών αντιληψιών επικοινωνιακών ενεργειών (π.χ. καμπάνια ΕΟΤ

«Greece does have a winter», TBEX Peloponnese) όσο και μέσω της ενίσχυσης μεταφορικών υποδομών (π.χ. αεροδρόμια Καλαμάτας και Καοτελίου) αλλά και νέων ξενοδοχειακών επενδύσεων υψηλών προδιαγραφών.

Προφανώς το διεθνές περιβάλλον κρίβει εκπληξίες. Όμως η βάση για ένα πολύ θετικό 2023 είναι ήδη εδώ.

* Γενικός διευθυντής της συμβουλευτικής εταιρείας Mindhaus.

Μειώθηκαν κατά 591 εκατ. οι καταθέσεις νοικοκυριών και επιχειρήσεων

Κατά 409 εκατ. ευρώ μειώθηκαν οι καταθέσεις των νοικοκυριών τον Νοέμβριο, έναντι αύξησης κατά 121 εκατ. ευρώ τον προηγούμενο μήνα, σύμφωνα με τα χθεσινά στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος. Παράλληλα, κατά 182 εκατ. ευρώ μειώθηκαν και οι καταθέσεις των επιχειρήσεων.

Την ίδια ώρα, πάντως, αυξήθηκαν οι χορηγήσεις σε επιχειρήσεις.

Αναλυτικά, σύμφωνα με την ανακοίνωση της κεντρικής τράπεζας, τον Νοέμβριο σημειώθηκαν οι εξής εξελίξεις στην τραπεζική χρηματοδότηση και τις καταθέσεις:

- Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της συνολικής χρηματοδότησης της εγχώριας οικονομίας διαμορφώθηκε σε 5,9%, από 6,2% τον προηγούμενο μήνα.
- Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του συνόλου των καταθέσεων διαμορφώθηκε σε 4% από 5,4% τον προηγούμενο μήνα.
- Οι καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα μειώθηκαν κατά 591 εκατ. ευρώ, έναντι μείωσης κατά 550 εκατ. ευρώ τον προηγούμενο μήνα. Χρηματοδότηση της εγχώριας οικονομίας: Η μηνιαία καθαρή ροή της συνολικής χρηματοδότησης ήταν θετική κατά 1.188 εκατ. ευρώ, έναντι αρνητικής καθαράς ροής 639 εκατ. ευρώ τον προηγούμενο μήνα.
- Καταθέσεις της εγχώριας οικονομίας στα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα: Η μηνιαία καθαρή ροή του συνόλου των καταθέσεων ήταν αρνητική κατά 694 εκατ. ευρώ, έναντι αρνητικής καθαράς ροής 872 εκατ. ευρώ τον Οκτώβριο.
- Καταθέσεις από τη γενική κυβέρνηση: Μείωση κατά 104 εκατ. ευρώ παρουσίασαν οι καταθέσεις της γενικής κυβέρνησης, έναντι μείωσης κατά 322 εκατ. ευρώ τον προηγούμενο μήνα και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής διαμορφώθηκε σε -4,3% από -4,9% τον προηγούμενο μήνα.

Καταθέσεις από τον ιδιωτικό τομέα: Μείωση κατά 591 εκατ. ευρώ παρουσίασαν οι καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα, έναντι μείωσης κατά 550 εκατ. ευρώ τον προηγούμενο μήνα, ενώ ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής μειώθηκε σε 4,5% από 5,9% τον προηγούμενο μήνα. Ειδικότερα:

- Μείωση κατά 182 εκατ. ευρώ παρουσίασαν το Νοέμβριο του 2022 οι καταθέσεις των επιχειρήσεων, έναντι μείωσης κατά 671 εκατ. ευρώ τον προηγούμενο μήνα, ενώ ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής μειώθηκε σε 5,4% από 11,1% τον προηγούμενο μήνα.
- Μείωση κατά 409 εκατ. ευρώ παρουσίασαν οι καταθέσεις των νοικοκυριών και των ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων, έναντι αύξησης κατά 121 εκατ. ευρώ τον προηγούμενο μήνα, ενώ ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητος στο 4,2% από 4,3% τον προηγούμενο μήνα.

Η HELLENIC BANK παρουσιάζει

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ

18/11/2022-08/01/2023

Τάφρος Ντ' Αβίλα

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Οι κερδισμένοι και οι χαμένοι της νέας χρονιάς

Μετά 12 έτη ενισχύονται οι συνταξιούχοι, αυξάνονται οι εισφορές μη μισθωτών

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Με το... δεξί μπήκε το 2023 για εκατο- ντάδες χιλιάδες συνταξιούχους, οι οποίοι θα δουν για πρώτη φορά έπειτα από 12 χρόνια αυξήσεις έως και 7,75% στις κύ- ριες συντάξεις τους. Βέβαια, ο νέος χρόνος φέρνει και ανατροπές, κυρίως στους ελεύθερους επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενους και αγρότες, που θα δουν τις εισφορές τους να αυξάνονται ακόμη και πάνω από 9%, αλλά και σε χιλιάδες δημοσίους υπαλλήλους, αφού κλείνει και το τελευταίο παράθυρο για συνταξιοδότηση πριν από το 62ο έτος της ηλικίας τους.

Αν το 2022 χαρακτηρίζεται έτος εκ- καθάρσις των συντάξεων, λόγω της ε- πίτευξης ενός σημαντικού στόχου, αυτού της δραστικής μείωσης των εν αναμονή συνταξιούχων, αλλά και αυτού καθ' αυτού του χρόνου αναμονής για την α- πονομή της σύνταξης, το 2023 –από την έναρξή του κιόλας– χαρακτηρίζεται έτος αυξήσεων. Είναι η πρώτη χρονιά μετά τη δημοσιονομική και υγειονομική κρίση των τελευταίων ετών, που 1,7 εκατ. συ- νταξιούχοι από περίπου 2,4 εκατ. συ- νολικά, θα λάβουν σημαντικές αυξήσεις. Οι αυξήσεις στις κύριες συντάξεις θα χορηγηθούν σε όλους τους ήδη συντα- ξιοχούσους, αλλά και σε εκείνους που έχουν υποβάλει σχετικό αίτημα έως τις 31.11.2022. Βέβαια, όσοι έχουν προσω- πική διαφορά, είναι πολύ πιθανό ένα μεγάλο μέρος της αύξησης να απορρο- φηθεί από αυτήν, με αποτέλεσμα το τε- λικό όφελος είτε να είναι πολύ μικρότερο του αναμενόμενου, είτε να είναι και λο- γιστικό.

Βέβαια, μαζί με την κύρια σύνταξη, αυξάνεται και η εθνική σύνταξη κατά

7,75%, με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται από 1.1.2023 σε 413,76 ευρώ. Όσο για την ανταποδοτική σύνταξη όσων απο- χωρήσουν εντός του 2023, σύμφωνα με τους ειδικούς, θα ακολουθήσει τις αυ- ξήσεις των παλαιών συντάξεων, καθώς καθοριστικό ρόλο στον υπολογισμό της θα διαδραματίσει ο πληθωρισμός του 2022.

Αντίστοιχα, αυξήσεις θα υπάρξουν και για την κατώτατη σύνταξη χρείας, ώστε να φθάσει τα 413,76 ευρώ.

Από 1.1.2023, άλλωστε, αυξάνεται και το ανώτατο πλάφον στις συντάξεις, κύριες και επικουρικές. Έτσι, η ανώτατη κύρια σύνταξη διαμορφώνεται στα 4.965,12 ευρώ και η ανώτατη επικουρική στα 1.489,54 ευρώ.

Επίσης, αυξάνονται:

- Το κατώτατο όριο σύνταξης λόγω εργατικού ατυχήματος, από 768 ευρώ σε 827,52 ευρώ.

- Το κατώτατο όριο της σύνταξης λόγω θανάτου, με 15 έτη και λιγότερα, από 360 ευρώ σε 387,90 ευρώ.

- Η βασική σύνταξη του πρώην ΟΓΑ σε 387,90 ευρώ.

- Το μηνιαίο ποσό σύνταξης του α- νασφάλιστου υπερήλικα σε 387,90 ευρώ.
- Το ποσό του επιδόματος απολύτου αναπηρίας για «παλαιούς ασφαλισμέ- νους» (έναρξη ασφάλισης έως 31.12.1992), καθώς και τους τυφλούς δικαιούχους α- νεξαρτήτως ημερομηνίας πρώτης ασφά- λισης, αυξάνεται με βάση τον συντελεστή αύξησης συντάξεων. Το ανώτατο όριο του επιδόματος ανέρχεται σε 671,40 eu- ρώ.

Είναι η πρώτη χρονιά μετά τη δημοσιονομική και υγειονομική κρίση που 1,7 εκατ. συνταξιούχοι από περίπου 2,4 εκατ. συνολικά θα λάβουν σημαντικές αυξήσεις.

- Το επίδομα απολύτου αναπηρίας των «νέων» ασφαλισμένων (έναρξη α- σφάλισης από 1.1.93 και μετά) αυξάνεται και από 1.1.2023 η βάση υπολογισμού ανέρχεται σε 747,08 ευρώ και το ποσό του μηνιαίου επιδόματος σε 186,77 ευρώ (25% του συνόλου).

Αντίθετα, παραμένουν αμετάβλητα το επίδομα νόσου και ανικανότητας που καταβάλλεται σε πολιτικούς υπαλλήλους και στρατιωτικούς, το εξωιδρυματικό ε- πίδομα που χορηγεί ο e-ΕΦΚΑ –καθώς ως βάση υπολογισμού λαμβάνει το η- μερομίσθιο ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί στις 31.12.2011–, οι ήδη καταβαλλόμενες προκαταβολές σύνταξης καθώς και οι προσωρινές συ- ντάξεις.

Να σημειωθεί ότι από 1.1.2023 κα- ταργείται η φορολογική επιβάρυνση στις Ειδικές Εισφορές Αλληλεγγύης, κάτι που ήδη έχει φανεί στις συντάξεις Ια- νουαρίου 916.644 δικαιούχων, που κα- ταβλήθηκαν πριν από τα Χριστούγεννα.

Ανατροπές, για μια μερίδα δημοσίων υπαλλήλων που μπορούσαν ακόμη να συνταξιοδοτηθούν πρόωρα, με μειωμένη δηλαδή σύνταξη, ακόμη και στα 55 έτη τους, φέρνει το 2023, καθώς με τον πρό- σφατο ασφαλιστικό νόμο περιορίζεται

η δυνατότητα πρόωρης συνταξιοδότησης μόνο στις περιπτώσεις των δημοσίων υπαλλήλων που συμπλήρωσαν το σχε- τικό όριο ηλικίας έως 31.12.2022. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι από 1.1.2023 το όριο ηλικίας για τη λήψη μειωμένης σύνταξης από το Δημόσιο ορίζεται στο 62ο έτος. Προσοχή όμως. Όσοι κατο- χύρωσαν συνταξιοδοτικό δικαίωμα έως 31.12.2022 μπορούν να ασκήσουν αυτό το δικαίωμα οποτεδήποτε στο μέλλον.

Στον αντίποδα, γρηγορότερα στη σύ- νταξη θα μπορούν από το 2023 να βγουν χιλιάδες ένστολοι, εφόσον συμπληρώ- σουν 35ετία και εξαγοράσουν τα 5 χρόνια της μάχιμης πενταετίας. Τη δυνατότητα εξαγοράς έως 5 πλάσματικών ετών, από την 1η Ιανουαρίου 2023 για το σύνολο των ενστόλων, δίνει επίσης πρόσφατη διάταξη νόμου. Το κόστος εξαγοράς είναι 6,67% επί των συντάξεων απο- δοχών τη στιγμή υποβολής της σχετικής αίτησης.

Εισφορές

Από 1.1.2023 μονιμοποιούνται οι μει- ώσεις των ασφαλιστικών εισφορών κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες, που είχαν ξε- κινήσει ως προσωρινό μέτρο από 1.1.2021, διατηρώντας έτσι μια μικρή

Από 1.1.2023 το όριο ηλικίας για τη λήψη μειωμένης σύνταξης από το Δημόσιο ορι- ζεται στο 62ο έτος.

ελάφρυνση τόσο στους εργαζομένους όσο και τους εργοδότες.

Μικρή αύξηση στους μισθούς κρύβει για το σύνολο των δημοσίων υπαλλήλων η κατάργηση της εισφοράς 1% υπέρ του Ταμείου Πρόνοιας. Σύμφωνα με τους ει- δικούς, η κατάργηση του 1% που επι- βάλλεται στο σύνολο των αποδοχών, ο- δηγεί ακόμη και σε αύξηση περίπου 110 ευρώ τον χρόνο για τον νεοπροσλαμ- βόμενο και περίπου 590 ευρώ τον χρόνο για τα ανώτατα μισθολογικά κλι- μάκια.

Σημαντική επιβάρυνση βέβαια, για περίπου 1,3 εκατ. μη μισθωτούς φέρνει το 2023, καθώς ο νόμος Βρούστη προ- βλέπει αύξηση των εισφορών για κύρια ασφάλιση, υγεία, επικούρηση και εφάπαξ (όπου προβλέπεται) με βάση τον πλη- θωρισμό, ήτοι κοντά στο 9%. Η αύξηση θα επηρεάσει και τις 6 ασφαλιστικές κα-

τηγορίες, με την κατώτατη εισφορά κύ- ριας ασφάλισης να διαμορφώνεται στα 168 ευρώ (από 155 ευρώ) και την ανώτατη σε 545 ευρώ (από 500 ευρώ). Αντίστοιχα, οι κατώτατες εισφορές υγείας θα ανέλ- θουν σε 60 ευρώ (από 55) και οι ανώτατες σε 72 ευρώ (από 66 ευρώ). Οι εισφορές επικουρικής ασφάλισης θα διαμορφω- θούν σε 42 έως 61 ευρώ (από 39-56 ευρώ) ενώ, τέλος, οι εισφορές υπέρ του εφάπαξ θα διαμορφωθούν στα 28 με 40 ευρώ. Οι κατώτατες εισφορές των αγροτών θα διαμορφωθούν στα 99,2 ευρώ από 91 ευρώ, ενώ οι ανώτατες θα φθάσουν τα 321,5 ευρώ από 295. Οι εισφορές υγείας των αγροτών θα διαμορφωθούν σε 34,8 έως 41,4 ευρώ.

Ως αντιστάθμισμα των σημαντικών αυτών επιβαρύνσεων, από το υπουργείο Εργασίας εξετάζεται η κατάργηση της παρακράτησης 10 ευρώ τον μήνα από τους μη μισθωτούς για τη σημειοτική τους στον κλάδο ανεργίας της ΔΥΠΙΑ.

Να σημειωθεί ότι μέχρι τις 31 Ιανου- αρίου οι μη μισθωτοί θα πρέπει να επι- λέξουν στη σχετική πλατφόρμα του e-ΕΦΚΑ την ασφαλιστική τους κατηγορία, ενώ εκτιμάται ότι έως τότε θα έχει ξε- καθαρίσει και το τοπίο ως προς το ύψος της αύξησης.

Στα επίπεδα προ μνημονίων ο κατώτατος

Ακόμη και νωρίτερα από τον Μάιο εν- δέχεται να αποφασιστεί η αύξηση του κατώτατου μισθού, καθώς από τις πρώ- τες κιόλας ημέρες του 2023 αναμένεται να ξεκινήσουν και πιθανότατα να επι- σπευστούν, λόγω και της προεκλογικής περιόδου, οι διαδικασίες διαβούλευσης των εμπλεκόμενων φορέων. Βέβαια, την τελική απόφαση θα λάβει η κυβέρ- νηση και δη ο υπουργός Εργασίας, με τους ειδικούς να εκτιμούν ότι η αύξηση θα είναι κοντά στο 5% με 5,5%, ώστε ο νέος κατώτατος μισθός να προσεγγίσει τα προ μνημονιακά επίπεδα και να φθά- σει από 713 ευρώ σήμερα, στα 751 ευρώ. Η μάχη των μισθών βέβαια αναμένεται να δοθεί κυρίως σε κλαδικό και επικε- ρσιακό επίπεδο, καθώς και το νέο έτος είναι πρόδηλη η οικονομική ρευστότητα, κυρίως λόγω της αύξησης του ενεργη- ακού κόστους και του κόστους διαβίω- σης και επιβίωσης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων αντίστοιχα. Κατά τους πρώτους μήνες του έτους αναμέ- νεται η μάλιστα και η δεύτερη φάση υ- λοποίησης του σχεδίου εφαρμογής της ψηφιακής κάρτας εργασίας. Ήδη η κάρτα εφαρμόζεται σε τράπεζες και με- γάλα σούπερ μάρκετ και βάσει του σχε- διασμού εντός των επόμενων μηνών αναμένεται να επεκταθεί σε άλλους κλάδους της οικονομίας. Η αρχή για το νέο έτος αναμένεται να γίνει με τις

Κατά τους πρώτους μήνες του έτους ανα- μένεται η επέκταση της ψηφιακής κάρτας εργασίας στις εταιρείες σκειούριτι και στις ασφαλιστικές, ενώ σειρά θα πάρουν οι ΔΕ- ΚΟ και οι βιομηχανίες. Ήδη η κάρτα εφαρ- μόζεται στις τράπεζες και στα μεγάλα σού- περ μάρκετ.

εταιρείες σκειούριτι και τις ασφαλι- στικές, ενώ σειρά θα πάρουν οι ΔΕΚΟ και οι βιομηχανίες. Εάν η προεκλογική περίοδος, αλλά και οι αναγνωρισμένες δυσκολίες που υπάρχουν ανάλογα με τη φύση της απασχόλησης και το α- ντικείμενο κάθε κλάδου δεν ανακόψουν τον σχεδιασμό του υπουργείου Εργα-

σίας, εντός του καλοκαιριού η ψηφιακή κάρτα εργασίας και κατά συνέπεια ο έλεγχος του χρόνου και του τρόπου α- πασχόλησης θα επεκταθεί σε εστίαση και τουρισμό.

Ανατροπές έρχονται από τις πρώτες κιόλας ημέρες του έτους στον τρόπο λειτουργίας του πρώην ΟΑΕΔ, που έχει πλέον μετονομαστεί σε Δημόσια Υπη- ρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΙΑ). Έτσι, ο σχεδιασμός που στηρίζεται σε πρόσφα- τες νομοθετικές παρεμβάσεις, προβλέπει κίνητρα για την απασχόληση των α- νέργων, κυρίως όσων είναι εκτός αγοράς για μεγάλο χρονικό διάστημα, αλλά και κυρώσεις για όσους δεν ενεργοποιού- νται για την εύρεση εργασίας. Η ποινή διαγραφής από το μητρώο ανέργων κυ- μαίνεται από έξι μήνες έως και δύο έτη, ανάλογα με την άρνηση του ανέργου να καταρτίσει ψηφιακό σχέδιο δράσης ή να αναλάβει προτεινόμενη εργασία. Προβλέπεται βέβαια και η λήψη «επι- δόματος εργασίας» ίσο με το 50% του επιδόματος ανεργίας, το οποίο θα κα- ταβάλλεται εφόσον ο επιδοτούμενος άνεργος βρει δουλειά και για όσο διά- στημα απομένει έως τη λήξη της επι- δότησης.

Επίσης, εντός του 2023 χορηγείται εφάπαξ χρηματική παροχή ύψους 300 ευρώ στους μακροχρόνια ανέργους (εγ- γεγραμμένους για 5+ έτη) που καταρ-

τίζουν ψηφιακό ατομικό σχέδιο δράσης. Η ΔΥΠΙΑ υλοποιεί επίσης μια σειρά από νέα προγράμματα με στόχο την πα- σχόληση 68.000 ανέργων, νέων, γυ- ναικών, ΑμεΑ και ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας που είναι πάνω από 12 μήνες εκτός αγοράς εργασίας. Παράλληλα «τρέχει» πρόγραμμα κατάρτισης 500.000 εργαζομένων και ανέργων σε ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες, με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και του νέου ΕΣΠΑ, ύψους περίπου 1 δισ. ευρώ.

«Κοινωνική στέγη»

Από τις αρχές του έτους και εντός του πρώτου τριμήνου αναμένεται να «τρέξει» το πρόγραμμα για κοινωνική στέγη, που αφορά συνολικά 137.000 νέους, νέα ζευγάρια και ευάλωτους πο- λίτες. Η αρχή αναμένεται να γίνει με τα φθηνά στεγαστικά δάνεια, ενώ μια σειρά από δράσεις, όπως η κοινωνική αντιπαροχή κ.λπ., θα ξεδιπλωθούν εντός του έτους. Τέλος, στο πλαίσιο των προ- γραμμάτων κοινωνικής πολιτικής, εντός του 2023 αναμένεται η υλοποίηση του προγράμματος Προσωπικού Βοηθού για άτομα με αναπηρία, καθώς και η ο- λοκλήρωση του Μητρώου Παροχών Α- ναπηρίας και των προγραμμάτων Ντα- ντάδες Τις Γειτονιάς και δημιουργίας παιδικών σταθμών σε 120 μεγάλες ε- πιχειρήσεις.

Το 66,4% των Ελλήνων χρησιμοποιεί τις online υπηρεσίες του Δημοσίου

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Σκεδόν καθολικά είναι πλέον η χρήση του Διαδικτύου από τους Έλληνες έπειτα και από δύο χρόνια εγκλεισμού εξαιτίας και της πανδημίας, με σκεδόν 9 στους 10 να έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο και να σερφάρουν σε αυτό αναζητώντας πληροφορίες για προϊόντα ή υπηρεσίες. Την ίδια στιγμή, λόγω και της επιτά- χυνσης της ψηφιοποίησης του Δημοσίου την τελευταία διετία, 7 στους 10 Έλληνες ηλικίας 16-74 ετών κάνουν χρήση των online υπηρεσιών του Δημοσίου, ενώ 1 στους 2 Έλληνες που χρησιμοποιεί το Διαδίκτυο πραγματοποιεί ηλεκτρονικές αγορές. Στο μεταξύ, πάνω από 8 στους 10 χρησιμοποιούν τα social media για να ανταλλάξουν μηνύματα σε WhatsApp, Viber, Instagram, να πραγ- ματοποιήσουν κλήσεις αλλά και να συμ- μετέσχουν σε ομάδες που έχουν δημι- ουργηθεί σε Facebook, Twitter, Snapchat κ.λπ. Σύμφωνα με έρευνα της ΕΛΣΤΑΤ για τη χρήση τεχνολογιών πληροφό- ρησης και επικοινωνίας από τα νοικο-

Το 85,5% των νοικοκυριών έχει σήμερα πρόσβαση στο Διαδίκτυο, από 53,6% το 2012.

κυριά και τα μέλη τους, το 85,5% των νοικοκυριών έχει σήμερα πρόσβαση στο Διαδίκτυο, από 53,6% το 2012 (+60%), ενώ 8 στους 10 ηλικίας 16-74 ετών έκαναν χρήση του Διαδικτύου κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022, από 78,5% το 2021 και 75,7% το 2019, πριν δηλαδή από την πανδημία. Μάλιστα, το 98,5% όσων χρησιμοποίησαν το Δια- δίκτυο το πρώτο τρίμηνο του 2022 το χρησιμοποίησε σε τακτική βάση, δηλαδή τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα.

Γιατί όμως το χρησιμοποιούν; Από τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ προκύπτει πως η μεγαλύτερη αύξηση την τελευταία διετία (την περίοδο του κορωνοϊού) α- φορούσε δραστηριότητες πάνω σε θέ-

Πάνω από 8 στους 10 χρησιμοποιούν τα social media για να ανταλλάξουν μηνύματα σε WhatsApp, Viber, Instagram, να πραγματοποιήσουν κλήσεις αλλά και να συμμετάσχουν σε ομάδες που έχουν δημιουργηθεί σε Facebook, Twitter, Snapchat κ.λπ.

ματά υγείας. Ενδεικτικά, το 46% των Ελλήνων απέκτησε διαδικτυακή πρό- σβαση σε ιατρικό αρχείο (εμβολιασμός, rapid test, συνταγογράφηση) έναντι 7,5% το 2020, ενώ το 31,4% έκλεισε το πρώτο τρίμηνο του 2022 online ραντεβού

μέσω εφαρμογής ή ιστοσελίδας με νο- σκομείο, ιδιώτη γιατρό κ.λπ., από 10,5% το 2020.

Τις υπηρεσίες του gov.gr αξιοποίησαν οι πολίτες για τη λήψη πληροφοριών και γενικότερα για τη συναλλαγή με το

Δημόσιο, με ένα ποσοστό της τάξεως του 66,4% να κάνει χρήση των υπηρε- σιών ηλεκτρονικών διακυβέρνησης της περιόδου Απριλίου 2021 - Μαρτίου 2022 για προσωπικούς λόγους. Από τα άτομα ηλικίας 16-74 ετών που χρησιμοποίησαν το Διαδίκτυο, 7 στους 10 κατέβασαν ε- πίσημα έγγραφα από εφαρμογές ή ι- στοσελίδες δημοσίων υπηρεσιών, ενώ το 46,7% είχε πρόσβαση σε πληροφορίες σε βάσεις δεδομένων του Δημοσίου (π.χ. κτηματολόγιο, αποφάσεις αναρ- τημένες στη «Διαύγεια», δεδομένα εμ- βολιασμού στο emvolio.gov.gr κ.λπ.). Επίσης, την ίδια περίοδο, 1 στους 2 Έλ- ληνες έκλεισε ραντεβού με δημόσια υ- πηρεσία μέσω ιστοσελίδας ή εφαρμογής, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τα ραντεβού σε ΚΕΠ, ΕΦΚΑ, ΟΑΕΔ κ.λπ.

Η ηλεκτρονική υποβολή της φορο- λογικής δήλωσης ίσως είναι η πιο χα- ρακτηριστική περίπτωση της εξ απο- στάσεως επικοινωνίας των πολιτών με δημόσια αρχή, με μόλις 1 στους 10 χρή- στες του Διαδικτύου ηλικίας 16-74 ετών να υποβάλει ο ίδιος ηλεκτρονικά τη δή-

λωσή του.

Όσον αφορά το ηλεκτρονικό εμπόριο, το οποίο άνθωσε την περίοδο της παν- δημίας, το 53,2% όσων έχουν χρησιμο- ποιήσει το Διαδίκτυο πραγματοποίησε κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022 κάποια ηλεκτρονική αγορά ή παραγγελία. Η δε συντριπτική πλειοψηφία (70,9%) αγό- ρασε είδη ένδυσης, υπόδησης και αξε- σουάρ (τσάντες, κοσμήματα). Την «τι- μπηλιά» τους είχε και το delivery φαγητού που επέλεξε το 45% των χρηστών του Διαδικτύου, ενώ το 15,1% όσων πραγ- ματοποιήσαν ηλεκτρονικές αγορές το πρώτο τρίμηνο του 2022 αγόρασε ταϊνιές ή σειρές, χρησιμοποιώντας και υπηρε- σίες streaming (τύπου Netflix). Λιγότερο δημοφιλές είναι το Διαδίκτυο για τη χρήση συσκευών (έξυπνα ρολόγια, φώτα, κλιματιστικά) που συνδέονται στο Ι- ντερνετ ή και μεταξύ τους ελεγχόμενες εξ αποστάσεως από κάποιον (Internet of Things). Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, το 13,6% των χρηστών είχε χρησιμο- ποιήσει κάποια από αυτές τις τεχνολογίες κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022.

25/11/2022-08/01/2023
ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΕΥΡΩΠΗΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΚΑΤΙ ΜΑΓΙΚΟ

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Μπαράζ εξαγορών στον κλάδο της Πληροφορικής το 2022

Οι μεγαλύτερες συμφωνίες που ολοκληρώθηκαν τη χρονιά που φεύγει

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Οι **εξαγορές** και συγχωνεύσεις του 2022 στην Πληροφορική δεν εμφάνισαν την ίδια ένταση σε όρους αξίας σε σύγκριση με άλλα χρόνια. Για παράδειγμα, το 2021 για μία μόνο εξαγορά, αυτή της Intrasoft από τη δανέζικη Netcompany, καταγράφηκε τίμημα 225 εκατ. ευρώ, με την αξία του συνόλου των εξαγορών του 2022 να μην αντιστοιχεί ούτε καν στο μισό του συγκεκριμένου ποσού. Παρ' όλα αυτά, λίγοι θα αμφισβητούσαν ότι η κινητικότητα που καταγράφηκε το 2022 υπήρξε έντονη και αποτελεί προϊόν των αυξανόμενων ρυθμών ανάπτυξης ενός κλάδου με ισχυρή ζήτηση από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα. Ταυτόχρονα, η νέα χρονιά θα είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την πρόοδο των ψηφιακών έργων που χρηματοδοτούνται με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και θα πρέπει να ολοκληρωθούν σε τρία χρόνια, έως τα τέλη του 2025, βάσει των δεσμευτικών χρονοδιαγραμμάτων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Η ισχύς εν τη ενώσει

Με τα δεδομένα αυτά, οι επιχειρήσεις Πληροφορικής και Τεχνολογίας επιδιώκουν να είναι σε θέση να ενισχύσουν την παρουσία τους εντός και εκτός Ελλάδας μέσω ενώσεων που φέρνουν ισχύ. Η μεγαλύτερη συναλλαγή του 2022 περιλαμβάνει την εξαγορά της Byte από την Ideal Holdings προς 60 εκατ. ευρώ, επιτρέποντας στον όμιλο του Λάμπρου Παπακωνσταντίνου να εντείνει τη δραστηριότητά του στην αγορά της Πληροφορικής. Η Byte διαθέτει χαρτοφυλάκιο, προς υλοποίηση, έργων αξίας δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ. Ένα από τα τελευταία deals του 2022 που πέρασε κάτω από το ραντάρ της αγοράς περιλαμβάνει την εξαγορά της ελληνικής εταιρείας Nimaworks (αναπτύσσει λογισμικό για επιχειρήσεις και αποτελεί εταίρο της αυστραλιανής Atlassian) από τον πολυεθνικό όμιλο Adaptavist έναντι τιμήματος 1,5 εκατ. ευρώ. Τα δύο σχήματα εξειδικεύονται στη διαχείριση υπηρεσιών πληροφορικής (ITSM), μια αγορά της οποίας η αξία τοποθετείται σε 15,5 δισ. ευρώ μέχρι το 2027.

Συνεργασίες με τράπεζες

Η Epsilon Net υπέγραψε, επίσης, τον Νοέμβριο μνημόνιο συνεργασίας με την Εθνική Τράπεζα, με την τελευταία να εξαγοράζει το 7,5% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας Πληροφορικής έναντι 30 εκατ. ευρώ. Σε τρία χρόνια από την ολοκλήρωση της συναλλαγής, η ΕΤΕ διατηρεί τη δυνατότητα απόκτησης περαιτέρω ποσοστού 7,5%, αποκτώντας πρόσβαση σε ένα ευρύ πελατολόγιο μικρομεσαίων επιχειρήσεων που υπολογίζονται στις

Οι μεγαλύτερες εξαγορές του 2022

Η νέα χρονιά θα είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την πρόοδο των ψηφιακών έργων, που χρηματοδοτούνται με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης.

125.000. Ως εκ τούτου, η τράπεζα διευρύνει τις τραπεζικές εργασίες της και τις χρηματοδοτήσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και αποκτά πρόσβαση σε μια μεγάλη γκάμα ατομικών επιχειρήσεων και ελεύθερων επαγγελματιών μέσω της συνεργασίας που έχουν με 16.000 λογιστικά γραφεία και τα οποία χρησιμοποιούν εφαρμογές της Epsilon Net. Η συναλλαγή επιτρέπει την απευθείας διασύνδεση των εφαρμογών ERP της Epsilon Net με τα συστήματα της ΕΤΕ αξιοποιώντας την εξελιγμένη Open Banking πλατφόρμα της στην περιοχή του Embedded Finance. Τραπεζικές υπηρεσίες και προϊόντα θα διατίθενται τόσο στις 125.000 επιχειρήσεις που αυτή τη στιγμή χρησιμοποιούν τα συστήματα της Epsilon Net, όσο και σε όλες τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις-πελάτες της ΕΤΕ, αλλά και στις ελληνικές επιχειρήσεις γενικότερα. Οι τράπεζες είναι από τις πρώτες επιχειρήσεις του ιδιωτικού το-

μέα που επένδυσαν στον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των λειτουργιών και υπηρεσιών τους, με την ψηφιακή τραπεζική να αποτελεί βασικό πυλώνα της στρατηγικής τους εδώ και δεκαετίες. Η Epsilon Net πραγματοποιεί το 2022 και εξαγορές, επενδύοντας σε καθετοποιημένους κλάδους. Συγκεκριμένα, προς 98 χιλ. ευρώ, απέκτησε το 70% της αγγλικής εταιρείας Hotel Availabilities που αναπτύσσει συστήματα εξειδικευμένου λογισμικού (channel manager) για ξενοδοχεία και τουριστικά καταλύματα. Επίσης, έναντι 220 χιλ. ευρώ και 180 χιλ. ευρώ απέκτησε το 55% των εταιρειών BookOnlineNow και HotelonCloud που αποτελεί στρατηγικό διανομέα της πρώτης στο εξωτερικό.

Ακόμη, έχει εξαγοράσει προς 1,68 εκατ. ευρώ το 60% της πλατφόρμας οικονομικής ενημέρωσης Taxheaven, όπως και το 51% της εταιρείας (500.000 ευρώ) που δραστηριοποιείται και στον τομέα της διαφήμισης Digital 4U και το 100% της CSA (2,73 εκατ.) που αναπτύσσει εξειδικευμένες λύσεις πληροφορικής και συστήματα αυτοματισμού για φαρμακεία και διανομείς φαρμάκων. Με στόχο και την ενοποίηση των λύσεων πληροφορικής η SoftOne του ομίλου Olympia προχώρησε, έναντι περίπου 2 εκατ. ευρώ, στην εξαγορά από τον όμιλο ΟΤΕ του 61,73% της cosmoONE, όπως και του 100% της Impact. Η συγκεκριμένη συναλλαγή

επιτρέπει τη δημιουργία του μεγαλύτερου παρόχου υπηρεσιών ηλεκτρονικής τιμολόγησης και αυτοματοποίησης της διαδικασίας ανταλλαγής ψηφιακών εγγράφων (EDI).

Εισοδος σε νέες αγορές

Επιδιώκοντας την είσοδό της σε νέους τομείς, σε σειρά εξαγορών προχώρησε και η Entersoft. Ενάντι τιμήματος 1,8 εκατ. ευρώ εξαγόρασε από τη Smartware International τέσσερα λογισμικά με τα αντίστοιχα σήματα και πελατολόγιο που απευθύνονται στον κλάδο υγείας και τα φαρμακεία, όπως και δύο ακόμη (συμπεριλαμβανομένων των αντίστοιχων σημάτων) που σχετίζονται με τη λιανική.

Επίσης, προς 3 εκατ. ευρώ απέκτησε το 75% της ρουμανικής εταιρείας επιχειρηματικού λογισμικού BIT Software, κίνηση που της επιτρέπει να κατακτήσει το μερίδιό της στην αγορά επιχειρηματικού λογισμικού στη Ρουμανία. Στο χαρτοφυλάκιό της ακόμη πρόσθεσε, προς 1,3 εκατ. ευρώ, τη λαρισινή εταιρεία πληροφορικής Logon που υλοποιεί λογισμικό για επιχειρήσεις. Η λίστα των εξαγορών του 2022 περιλαμβάνει την εξαγορά από την Performanace Technologies, προς 1,8 εκατ. ευρώ, του 60% της Adaptara που δραστηριοποιείται στην παροχή υπηρεσιών πληροφορικής. Όπως και την απόκτηση της γερμανικής Cloudideas έναντι 920 χιλ. ευρώ από τη Real Consulting.

Αγώνας δρόμου για υλοποίηση έργων εντός του 2023

Το 2023, λόγω και των εθνικών εκλογών, θα είναι κρίσιμη χρονιά για την έναρξη υλοποίησης των ψηφιακών έργων που δημοπρατήθηκαν το 2022. Και αυτό με δεδομένο ότι τα έργα στην Πληροφορική και στην Τεχνολογία, που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης, θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι τα τέλη του 2025. Ως εκ τούτου, παράγοντες της αγοράς εμφανίζονται επιφυλακτικοί για το εάν -όχι μόνο η Ελλάδα αλλά και η Ευρώπη- θα καταφέρουν να πετύχουν έγκαιρα τα ορόσημα των ψηφιακών έργων, προκειμένου να εισπραχθούν οι προβλεπόμενες δόσεις του Ταμείου Ανάκαμψης.

Πρόκειται για δύσκολο στοίχημα ιδίως εάν ληφθεί υπόψη η έλλειψη εργαζομένων, όπως και οι αργοί χρόνοι ωρίμανσης των έργων του Δημοσίου, καθώς από την ύπαρξη προσωρινού μειοδότη μέχρι την ανάδειξη του οριστικού αναδόχου και τη συμβασιοποίηση μεσολάβει χρονικό διάστημα τουλάχιστον 10 μηνών. Για φέτος ο στόχος που είχε θέσει το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης για δημοπράτηση έργων της τάξεως του 1,4 δισ. ευρώ έχει σχεδόν επιτευχθεί, αλλά ζητούμενο είναι τα projects αυτά να οδηγηθούν προς έγκριση στο Ελεγκτικό Συνέδριο και κυρίως να υλοποιηθούν το συντομότερο δυνατόν μέσα στο 2023. Ένα από τα τελευταία έργα της χρονιάς με προϋπολογισμό 235,6 εκατ. ευρώ (συμπεριλαμβανομένων ΦΠΑ και δικαιώματος προαίρεσης), που προκήρυξε η Κοινωνία της Πληροφορίας, περιλαμβάνει την ψηφιοποίηση των φακέλων ασθενών των μονάδων υγείας.

Η λίστα των έργων που δημοπρατήθηκαν το 2022 και για τα οποία θα πρέπει να υπάρξει αναδόχος το νέο έτος είναι μακρά, περιλαμβάνοντας τον ψηφιακό εκσυγχρονισμό της δικαιοσύνης (e-justice) ύψους 200 εκατ. ευρώ, τη δημιουργία εθνικού δικτύου τηλεϊατρικής (36,2 εκατ. ευρώ) και την ενιαία ψηφιακή υποδομή εξυπηρέτησης πολιτών και επιχειρήσεων (69,4 εκατ. ευρώ). Ως εκ τούτου, τα έργα ψηφιοποίησης του Δημοσίου σε συνδυασμό με αυτά που έχουν ως στόχο τον ψηφιακό μετασχηματισμό ιδιωτικών επιχειρήσεων δημιουργούν ισχυρές προοπτικές για την επίτευξη υψηλών ρυθμών ανάπτυξης από τις εταιρείες πληροφορικής. Αυτό γίνεται εμφανές από την ιστορικά υψηλή αξία των συμβάσεων.

Ενδεικτικά, η Unisystems εμφανίζει ανεκτέλεστο υπόλοιπο συμβασιοποιημένων έργων εντός και εκτός Ελλάδας άνω των 460 εκατ. ευρώ, ποσό που εκτιμάται ότι θα αυξηθεί, δεδομένου ότι η εταιρεία προτίθεται να δώσει το «παρών»

Στον δημόσιο τομέα μέσω του Gov.gr καταγράφηκαν το 2022 περισσότερες από 1 δισ. ψηφιακές συναλλαγές.

Ο στόχος του 2022 για δημοπράτηση ψηφιακών έργων αξίας 1,4 δισ. έχει σχεδόν επιτευχθεί.

στους περισσότερους νέους διαγωνισμούς. Συμβάσεις αξίας 50 εκατ. ευρώ έχει και η Profile Software, με την εταιρεία πληροφορικής, που διαθέτει παρουσία σε 45 χώρες, να έχει σχεδόν τριπλασιάσει το συγκεκριμένο μέγεθος. Αντίστοιχη ανοδική πορεία εμφανίζει η αξία του χαρτοφυλακίου νέων έργων της συντριπτικής πλειονότητας των εταιρειών Πληροφορικής, γεγονός που λειτουργεί ως «ασπίδα» έναντι ενδεχόμενης εισόδου της αγοράς και κυρίως του Δημοσίου σε «κατάσταση αναμονής» ενώπιε των εθνικών εκλογών.

Σε κάθε περίπτωση, η ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, που αποτελεί συγκριτικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, αναμένεται να συνεχιστεί ακάθεκτη το 2023. Στον δημόσιο τομέα, όπου μέσω του Gov.gr καταγράφηκαν το 2022 πάνω από 1 δισ. ψηφιακές συναλλαγές, μένει να φανεί πόσο μεγάλες θα είναι οι παρενέργειες που θα προκαλέσουν στην ομαλή πορεία υλοποίησης των έργων οι εκλογές. Κι αυτό διότι θεωρείται αδύνατο να μην υπάρξει μια «παρένθεση» τόσο λόγω του αδρανούς διαστήματος μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου γύρου των εκλογικών αναμετρήσεων, όσο και εξαιτίας των αλλαγών, σε επίπεδο προσώπων ενδεχομένων και προτεραιοτήτων.

Ράλι εξαγορών το 2022 στον κλάδο των σούπερ μάρκετ

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Με **εννέα** συμφωνίες εξαγοράς έκλεισε το 2022 για τον κλάδο του σούπερ μάρκετ, εξέλιξη που ήρθε να δικαιώσει όσους προέβλεπαν ότι όταν καθίσει ο «κουρνιακτός» από την πανδημία και ενταθεί η πληθωριστική κρίση θα ακολουθήσει νέος γύρος συγκέντρωσης με αντικείμενο ενδιαφέροντος τις μικρές και μεσαίες τοπικές αλυσίδες. Οι αλυσίδες «Μασούτς», «Σκλαβενίτς» και «Κρητικός» πρωταγωνίστηκαν στο ράλι των εξαγορών με τη My Market να μη συμμετέχει και να επιλέγει την οργανική ανάπτυξη, έναντι της ανάπτυξης από εξαγορές και την «ΑΒ Βασιλόπουλος» να προσπαθεί, αλλά να μην καταφέρει τελικά να προχωρήσει σε εξαγορά αλυσίδας, έχοντας, βεβαίως, το μεγαλύτερο διάστημα του 2022 ταλανισθεί από τις εσωτερικές διοικητικές ανακατατάξεις. Συνολικά, υπολογίζεται ότι με βάση τις παραπάνω εξαγορές περί τα 350-400 εκατ. ευρώ άλλαξαν χέρια τα χρόνια που ολοκληρώνεται σε λίγες ημέρες.

Με τα περιθώρια κέρδους να συμπεζύνονται από τις αρχές του έτους και ειδικά μετά την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία, οπότε εντάθηκαν και οι πληθωριστικές πιέσεις δημιουργώντας ταυτόχρονα συνθήκες αυξημένου κόστους λειτουργίας και στη συνέχεια κάμψης της κατανάλωσης, οι αλυσίδες σούπερ μάρκετ πιέστηκαν στο σύνολό τους. Όπως σε κάθε κλάδο, βεβαίως, οι μικρότερες ήταν οι λιγότερο θαρραλίσμενες έναντι αυτών της πίεσης, δεδομένου ότι δεν έχουν τη δυνατότητα ούτε να απορροφήσουν μεγάλο μέρος των ανατιμήσεων και επομένως να

είναι ανταγωνιστικές ούτε να προβούν σε επενδύσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας. Πρόκειται, δε, για τις αλυσίδες εκείνες που δεν είχαν επωφεληθεί όσο οι μεγάλες από τον εξαιρετικά αυξημένο τζίρο της περιόδου 2020-2021.

Η «Μασούτς»

Έχοντας κάνει το αποφασιστικό βήμα για την κάθοδο στην Αττική το 2018 με την εξαγορά της «Προμηθευτικής», ο βασικός στόχος της «Μασούτς» ήταν ανέκαθεν η επέκταση ευρύτερα στη νότια Ελλάδα, περιοχή η οποία προσφέρει τζίρο και κέρδη και την περίοδο του καλοκαιριού, καθώς εκεί βρίσκονται οι κυριότεροι τουριστικοί προορισμοί (Πελοπόννησος, Κρήτη, νησιά Αιγαίου). Με τη συμφωνία στην οποία προέβη τον Φεβρουάριο του 2022 με τον ΣΥΝ.ΚΑ στην Κρήτη, η «Μασούτς» έκανε το πλέον αποφασιστικό βήμα για την επίτευξη του προαναφερθέντος στόχου, καθώς εισήλθε στην αγορά της Κρήτης, μια αγορά εξαιρετικά δελεαστική λόγω των υψηλών εισοδημάτων στην εν λόγω περιφέρεια και της μεγάλης τουριστικής ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, με την κίνηση αυτή ενίσχυσε την παρουσία της και σε άλλους τουριστικούς νησιωτικούς προορισμούς, καθώς ο ΣΥΝ.ΚΑ διαθέτει δίκτυο καταστημάτων στις Κυκλάδες, στη Χίο και στην Κέρκυρα.

Πριν από λίγες ημέρες η «Μασούτς» προχώρησε στην υπογραφή συμφωνίας με την αλυσίδα Family Supermarket για την εξαγορά 10 εκ των 15 καταστημάτων αυτής, καταστήματα τα οποία όλα βρίσκονται στη βόρεια Ελλάδα, εκεί όπου έτσι κι αλλιώς βρίσκεται η δύναμη της «Μασούτς». Λίγο νωρίτερα

Εννέα συμφωνίες, αξίας έως 400 εκατ. ευρώ, έγιναν κατά τη διάρκεια της χρονιάς που ολοκληρώνεται.

είχε προηγηθεί η απόφαση της «Μασούτς» να εξαγοράσει μια πολύ μικρότερη αλυσίδα, την «Αφοί Ιωάννου Δεναζά», η οποία διαθέτει τρία καταστήματα σε Μύκονο, Σαντορίνη και Αθήνα.

Αυτό, βεβαίως, που αναζητεί διακαώς η διοίκηση της Βορειοελλαδίτικης αλυσίδας είναι μια ευκαιρία στην Πελοπόννησο, προκειμένου να αποκτήσει

και σε αυτήν την κρίσιμη αγορά παρουσία.

Οι κινήσεις «Σκλαβενίτη»

Σε δύο εξαγορές τοπικών αλυσίδων προχώρησε η «Σκλαβενίτης» μέσα στο 2022, εξαγορές με τις οποίες διευρύνει ακόμη περισσότερο το δίκτυό του σε Γιάννενα και Μεσόγεια. Την άνοιξη η «Σκλαβενίτης» εξαγόρασε 9 από τα 11 καταστήματα της αλυσίδας SEP Παπαδόπουλος. Με την κίνηση αυτή η «Σκλαβενίτης» αύξησε τα καταστήματα που διέθετε στην πόλη των Ιωαννίνων από 2 σε 11. Μόλις τη Δευτέρα, 12 Δεκεμβρίου, εξάλλου, προχώρησε σε συμφωνία με την αλυσίδα «Γέγος» για την εξαγορά τεσσάρων από τα έξι καταστήματα που διαθέτει η δεύτερη στην

συμβολική κίνηση που ήθελε ο εξαγοραζόμενος για συναισθηματικούς λόγους που σχετίζονται με την ιστορία της επιχείρησης «Γέγος» και των οικογενειών που εμπλέκονται σε αυτήν.

Η «Κρητικός»

Με εξαγορές, αλλά και με σημαντική οργανική ανάπτυξη, συνέχισε την ενίσχυση του δικτύου της η ΑΝΕΔΗΚ Κρητικός. Η αλυσίδα που ξεκίνησε από την Αίγινα και αναπτύσσεται με ραγδαίους ρυθμούς εξαγόρασε τον Αύγουστο τον όμιλο σούπερ μάρκετ «Συνεργαζόμενοι Παντοπώλες», συμφωνία μετά από την οποία απέκτησε τα 52 εταιρικά καταστήματα του ομίλου, αλλά και τη διαχείριση των εμπορικών σημάτων «Ελληνικό Μάρκετ», «Πρόοδος Μάρκετ», «Ηλιος Μάρκετ» και «Γρήγορα», μαζί με το ευρύτετο δίκτυο των 300 καταστημάτων τους. Ένα μήνα μετά προχώρησε σε συμφωνία με την κρητική αλυσίδα «Μαθιουδάκης», αποκτώντας τα καταστήματα της εταιρείας σε Χανιά, Ρέθυμνο και Ηράκλειο Κρήτης. Δυναμική είσοδο στην αγορά της Χίου έκανε η Market In, εξαγοράζοντας τη μεγαλύτερη τοπική αλυσίδα, την εταιρεία «Χαρά Α.Ε.», με 9 καταστήματα, ενώ η αλυσίδα «Πίτσας» από την Κατερίνη προχώρησε τον Απρίλιο στην απόκτηση τριών καταστημάτων «Spar Μαζί Market».

Τι μέλλει γενέσθαι το 2023; Η συγκέντρωση στον κλάδο θεωρείται βέβαιο ότι θα συνεχισθεί, καθώς η πίεση προς μικρές και μικρομεσαίες αλυσίδες αυξάνεται, ενώ την ίδια ώρα εκτιμάται ότι θα προβούν σε σχετικές κινήσεις κυρίως η «Μασούτς» και η «ΑΒ Βασιλόπουλος».

Ακρίβεια, η «κληρονομιά» του 2022 στο 2023

Εως και 44,88% φθάνουν οι ανατιμήσεις στα τρόφιμα το τελευταίο δωδεκάμηνο, ενώ αναμένεται συνέχεια στο νέο έτος

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Ακριβότερα έως 44,88% πληρώνουμε τα τρόφιμα και εν γένει τα είδη παντοπωλείου σε σύγκριση με τις αρχές του 2022, με το φαινόμενο των ανατιμήσεων μάλιστα να είναι καθολικό. Σε σύνολο 64 προϊόντων αυτής της ομάδας που μετρά η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), χαμηλότερη τιμή τον Νοέμβριο του 2022 σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2022, πριν δηλαδή από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία που ενέτεινε τις πληθωστικές πιέσεις, οι οποίες είχαν εμφανισθεί από τα μέσα του 2021, καταγράφεται μόνο σε ένα, και δη στα νωπά ψάρια, κατά 5,10%.

Νέες ανατιμήσεις

Το χειρότερο, ωστόσο, είναι μάλλον ότι το τέλος του 2022 δεν σημαίνει και το τέλος των ανατιμήσεων. Ο νέος χρόνος δεν έρχεται με... δώρα, όπως λέει το γνωστό τραγούδι «Πάει ο παλιός ο χρόνος», αλλά με περαιτέρω αυξήσεις τιμών σε

Στις αλυσίδες σούπερ μάρκετ έχουν αποσταλεί ήδη νέοι τιμοκατάλογοι που προβλέπουν αυξήσεις τιμών σε εκατοντάδες προϊόντα.

σιερά βασικών προϊόντων, τροφίμων και μιν. Στην αλυσίδες σούπερ μάρκετ έχουν αποσταλεί ήδη νέοι τιμοκατάλογοι που προβλέπουν αυξήσεις τιμών σε εκατοντάδες προϊόντα, οι οποίες, σύμφωνα με υψηλόβαθμα στελέχη του κλάδου, φτάνουν ακόμη και το 40%. Στην πλειονότητα τους οι νέοι τιμοκατάλογοι μειώνουν σημαντικές τιμές προέρχονται από πολυεθνικές εταιρείες και αφορούν κυρίως απορρυπαντικά, καθαριστικά σπιτιού, σαμπουνό, ζυμαρικά, χαρτικά, όσπρια, αναψυκτικά. Πρόκειται είτε για ανατιμήσεις οι οποίες γίνονται λόγω σταθερά υψηλού κόστους παραγωγής, είτε, κυρίως, για καθυστερημένη μετακύλιση της αύξησης του κόστους παραγωγής στην τιμή λιανικής, καθώς οι προ-

μπεθετές είχαν επιλέξει το προηγούμενο διάστημα να τις συγκαταθήσουν σε μια προσπάθεια διατήρησης των μεριδίων αγοράς. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» από τον κλάδο των σουπερ μάρκετ, οι νέοι τιμοκατάλογοι περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων αυξήσεις τιμών σε απορρυπαντικά έως 40%, σε ζυμαρικά έως 30%, σε καθαριστικά σπιτιού έως 18%, σε αναψυκτικά έως 10%, σε τυριά έως 15%, σε γαλακτούνια έως 8%.

Η διατήρηση του πληθωρισμού σε υψηλά επίπεδα και το 2023 αποτέλεσε, άλλωστε, βασική εκτίμηση στις τρεις ενδιάμεσες εκδόσεις για τη νομισματική πολιτική που δημοσιοποίησε η Τράπεζα της Ελλάδος την περασμένη εβδομάδα. Στην έκθεση εκτιμάται ότι ο πληθωρισμός, βάσει του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή, θα διαμορφωθεί το 2023 σε 5,8%, από 9,4% που είναι η εκτίμηση για το 2022, σε υψηλότερα επίπεδα δηλαδή από την προβλεπτή του κρατικού προϋπολογισμού για το 2022 (5%), πρόβλεψη που είναι η αλληώς αναθεωρήσιμη προς τα πάνω. Η διατήρηση του πληθωρισμού σε υψηλά επίπεδα και το 2023 σχετίζεται και με το γεγονός ότι, παρά την όποια αποκλιμάκωση καταγράφεται στις τιμές των βασικών ενεργειακών προϊόντων, είτε σε αποκόπτοντας χονδρικής είτε σε επίπεδο λιανικής (λόγω και των επιδοτήσεων), αυτές χαρακτηρίζονται από έντονη αβεβαιότητα λόγω κυρίως της συνεχούς του πολέμου στην Ουκρανία. Εάν μάλιστα προκύψει νέα μεγάλη αύξηση στις τιμές των ενεργειακών προϊόντων, είναι εξαιρετικά υψηλό το εάν θα δοθούν παροήσιοι αμφοτέρωθεν επιδοτήσεις σε καταναλωτές και επιχειρήσεις, ειδικά στο δημοσιονομικό χώρο δεν είναι απεριόριστος. Επιπλέον, στα τρόφιμα οι ανατιμήσεις εμφανίζονται με χρονική υστέρηση σε σύγκριση με την ενεργειακή, με συνέπεια να καταγράφεται πολύ υψηλός πληθωρισμός τροφίμων. Τον Νοέμβριο, αν και ο πληθωρισμός υποχώρησε στο 8,5% από 9,1% τον Οκτώβριο, ο πληθωρισμός των τροφίμων εκτόξευθηκε σε 15%. Αργά αλλά σταθερά οι ανατιμήσεις πλέον επηρεάζουν και μη ενεργειακά βιομηχανικά αγαθά και υπηρεσίες, κάτι που επιτείνει θα συμβάλει στη διατήρηση του

Οι «πρωταθλητές» των ανατιμήσεων το 2022

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ / ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2022		ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ / ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2022	
Ζάχαρη	44,88%	Αλλαντικά	15,65%
Άλλα βρώσιμα έλαια	36,27%	Πατάτες	15,48%
Γάλα διατηρημένο	33,21%	Άλλα προϊόντα διατροφής	15,27%
Αλεύρι και άλλα δημητριακά	26,95%	Άλλα προϊόντα με βάση τα δημητριακά	14,84%
Ψωμί	23,42%	Σάλτσες - κρυκεύματα	14,60%
Γάλα νωπό πλήρες	22,98%	Χοιρινό	14,58%
Γάλα νωπό με μειωμένα λιπαρά	22,70%	Λαχανικά κατεψυγμένα	13,90%
Γιαούρτι	22,08%	Προπαρασκευασμένα φαγητά	13,79%
Τυριά	21,95%	Είδη καθαρισμού και συντήρησης	13,67%
Άλλα είδη οικιακής χρήσης	21,67%	Παρασκευάσματα με βάση το κρέας	13,38%
Αυγά	19,64%	Καφές	12,70%
Βούτυρο	19,58%	Διατηρημένα φρούτα και προϊόντα με βάση τα φρούτα	12,43%
Αρνί & κατσίκι	19,09%	Ψάρια κατεψυγμένα	11,17%
Ελαιόλαδο	18,63%	Λαχανικά διατηρημένα ή επεξεργασμένα	10,96%
Πουλερικά	18,01%	Ρύζι	10,36%
Λοιπά γαλακτοκομικά προϊόντα	16,67%	Θαλασσινά κατεψυγμένα	10,27%
Μαργαρίνη και άλλα φυτικά λίπη	16,56%		
Μοσχάρι	16,52%		
Είδη άμεσης κατανάλωσης νοικοκυριού	16,07%		
Πίτσες και πίτες	15,67%		

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

πληθωρισμού σε υψηλά επίπεδα και το 2023. Το φαινόμενο αυτό μάλιστα παρατηρείται όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά συνολικά σε επίπεδο Ευρωζώνης, όπως δείχνουν τα στοιχεία της Eurostat.

Όσον αφορά πάντως τα τρόφιμα και τα άλλα βασικά είδη σούπερ μάρκετ, η εικόνα που προκύπτει από την εξέταση των αναλυτικών στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ είναι αποκαλυπτική για την επιβάρυνση που είχαν τα ελληνικά νοικοκυριά από τις αρχές του 2022. Σε σύνολο 64 προϊόντων που ανήκουν στις ομάδες «διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά», «αλκοολούχα ποτά» και «είδη νοικοκυριού», οι τιμές τον Νοέμβριο του 2022 σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2022 αυξήθηκαν περισσότερο στα 63 εξ αυτών. Οι αυξήσεις κυμαίνονται από 3,25% στα οignonευματώδη ποτά και φτάνουν το 44,88% στη ζάχαρη. Στα 36 από τα 63 προϊόντα

το ποσοστό αύξησης των τιμών τους είναι διψήφιο. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται πολλά βασικά είδη διατροφής, όπως τα άλλα βρώσιμα έλαια (σπορέλαια) με αύξηση τιμής κατά 36,27%, το αλεύρι (26,95%), το φρέσκο γάλα (22,98%), το γιαούρτι (22,08%), τα τυριά (21,95%), το ελαιόλαδο (18,63%), οι πατάτες (15,48%).

Αργή αποκλιμάκωση

Πότε θα επανέλθει ο πληθωρισμός κοντά στο επίπεδο του 2%-3%, επιβεβαιώθηκε ο πληθωρισμός που θεωρείται κανονικότητα και σημαίνει ότι μια οικονομία δεν είναι σε συνθήκες ύφεσης; Μοιάζει περισσότερο με την ερώτηση του ενός εκατομμυρίου. Η ΤτΕ προβλέπει το 2024 πληθωρισμό 3,6%, ενώ το Γραφείο Προϋπολογισμού της Βουλής επισημαίνει στην τελευταία έκθεσή του ότι παραμένει η αβεβαιότητα όσον αφορά την ταχύτητα

αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού και το χρονικό διάστημα που θα απαιτηθεί για να επανέλθει κοντά στο επίπεδο του 2% μεσοπρόθεσμα.

Αυξημένος τζίρος

Περί τα 300 εκατ. ευρώ επιπλέον έχουν βάλει στα ταμεία τους τα σούπερ μάρκετ το δεκάμηνο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2022 σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, επιπλέον τζίρος, όμως, που στην πραγματικότητα είναι πληθωριστικός. Κι αυτό διότι το ίδιο διάστημα ο όγκος πωλήσεων υποχώρησε κατά 1,3%. Με άλλα λόγια, φέτος έκοψε μεγαλύτερο στο δεκάμηνο 6,93 δισ. ευρώ στα σούπερ μάρκετ, σύμφωνα με τα στοιχεία της εταιρείας ερευνών αγοράς IRI, για λιγότερα προϊόντα κατά 1,3%, με τη ζητώ να επιπρεάζεται αρνητικά, ακριβώς λόγω των ανατιμήσεων. Θα πρέπει να

πρωθυμιάσει, πάντως, ότι αν και κατά το ήμισυ του έτους η ζήτηση υποκαρπώσεων με ταχύτερο ρυθμό, η κατάσταση άλλαξε από το καλοκαίρι και μετά, ως απόρροια πολλών παραγόντων. Σύμφωνα με τα στοιχεία της IRI, ο όγκος πωλήσεων στο πρώτο εξάμηνο του 2022 ήταν μειωμένος κατά 2,2% σε σύγκριση με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2021. Δύο είναι οι βασικές αιτίες: πρώτον, η σύγκριση γίνεται με το πρώτο εξάμηνο του 2021, κατά τη διάρκεια του οποίου υπήρχε lockdown με την ε-στίαση να ανοίγει τον Μάιο, κάτι που συντελούσε αυξημένες αγορές από τα σούπερ μάρκετ. Δεύτερον, το σοκ από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία αλλά και ο φόβος για τις επιπτώσεις του ήταν τέτοιου ποσού προκάλεσε μείωση στην κατανάλωση. Το γεγονός ότι στη συνέχεια καταγράφτηκε μείωση του όγκου πωλήσεων, αλλά συγκριτικά μικρότερη, σχετίζεται και με την πολύ καλή τουριστική περίοδο η οποία αύξησε το εισόδημα και βελτίωσε τις προσδοκίες των νοικοκυριών. Γεγονός, πάντως, είναι ότι φέτος καταγράφεται μείωση του όγκου πωλήσεων και στις τρεις μεγάλες ομάδες ειδών σούπερ μάρκετ, δηλαδή στα τρόφιμα, στα είδη προσωπικής υγιεινής και ομορφιάς καθώς και στα είδη νοικοκυριού. Η μείωση είναι στο δεκάμηνο 0,6%, 4,4% και 5,8% αντίστοιχως. Την ίδια ώρα, στις ομάδες αυτές η αξία πωλήσεων, λόγω αναπληρώσεων, σημειώνει αύξηση 5,4% στα τρόφιμα, 3,2% στα είδη ατομικής υγιεινής και ομορφιάς και 1,2% στα απορρυπαντικά - είδη άμεσης κατανάλωσης νοικοκυριού. Συνολικά κατά τα 11 επιμέρους καταγορεύματα βασικών προϊόντων σούπερ μάρκετ καταγράφεται μείωση του όγκου πωλήσεων στης οκτώ, και συγκεκριμένα στα απορρυπαντικά - καθαριστικά σπιτιού (6,2%), στα άλλα είδη νοικοκυριού (5,4%), στα αλκοολούχα ποτά (5,1%), στα κατεψυγμένα τρόφιμα (4,9%), στα γαλακτοκομικά (4,6%), στα είδη ατομικής υγιεινής (4,5%), στα είδη ατομικής φροντίδας και ομορφιάς (4,4%) και στα υλικά μαγειρικής (0,7%). Αύξηση όγκου πωλήσεων στο δεκάμηνο του 2022 σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2021 καταγράφεται στα συσκευασμένα τρόφιμα (1,4%), στα σνακ (1,4%), και στα μη αλκοολούχα ποτά (1,1%).

Ξεπέρασε τις 940 μονάδες το Χρηματιστήριο Αθηνών

Μικρή άνοδος 0,82%, η αξία των συναλλαγών ανήλθε στα 50,65 εκατ.

Ανοδικές τάσεις κατέγραψαν οι τιμές των μετοχών στη χθεσινή συνεδρίαση του Χρηματιστηρίου, με την αγορά να διασπτά ανοδικά και τα επίπεδα των 940 μονάδων, κλείνοντας στα υψηλότερα επίπεδα από τη συνεδρίαση της 21ης Απριλίου 2022 (949,68 μονάδες).

Από την υψηλή κεφαλαιοποίηση υπεραπένευσαν οι μετοχές της ΔΕΗ, της Motor Oil και της «Ελλάκτωρ». Ο Γενικός Δείκτης Τιμών έκλεισε στις 943,82 μονάδες, σημειώνοντας άνοδο 0,82%. Πρόκειται για το υψηλότερο κλείσιμο από τη συνεδρίαση της 21ης Απριλίου 2022 (949,68 μονάδες).

Ενδοσυνεδριακά κατέγραψε υψηλότερη τιμή στις 944,36 μονάδες (+0,88%). Η αξία των συναλλαγών ανήλθε στα 50,65 εκατ. ευρώ, ενώ διακινήθηκαν 19.160.072 μετοχές.

Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης σημείωσε άνοδο σε ποσοστό 1,00%, ενώ ο δείκτης μεσαίας κεφαλαιοποίησης ενισχύθηκε σε ποσοστό 0,18%.

Από τις μετοχές της υψηλής κεφαλαιοποίησης, τη μεγαλύτερη άνοδο κατέγραψαν οι μετοχές της ΔΕΗ (+4,04%), της Motor Oil (+3,02%), της «Ελλάκτωρ» (+2,93%), της «Σαράντης» (+2,28%) και του ΟΠΑΠ (+2,20%). Αντιθέτως, τη μεγαλύτερη πτώση σημείωσαν οι μετοχές της Viohalco (-0,97%), του ΑΔΜΗΕ (-0,80%) και της ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (-0,72%). Από τους επιμέρους δείκτες, τη μεγαλύτερη άνοδο κατέγραψαν οι δείκτες του πετρελαίου (+2,65%), των ταξιδιών (+2,09%) και των υπηρεσιών κοινής

Πρόκειται για το υψηλότερο κλείσιμο από τη συνεδρίαση της 21ης Απριλίου 2022.

ωφέλειας (+2,04%), ενώ τις μεγαλύτερες απώλειες σημείωσαν οι δείκτες των ασφαλειών (-0,52%) και των τροφίμων (-0,49%). Τον μεγαλύτερο όγκο συναλλαγών παρουσίασαν οι Alpha Bank και η Πειραιώς διακινώντας 4.159.236 και 3.402.338 μετοχές, αντιστοίχως.

Τη μεγαλύτερη αξία συναλλαγών κατέγραψαν η Motor Oil με 7,08 εκατ. ευρώ και η Πειραιώς με 4,96 εκατ. ευρώ. Τη μεγαλύτερη άνοδο σημείωσαν οι μετοχές: Τρία Άλφα (π) +18,42% και SATO +16,67%. Τη μεγαλύτερη πτώση είχαν οι μετοχές: Minerva -8,16% και Μύλοι Κεπενού -5,51%.

Στην αγορά συναλλάγματος, το ευρώ έναντι του δολαρίου σημείωνε χθες σημαντική πτώση σε ποσοστό 1,25% και διαμορφωνόταν σε 1,0534 δολάριο.

Στη Γερμανία επικράτησε γενική αισιοδοξία χθες, καθώς τα τελευταία στοιχεία φέρουν τον πληθωρισμό να υποχωρεί στο 9,6% σε ετήσια βάση. Ο δείκτης Xetra DAX της Φρανκφούρτης έκλεισε με κέρδη 0,80%.

Κέρδη για δεύτερη ημέρα στις ευρωπαϊκές αγορές

Τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια συνέχισαν και χθες την ανοδική πορεία τους για δεύτερη συνεπτή ημέρα, αντιστρέφοντας το κλίμα της απαισιοδοξίας και των απωλειών του περασμένου έτους. Κυριότερη αιτία της αντιστροφής του κλίματος παραμένουν τα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα τη Δευτέρα και φέρουν τον μεταποιητικό τομέα της Ευρωζώνης να ανακάμπτει, καταδεικνύοντας πως ίσως έχουν παρέλθει τα χειρότερα για τη Γηραιά Ήπειρο.

Στο μεταξύ, το ενδιαφέρον των επενδυτών παραμένει στραμμένο στην επανεκκίνηση της Κίνας και στα τελευταία στοιχεία για τον πληθωρισμό στην Ευρωζώνη. Χαρακτηριστικό της χθεσινής συνεδρίασης ήταν το ράλι. Σημείωσε, για παράδειγμα, άλλα 5,6% η μετοχή της Credit Suisse, που στη

Υποχώρηση των τιμών πετρελαίου καθώς επικρατεί προβληματισμός για τον αντίκτυπο που θα έχει στη ζήτηση η εκτόξευση των κρουσμάτων κορωνοϊού στην Κίνα.

διάρκεια του 2022 έχασε τα 2/3 της αξίας της. Η μετοχή της Just Eat Takeaway.com έκανε επίσης μεγάλο άλμα 8,2%, μετά την πτώση πάνω από 50% που γνώρισε στη διάρκεια του 2022. Και ανάμεσα στις εταιρείες υψηλής τεχνολογίας, η ams-OSRAM AG ε-

κτοξεύθηκε κατά 12%, έχοντας καταγράψει πτώση πάνω από 59% στη διάρκεια του περασμένου έτους.

Ετσι, ο πανευρωπαϊκός δείκτης Eurostoxx 600 έκλεισε με κέρδη 1,26%, με τον δείκτη που παρακολουθεί τις μετοχές των ταξιδιωτικών εταιρειών να κλείνει με κέρδη 3,1%. Ανάμεσά τους η μετοχή του ταξιδιωτικού κολλοσού TUI, που σημείωσε άνοδο 6,6%.

Ο δείκτης FTSE 100 του χρηματιστηρίου του Λονδίνου, που παρέμεινε κλειστό τη Δευτέρα λόγω εορτασμού του νέου έτους, χθες έκλεισε με κέρδη 1,37%, ενώ τη μεγαλύτερη άνοδο ανάνεμα σε όλες τις ευρωπαϊκές αγορές κατέγραψε χθες ο δείκτης FTSE MIB του Μιλάνου κλείνοντας με κέρδη 1,51%. Στη Γερμανία, στο μεταξύ, επικράτησε γενική αισιοδοξία χθες, κα-

θώς τα τελευταία στοιχεία φέρουν τον πληθωρισμό να υποχωρεί στη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία και να περιορίζεται στο 9,6% σε ετήσια βάση. Ο δείκτης Xetra DAX της Φρανκφούρτης σημείωσε έτσι μικρή άνοδο 0,80%, ενώ με περιορισμένα κέρδη 0,44% έκλεισε και ο CAC 40 του Παρισιού και με κέρδη 0,67% ο δείκτης IBEX της Μαδρίτης.

Στην αντίθετη πορεία βρέθηκε χθες η τιμή του πετρελαίου, καθώς στην αγορά επικρατεί προβληματισμός για τον αντίκτυπο που θα έχει η εκτόξευση των κρουσμάτων κορωνοϊού στη ζήτηση από την ενεργοβόρο Κίνα. Ετσι, το αργό Δυτικού Τέξας σημείωνε αργά το βράδυ πτώση 3,19%, στα 77,70 δολ. το βαρέλι.

BLOOMBERG, REUTERS

(Τιμή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη			VERIZON COMMS			39.715			0.7995			PERSIMMON			1266.22759			4.56		
(Σε Ευρώ)			WALT DISNEY CO			88.3158			1.6526			PEARSON			944.35821			0.618		
Εταιρείες	Πριν από το κλείσιμο	Μετ.%	WELLS FARGO &			41.645			0.8598			RELX			2304.83016			0.83		
3M COMPANY	121.32	1.1674	WALMART INC			142.49			0.4937			RIO TINTO			5824.85973			0.707		
ALCOA CORP	44.86	-1.3415	London/Λονδίνο																	
ALTRIA GROUP	45.3855	-0.7099	ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ			ΧΘΕΣΙΝΟ			ΜΕΤ.%			ROLLS-ROYCE HL			98.74433			6.127		
AMAZON COM	84.535	0.6369	ANGLIO AMERICAN			3242.9859			0.942			SAINSBURY(J)			224.302			3.307		
AMER EXPRESS C	146.94	-0.5482	A.B.FOOD			1609.25			3.236			SCHROEDERS			443.4			1.743		
AMER INTL GROU	62.935	-0.4823	ADMAL GRP			2167			1.217			SAGE GRP			742.6			-0.268		
AMGEN	259.77	-1.0928	ASHTEAD GRR			4847.6233			1.695			ST JAMES PLAC			1108.5			-1.416		
APPLE INC	124.565	-4.1291	ANTOFAGASTA			1566.76761			1.068			SMITHS GROUP			1598.5			0		
BANK OF AMERIC	33.43	0.936	AVIVA			64.74489			1.378			SMITH&NEPHEW			1110.34			1.172		
BAXTER INTL IN	50.21	-1.4911	ASTRAZENECA			11534			2.817			SSE			1680.44689			-2.833		
BOEING CO	193.24	1.4436	BARBOCK INTL			289.97587			2.977			STAND.CHART.			632.32333			2.86		
BRISTOL MYERS	72.29	0.4726	BAE SYS.			863.07501			0.724			SEVERN TRENT			2695.93548			0.868		
CAMPBELL SOUP	55.755	-1.7533	BARCLAYS			160.07051			3.205			TRAVIS PERKINS			290.88321			5.487		
CATERPILLAR IN	237.87	-0.7055	BRAMER.TOB.			329.11836			1.859			TESCO			225.4			2.141		
CIGNA CORP	319.815	-3.4783	BARRATT DEVEL.			412.2433			4.435			TUI AG			140.65			4.984		
CHEVRON	175	-2.5015	BERKELEY GPHL			3884			2.942			TAYLOR WIMPEY			105.6436			2.951		
CISCO SYSTEMS	47.6348	-0.0109	BR.LAND			408.2			3.316			UNILEVER			4158.34841			0.275		
CITIGROUP	45.69	1.017	BUNZL			2785.97949			1.414			UTD. UTILITIES			1011.35887			1.422		
CERVECERIAS	12.76	-2.7439	BP			487.92375			1.779			VODAFONE GROUP			84.91953			1.982		
COCA-COLA CO	62.3276	-2.016	BURBERRY GRP			2067			1.823			WPP			832.0246			1.756		
COLGATE PALMOL	77.95	-1.0661	BT GROUP			112.68996			2.454			WHITBREAD			2643.53191			4.125		
DANAOS CORP	53.33	1.2723	Zurich/Zupixn																	
DIAMA SHIPPING	3.71	-4.8718	COCACOLA HBC A			1950.64729			-1.749			ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ			ΧΘΕΣΙΝΟ			(Σε Ε.Δ. Φ.π.)		
DOW INC	50.725	0.6648	CENTRICAL			606.29506			2.175			ABB LTD N			28.74			2.42		
DUPONT DE NMOU	68.541	-0.1297	CARNIVAL			94.40639			-4.745			RICHEMONT N			127.3			6.17		
ENERGY CP	108.53	-3.5289	COMPASS GROUP			1951.13983			1.695			GERBERT NI			449.1			3.12		
EXXON MOBIL	107.0201	-2.9736	CAPITA GROUP			25.16377			3.875			NOVARTIS N			85.83			2.68		
FEDEX CORP	175.865	1.5387	CRH			3406.5			3.259			ROCHE HOLDING			293.8			1.14		
FORD MOTOR CO	11.6239	-0.0525	DCC			4164			1.446			SGS N			2786			1.67		
INTL BUS MACHI	141.01	0.0852	DIAGEO			3662.0984			-1.027			SWATCH GROUP I			217.3			5.44		
GENERAL DYNAMI	246.86	-0.5038	DIRECT LINE			222.75714			2.937			ADECCO N			31.91			4.76		
GENERAL ELEC C	84.53	0.8832	EXPERIAN			2858.29339			0.391			JULIUS BAER N			55.34			2.75		
GOLDM SACHS GR	344.38	0.2912	EASVJET			331.46711			1.664			CS GROUP AG			2.9			4.92		
HALLIBURTON CO	37.865	-3.7738	FRESNILLO			908.78711			-0.022			GVAUDAN N			2880			1.66		
HARTFORD FINL	75.01	-1.0814	GLENCORE			557.9			-1.448			NESTLE SA			108.92			1.66		
HP INC	26.765	-0.3908	GSK			1423.80212			0.932			TRANSOCEAN N			0			0		
HOME DEPOT INC	314.88	-0.3103	HIKMA			1621			4.446			SWISSCOM N			515.6			1.78		
INTEL CORP	26.625	0.7378	HAMMERSON			24.36			2.353			SWISS RE N			89.58			3.58		
JOHNSON JOHNISO	177.34	0.2935	HARGREAVES LS			864.14374			0.911			UBS GROUP N			17.805			3.49		
JPMORGAN CHASE	134.44	0.2535	HSBC HLDGS.UK			527.2458			2.754			ZURICH INSURAN			449.3			1.58		
LAZARD	35.2	1.5287	INTL. CONSOL. AI			128.8			4.054											
MCDONALD'S COR	260.98	-0.9676	INTERCON. HOTE			4844.6257			1.855											
MERCK & CO	110.41	-0.4867	3I GRP			1336.88217			-0.112											
MICROSOFT CP	238.13	-0.7047	IMPERBRANDS			2073.11498			0.917											
3M COMPANY	121.21	1.0757	INTERTEK GROUP			4091.884			1.413											
MORGAN STANLEY	85.34	0.3764	ITV			76.94174			3.007											
NIKE INC CL B	118.34	1.1367	JOHNSON MATTHE			2125.62847			-0.376											
NORFOLK SOUTHE	246.03	-0.1583	KINGFISHER			242.11043			1.44											
PFIZER INC	51.0605	-0.3503	LAND SECS.			636.72782			3.154											
PROCTER & GAMB	149.78	-1.1745	LEGAL&GN.			254.49403			1.042											
ROCKWELL AUTOM	260.71	1.2191	LLOYDS GRP			46.7653			3.788											
SCHLUMBERGER L	51.48	-3.7037	MARKS & SP.			10000			2.717											
SOUTHERN	70.98	-0.6022	MONDI			1420			0.568											
STEALTHGAS	2.5601	-4.4739	NATIONAL GRID			1001.8768			0.16											
TSAKOS ENERGY	15.88	-6.202	NEXT			5966.53077			2.584											
UNISYS CORP	5.19	1.5656	PROVIDENT FIN.			1921			3.086											
UNITEDHEALTH G	514.87	-2.8877	PRUDENTIAL			1168.67224			4.39											
US BANCORP	44.425	1.8688	Frankfurt/Φρανκφούρτη																	
			ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ			ΧΘΕΣΙΝΟ			ΣΕ ΕΥΡΩ			ΑΔΙΑΔΣ Ν			131.88			4.18		
												ALLIANZ SE			205.2			2.15		
												BAF SE			48.89			0.905		
												BAY MOT WERKE			85.83			0.03		
												BEIERSDORF			107.5			0.35		
												BAYER N AG			49.225			-0.27		
												COMMERZBANK			9.264			0.36		
												CONTINENTAL AG			59.66			0.56		
												DEUTSCHE BANK			11.112			0.17		
												DEUTSCHE POST			36.265			0.26		
												DT BOERSE N			161.1			-0.7		
												DT LUFTHANSA A			7.95			0.0		

Tokyo/Τόκιο			Paris/Παρίσι		
Εταιρείες	Χθεσινό	(Σε γιγν) Μετ.%	Εταιρείες	Χθεσινό	(Σε ευρώ) Μετ.%
Aijunmoto	4031	-1.75	Accor	23.83	0.04
Asahi Group HL	4119	-0.31	Air Liquide	134.66	-0.25
Asellas Pharm	2006.5	-0.91	Alstom	23.22	-0.68
BridgeStone Co	4691	-0.32	Axa	26.66	0.66
Infineon Tech	29.045	0.345	Bnp Paribas	56.01	1.97
K+S AG NA	18.895	-0.43	Casio Computer	28.60	0.32
Merck KGAA	183.35	3.35	Boiungues	159.65	0.66
Credit Saison	307.7	3.9	Capgemini	159.65	0.66
RWE AG	39.62	-1.97	Carrefour	15.88	0.79
ThyssenKrupp A	5.89	0.07	Casino Guichar	10.69	4.09
Volkswagen VZ	122.06	2.02	Credit Agricol	10.11	1.26
Novonia Se	23.31	0.41	Danone	49.96	0.76
Siemens N	130.94	1.12	Dassault Syste	34.11	0.98
SAP SE	98.51	1.09	Edf	12.00	0
Amsterdam/Αμστερνταμ			Madrid/Μαδρίτη		
Εταιρείες	Χθεσινό	(Σε ευρώ) Μετ.%	Εταιρείες	Χθεσινό	(Σε ευρώ) Μετ.%
Kawasaki Hvy I	3090	-0.64	Acs Cons Y Ser	184.45	-0.24
Kajima Corp	1536	0	Aena Smx	121.5	0.7045
Keio	4840	-0.82	Acerinox	9.608	1.0093
Kobe Steel	642	0.16	Publicis Group	60.42	1.27
Konica Minolta	527	0.96	Reault	33.19	-0.64
Jtekt	929	0.76	Saint-Gobain	48.19	2.62
Mitsub Ufi FG	889	0.85	Sanofi	92.33	0.71
Mitsubishi Cor	4283	0.05	Schneider Elec	133.90	0.87
Mitsubishi Ele	13135	-0.83	Societe Genera	24.57	1.59
Mitsubishi Mot	510	1.19	Sodexo	90.84	

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά	Μετ.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	943,82	936,15	7,67	0,82%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	2.288,20	2.265,54	22,66	1,00%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	5.680,91	5.646,21	34,70	0,61%
FTSE/Χ.Α.ΥΨΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.068,56	3.056,48	12,08	0,40%
ΑΤΗΧ SELECT PLUS	3.129,62	3.112,42	17,20	0,55%
ΑΤΗΧ SELECT	4.377,23	4.380,05	-2,82	-0,06%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΤΗΧ ESG	1.074,49	1.064,18	10,31	0,97%
FTSE/ΧΑ MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	4.396,28	4.416,52	-20,24	-0,46%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	1.432,23	1.429,62	2,61	0,18%
FTSE/ΧΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS	2.652,76	2.633,18	19,58	0,74%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	547,10	542,45	4,65	0,86%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	1.665,93	1.652,39	13,54	0,82%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	654,84	650,26	4,58	0,70%
FTSE/Χ.Α. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.094,65	4.082,55	12,10	0,30%
FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	682,45	683,30	-0,85	-0,12%
FTSE/Χ.Α. ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ	2.904,49	2.919,77	-15,28	-0,52%
FTSE/Χ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	4.671,76	4.625,04	46,72	1,01%
FTSE/Χ.Α. ΕΜΠΟΡΙΟ	937,84	921,26	16,58	1,80%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	9.136,78	9.145,61	-8,83	-0,10%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΟΦΙΜΑ & ΠΟΤΑ	8.387,77	8.428,81	-41,04	-0,49%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	6.602,68	6.621,83	-19,15	-0,29%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ & ΥΛΙΚΑ	3.259,09	3.247,81	11,28	0,35%
FTSE/Χ.Α. ΕΝΕΡΓΕΙΑ	5.167,47	5.034,17	133,30	2,65%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	6.805,28	6.687,48	117,80	1,76%
FTSE/Χ.Α. ΤΑΞΙΔΙΑ & ΑΝΑΨΥΧΗ	2.261,92	2.215,65	46,27	2,09%
FTSE/Χ.Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	2.075,97	2.065,10	10,87	0,53%
FTSE/Χ.Α. ΘΗΛΕΡΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	4.102,41	4.066,16	36,25	0,89%
FTSE/Χ.Α. ΥΓΕΙΑ	418,89	417,76	1,13	0,27%
FTSE/Χ.Α. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	4.777,11	4.681,43	95,68	2,04%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΕΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	13.558.334,31
ΔΙΔΥΣΤΗΡΙΑ	7.079.830,62
ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ	4.923.202,41
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	4.923.104,20
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	4.807.929,06
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	2.663.576,54
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	2.166.846,04
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	1.236.013,44
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	1.047.984,62
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	1.040.943,92
ΔΙΔΥΔΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	946.242,55
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΧΗΜΙΚΑ	879.432,59
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	850.549,79
ΚΑΠΝΟΣ	591.920,00
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΧΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	559.956,55
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	420.483,86
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	335.117,64
ΥΛΙΚΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	322.429,77
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	275.315,05
ΥΔΡΕΥΣΗ	201.154,00
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	174.914,42
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	172.007,03
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	156.107,48
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	147.922,62
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	146.069,74
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	129.299,71
ΤΡΟΦΙΜΑ	126.972,04

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
ΙΑΤΡΙΚΟ ΑΘΗΝΩΝ (ΚΟ)	1,545	9,96%	MARFIN INVEST. GROUP (ΚΟ)	0,049	-2,59%
ΔΕΗ (ΚΟ)	6,945	4,04%	INTRAKAT (ΚΟ)	1,424	-2,06%
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	22,520	3,02%	LAVIPHARM (ΚΟ)	0,369	-1,86%
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	1,756	2,93%	ΑΤΤΙΣΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	2,260	-1,74%
EPSILON NET (ΚΟ)	6,500	2,52%	ΕΛΤΟΝ (ΚΟ)	2,260	-1,74%
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	3,400	2,41%	ΠΑΠΟΥΣΙΑΝΗΣ (ΚΟ)	2,290	-1,72%
ΣΑΡΑΝΤΗΣ ΓΡ. (ΚΟ)	6,740	2,28%	ΕΥΑΘ (ΚΟ)	3,340	-1,47%
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	13,480	2,20%	UNIBIOS (ΚΟ)	0,673	-1,32%
ΕΝΤΕΡΣΟΦΤ (ΚΟ)	3,850	2,12%	ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ (ΚΟ)	15,500	-1,27%
ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ (ΚΟ)	6,240	1,96%	DIMAND A.E. (ΚΟ)	14,700	-1,01%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΔΕΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS (ΚΟ)
ΟΤΕ (ΚΟ)	ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	LAVIPHARM (ΚΟ)
ΔΕΗ (ΚΟ)	ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)
ΑΛΦΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	ΑΒΑΣ (ΚΟ)
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	ΤΖΙΡΑΚΙΑΝ ΠΡΟΦΙΛ (ΚΟ)
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	LOULIS FOOD INGREDIENTS (ΚΟ)
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	GALAXY COSMOS MEZZ PLC (ΚΟ)
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ (ΚΟ)

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	165	816	4.797
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	3	25	42
FTSE/Χ.Α. Large Cap	162	791	4.755
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1.028	14.246	327.589
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	8	81	7.660
ΑΛΦΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	138	5.689	140.934
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	4	4	556
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	18	131	5.601
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	0	0	567
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	45	1.243	16.117
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	5	18	452
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0	0	1.196
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	37	131	9.772
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	1	2	1.310
HELLENIC ENERGY (ΚΟ)	6	8	1.160
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	14	31	3.636
JUMBO (ΚΟ)	4	8	489
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	45	152	5.603
MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	37	687	19.841
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	47	75	718
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	16	46	1.506
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	91	1.343	15.722
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	29	74	1.065
ΟΤΕ (ΚΟ)	113	345	6.558
ΟΛΠ (ΚΟ)	0	0	493
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	127	2.890	50.150
ΔΕΗ (ΚΟ)	228	1.241	23.780
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	9	25	7.297
ΤΙΤΑΝ CEMENT (ΚΑ)	0	0	951
VIHALCO SA/NV (ΚΑ)	6	22	4.455
Δικαιώματα σε Δείκτες	18	119	925
FTSE/Χ.Α. Large Cap	18	119	925
Δικαιώματα σε Μετοχές	4	22	573
ΑΛΦΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	30
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	0
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	46
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	160
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	74
ΔΕΗ (ΚΟ)	4	22	263
Συνολική Δραστηριότητα	1.215	15.203	333.884

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
ΒΙΟ (ΒΙΟΧΑΛΚΟ)	4,08	-0,97
ΤΙΤΣ (ΤΙΤΑΝ)	12,4	1,31
ΕΕΕ (COCA COLA HBC)	22,38	-0,49
ΟΤΕ (ΟΤΕ)	14,7	0,89
ΑΡΑΓ (AEGEAN AIRLINES)	5,48	0,74
ΤΕΝΕΡΓ (ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ)	20,8	0,19
ΣΑΡ (ΣΑΡΑΝΤΗΣ)	6,74	2,28
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΕΛΛΑΚΤΩΡ)	1,756	2,93
ΓΕΚΤΕΡΝΑ (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	11	-0,72
ΜΥΤΙΛ (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	20,4	1,09
ΛΑΜΔΑ (LAMDA DEVELOPMENT)	5,91	0,68
ΕΛΧΑ (ΕΛΒΑΧΑΛΚΟΡ)	1,652	0,85
ΑΛΦΑ (ALPHA BANK)	1,032	0,34
ΜΠΕΛΑ (JUMBO)	15,93	-0,06
ΕΤΕ (ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)	3,81	0,74
ΠΕΙΡ (ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)	1,4515	0,8
ΕΥΡΩΒ (EUROBANK)	1,08	0,93
ΕΛΠΕ (ΕΛΠΕ)	7,71	1,72
ΚΟΥΕΣ (QUEST)	4,81	-0,62
ΟΤΟΕΛ (AUTOHELLAS)	10,34	-0,39
ΕΥΔΑΠ (ΕΥΔΑΠ)	6,84	-0,29
ΟΠΑΠ (ΟΠΑΠ)	13,48	2,2
ΜΟΗ (MOTOR OIL)	22,52	3,02
ΔΕΗ (ΔΕΗ)	6,945	4,04
ΟΛΠ (ΟΛΠ)	16,32	1,87

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 23 Ιανουαρίου 2023

KOD.	ONOMA	KATOTATH	ANOTATH	MESE STATHM.**	DIAPH.*	TITLOI	AGORA	POLYXENH	TIMH KLEISE.	% METAB.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	1.4450	1.4650	1.4565	0.4600	"14,461"	1.4550	1.4600	1.4550	1.39
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	1.7200	1.7450	1.7287	0.1760	"9,682"	1.7300	1.7450	1.7450	0.87
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (ΕΜ)	0.4760	0.4900	0.4805	-0.3690	"8,576"	0.4760	0.4880	0.4800	0.00
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)	0.0850	0.0850	0.0850	0.0000	144	0.0850	0.0000	0.0850	0.00
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0.0665	0.0730	0.0697	0.1660	"21,748"	0.0665	0.0700	0.0700	0.72
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD	0.0710	0.0740	0.0740	-0.0010	"10,050"	0.0710	0.0770	0.0740	0.00
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	1.9100	1.9600	1.9285	0.4590	"41,550"	1.9100	1.9600	1.9300	0.00
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	1.5800	1.5800	1.5800	0.0000	500	1.5300	1.5800	1.5800	0.00
ΚΟΣΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ	0.0455	0.0455	0.0455	0.0500	"2,200"	0.0455	0.0000	0.0455	1.11
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0.0000	0.0185		
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0260		
ΓΙΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0440	0.0000		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.0000	0.3880		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (ΕΜ)	0.0700	0.0700	0.0700	0.8250	238	0.0600	0.0700	0.0700	6.87
ΙΝΕΠ22	INTERFUND INVESTMENTS PLC (Δικαιώματα Κ)						0.0000	0.0001		
ΚΑΕΠ	ΚΑΡΥΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0.0000	0.2300		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0020	0.0000		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)						0.0025	0.0035		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΡΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD (Σ)						0.2340	0.0000		
ΤΟΕΠ	ΤΟΣΟΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0.0000	0.0280		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ ""Η ΠΡΟΟΔΟΣ"" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ *	1.1400	1.1400	1.1400	-11.0000	25	1.1400	0.0000	1.1400	-8.80
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD	0.0205	0.0205	0.0205	0.0000	"2,835"	0.0205	0.0220	0.0205	0.00
ΚΩΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)	0.0795	0.0795	0.0795	0.0000	100	0.0795	0.0870	0.0795	0.00
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD	0.0580	0.0630	0.0622	0.5670	"16,084"	0.0585	0.0630	0.0630	6.78
ΛΟΣΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD	0.7250	0.7250	0.7250	-4.1660	464	0.7250	0.8100	0.7250	-9.94
ΝΤΟΔ	DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)	1.8300	1.8300	1.8300	-10.0000	502	1.8300	1.9300	1.8300	-5.18
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0.0565	0.0000		
Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0.0000	0.0475		
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0.0195	0.0000		
ΔΒΚΔ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0.9000	0.0000		
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	0.5900	0.6000	0.5931	0.3120	"3,041"	0.5900	0.6000	0.6000	1.69
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD	0.4000	0.4000	0.4000	0.0000	50	0.0000	0.4000	0.4000	0.00
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ	2.6000	2.6200	2.6067	3.4730	"3,000"	2.5800	2.6400	2.6200	1.55
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΚΕΟ	KEO PLC	1.4000	1.4100	1.4005	-9.7300	528	1.4100	1.4900	1.4100	-8.44
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ						0.1710	0.0000		
ΜΠΛΕ	BLUE ISLAND PLC	0.7000	0.8400	0.8290	5.8960	"7,869"	0.7450	0.8300	0.8300	8.50
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD	0.2560	0.2720	0.2583	1.5460	"1,091"	0.2440	0.2560	0.2560	-4.48
Τεχνολογία										
ΝΕΤΙΝ	NET INFO PLC						0.0000	1.2000		
Βασικά Υλικά										
ΛΟΡΔ	LORDOS UNITED PUBLIC LTD						0.0830	0.0910		
Ακίνητη Περιουσία										
ΚΚΟΜ	K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.2800	0.3060		
ΠΑΝΔ	ΠΑΝΔΟΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ	0.0700	0.0750	0.0714	-0.0340	"18,016"	0.0705	0.0750	0.0750	2.04
ΦΙΛΟ	ΦΙΛΟΚΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0.0000	0.1890		
Ενέργεια										
ΑΙΝΑ	PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD	1.0800	1.0900	1.0810	0.9690	"1,050"	1.0800	1.0900	1.0900	1.87
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΙΕΠ	"ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΙΣΕΠ	"ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΡΕΕΠ	"REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΧΑΕΠ	"HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	"ERMES DEPARTMENT STORES PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΧΑΕΕ	"Ch. Charilaou Group Plc (ΑΝ, Σ)"						0.0020	0.0000		
Βιομηχανία										
ΣΤΣΔ	"CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΙΟΑΝ	CHRIS IOANNIDOU PUBLIC LTD (Σ)						0.0180	0.0000		
Ακίνητη Περιουσία										
ΓΟΥΛ	"WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΑΓΟΡΑ ΟΜΟΛΟΓΩΝ										
ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
ΕΛΛΗΟΜ2	Ellinas Finance Public Company Ltd (Ομόλογο)	80.0000	80.0000	80.0000	"-1,000,0000"	50	0.0000	0.0000	80.0000	-11.11
ΕΤΜΑ1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1						83.0000	85.0000		
ΕΤΜΑ2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2						82.5000	85.0000		
ΤΡΙΤΟΝΕ	"Tristone Healthcare Bond Designated Activity Company (Ομόλογο) (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		

Καθαρή ενέργεια με τον τρόπο του ηλίου

Η επιτυχία του πειράματος της πυρηνικής σύντηξης μπορεί να οδηγήσει στην απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ

Η πυρηνική σύντηξη έχει χαρακτηριστεί το «Ιερό Δισκοπότηρο» της ενέργειας, καθώς θα μπορούσε να δώσει άφθονη καθαρή ενέργεια. Αν και συχνά μοιάζει με επιστημονική φαντασία, ο τόνος πέφτει στο «επιστημονική», καθώς επιδιώκει να υλοποιήσει στη Γη τον τρόπο που παράγουν ενέργεια ο ήλιος και τα αστέρια. Πρόσφατα ανακοινώθηκε στις ΗΠΑ ένα πειραματικό αποτέλεσμα που μπορεί να αποδειχθεί καθοριστικό για το μέλλον, καθώς για πρώτη φορά σε διαδικασία πυρηνικής σύντηξης πήραμε περισσότερη ενέργεια απ' όση χρησιμοποιήσαμε!

«Στις 5 Δεκεμβρίου διεξήχθη στην εγκατάσταση National Ignition Facility στο Εθνικό Εργαστήριο Lawrence Livermore (LLNL) των ΗΠΑ το πρώτο πείραμα ελεγχόμενης σύντηξης, που είχε ως αποτέλεσμα την παραγωγή περισσότερης ενέργειας απ' όση καταναλώθηκε για την πραγματοποίησή του. Το πείραμα αυτό είναι το αποτέλεσμα μακρόχρονης προσπάθειας. Το National Ignition Facility θεωρείται το ενεργειακά ισχυρότερο σύστημα λέιζερ στον κόσμο. Για το συγκεκριμένο πείραμα χρησιμοποιήθηκαν 192 δέσμες λέιζερ προκει-

μετά την πρώτη φορά στο National Ignition Facility παρήχθη περισσότερη ενέργεια απ' όση καταναλώθηκε για την πραγματοποίηση του πειράματος.

μένου να δώσουν σε στόχο δευτερίου-τριτίου 2,05 εκατομμύρια joules (MJ) ενέργειας. Παράγοντας 3,15 MJ ενέργειας το πείραμα έδειξε για πρώτη φορά τη δυνατότητα καθαρού ενεργειακού κέρδους από τη σύντηξη», αναφέρει στην «Κ» ο Ιων Σταματελάτος, διευθυντής Ερευνών στο ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος», προϊστάμενος του Εργαστηρίου του Ερευνητικού Αντιδραστήρα του Κέντρου, με πλούσια ερευνητική δραστηριότητα στις τεχνολογίες σύντηξης.

Το National Ignition Facility θεωρείται το ενεργειακά ισχυρότερο σύστημα λέιζερ στον κόσμο. «Το επίτευγμά του θα μπορούσε να αποτελέσει το θεμελιώδες δομικό στοιχείο ενός μεγαλύτερου συστήματος παραγωγής ενέργειας», εξηγεί στην «Κ» ο Ιων Σταματελάτος, διευθυντής Ερευνών στο ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος».

«Το επίτευγμα στο Εργαστήριο Lawrence Livermore θα μπορούσε να αποτελέσει το θεμελιώδες δομικό στοιχείο ενός μεγαλύτερου συστήματος παραγωγής ενέργειας. Γι' αυτό αποτελεί ένα σημαντικό ορόσημο στην επιστημονική και τεχνολογική προσπάθεια για την ανάπτυξη μιας πηγής άφθονης και καθαρής ενέργειας», συμπληρώνει.

Τι είναι όμως η πυρηνική σύντηξη; «Είναι η διαδικασία κατά την οποία δύο ελαφροί πυρήνες συνενώνονται για να

σχηματίσουν έναν ενιαίο βαρύτερο πυρήνα, απελευθερώνοντας μεγάλη ποσότητα ενέργειας. Κατά τη σύντηξη, πυρήνες ελαφρών ατόμων, όπως είναι το υδρογόνο και τα ισότοπά του, δευτέριο και τρίτιο, υπό ορισμένες συνθήκες υψηλής πίεσης και θερμοκρασίας συγκρούονται και συντηκονται, παράγοντας έτσι νετρόνια και πυρήνες βαρύτερων ατόμων, όπως είναι το ήλιο, απελευθερώνοντας ταυτόχρονα τεράστιες ποσότητες ενέργειας», εξηγεί ο κ. Στα-

ματελάτος. «Η σύντηξη είναι η φυσική διαδικασία με την οποία παράγεται ενέργεια στα αστέρια. Στον ήλιο αυτό συμβαίνει λόγω των εξαιρετικά υψηλών θερμοκρασιών της τάξης των δέκα εκατομμυρίων βαθμών Κελσίου και της υψηλής πίεσης – που είναι 100 δισεκατομμύρια φορές μεγαλύτερη από αυτήν της γήινης ατμόσφαιρας. Για να προσπαθήσουν να αναδημιουργήσουν αυτές τις συνθήκες στη Γη, οι επιστήμονες έχουν χρησιμοποιήσει διάφορες τεχνικές.

Οι δύο κυριότερες είναι η αδρανειακή σύντηξη και η σύντηξη μέσω μαγνητικού περιορισμού», συμπληρώνει ο διευθυντής Ερευνών του «Δημόκριτου».

Η σύντηξη θα μπορούσε να θεωρηθεί το «αντίθετο» της πυρηνικής σχάσης, που σήμερα χρησιμοποιείται στους σταθμούς πυρηνικής ηλεκτροπαραγωγής, κατά την οποία βαρείς πυρήνες, όπως για παράδειγμα ο πυρήνας του ουρανίου, χωρίζονται παράγοντας ταυτόχρονα ενέργεια. «Το μειονέκτημα αυτής της μεθόδου είναι η παραγωγή ραδιενεργών αποβλήτων, τα οποία πρέπει να φυλάσσονται με ασφάλεια για εκατοντάδες χρόνια. Αντίθετα, στη σύντηξη δεν παράγονται μακρόβια ραδιενεργά απόβλητα», τονίζει ο κ. Σταματελάτος.

Μεγάλα προγράμματα πυρηνικής σύντηξης υλοποιούνται και στην Ευρώπη. Ενώ όμως στο Εργαστήριο Lawrence Livermore χρησιμοποιήθηκε η αδρανειακή σύντηξη, στην Ευρώπη χρησιμοποιείται κυρίως η μέθοδος του μαγνητικού περιορισμού. Σε αυτή, όπως μας εξηγεί ο κ. Σταματελάτος, χρησιμοποιούνται ισχυρά μαγνητικά πεδία για να περιοριστεί το πλάσμα σε μια διάταξη σχήματος ντόνατ, που ονομά-

«Η πυρηνική σύντηξη είναι εγγενώς ασφαλής, καθώς δεν βασίζεται σε αλυσιδωτή αντίδραση, όπως στην περίπτωση της πυρηνικής σχάσης».

ζεται tokamak. «Το tokamak είναι ρωσικό ακρωνύμιο που σημαίνει θάλαμος κενού σε σχήμα δακτυλίου που περιβάλλεται από μαγνητικά πηνία. Πρόσφατα, ερευνητές από την κοινοπραξία EUROfusion –που χρηματοδοτείται από την Ε.Ε. και στην οποία συμμετέχει και η χώρα μας– χρησιμοποιήσαν το μεγαλύτερο διεθνώς tokamak, το Joint European Torus (JET), που βρίσκεται στο Culham του Ηνωμένου Βασιλείου, για να παράγουν 59 MJ ενέργειας σύντηξης σε διάστημα

περίπου 5 δευτερολέπτων». Αυτό το χρονικό διάστημα, στην κλίμακα της πυρηνικής φυσικής, είναι μεγάλο, ενώ και η ποσότητα ενέργειας που παρήχθη είναι αξιοσημείωτη, πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη του πειράματος στο Lawrence Livermore. Όμως στο JET ανακτήθηκε μέρος της ενέργειας που χρησιμοποιήθηκε (περίπου 67%).

Σε φάση κατασκευής βρίσκεται το ITER, ένα πολύ μεγαλύτερο tokamak στο Cadarache της νότιας Γαλλίας. Πρόκειται για ένα mega-πρόγραμμα, που υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Κίνα, την Ινδία, την Ιαπωνία, τη Νότια Κορέα, τη Ρωσία και τις ΗΠΑ. Η Ελλάδα συμβάλλει στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα σύντηξης από το 1999 με συμμετοχή ερευνητικών ομάδων από ερευνητικά κέντρα και ΑΕΙ.

«Η πυρηνική σύντηξη μπορεί να παίξει κρίσιμο ρόλο για την απαλλαγή από τα ορυκτά καύσιμα και την κάλυψη των αυξανόμενων ενεργειακών απαιτήσεων με ταυτόχρονη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Σε αντίθεση με την ηλιακή ή την αιολική ενέργεια, δεν εξαρτάται από τις καιρικές συνθήκες. Είναι επίσης εγγενώς ασφαλής, καθώς δεν βασίζεται σε αλυσιδωτή αντίδραση, όπως στην περίπτωση της πυρηνικής σχάσης. Τα περισσότερα πειράματα σύντηξης χρησιμοποιούν ως καύσιμο υλικό το δευτέριο, το οποίο μπορεί να εξαχθεί με μικρό κόστος από το νερό, καθώς και το σχετικά άφθονο στη φύση λίθιο», υπογραμμίζει ο κ. Σταματελάτος.

Είναι αισιόδοξος για το μέλλον; «Αν και πρέπει να ξεπεραστούν σημαντικά επιστημονικά και τεχνολογικά εμπόδια για να φθάσουμε στην ηλεκτροπαραγωγή, οι πρόσφατες εξελίξεις ίσως σημαίνουν ότι πλησιάζουμε στην εφαρμογή μιας τεχνολογίας που θα αλλάξει ριζικά το ενεργειακό σκηνικό. Ο Ευρωπαϊκός Οδικός Χάρτης προβλέπει την κατασκευή ενός σταθμού ηλεκτροπαραγωγής μέσω σύντηξης σε μερικές δεκαετίες. Επομένως, η πυρηνική σύντηξη θα μπορούσε να έχει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη του στόχου για την παραγωγή άφθονης ενέργειας "καθαρών μηδενικών" εκπομπών στο δεύτερο μισό του 21ου αιώνα».

DEE JAY
93.5
RADIO

Βασιλική Παπαμιχαήλ & Δημήτρης Δερματάς

BREAKFAST

Καθημερινά 06:00-10:00

ΘΑΝΑΣΗΣ ΑΛΕΥΡΑΣ

40+ BΓΑΙΝΩ

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ:
ΦΩΚΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΟΣ

ΜΑΖΙ ΤΟΥ:
IDRA KAYNE
JEROME KALUTA

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΟΚΟΣ

Quinto

ΣΑΒΒΑΤΟ 14
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΜΟΝΟ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ
ΣΤΗ ΛΕΜΕΣΟ

PRODUCTION - MANAGEMENT
P r o p e r t y
www.propero.com.gr

ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ: 20:30 | ΠΡΟΠΟΛΗΣΗ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ: www.rialto.com.cy | ΜΕΣΩ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ: 77 77 77 45 (Δευτέρα - Παρασκευή 10:00 - 15:00)

Μεγάλος Χορηγός:

Χορηγοί Επικοινωνίας:

Χορηγός Φιλοξενίας:

INTERORIENT
SHIPMANAGEMENT

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

LOVE
100.7FM
98.1 & 105.7

PIK

KANALI
24

MEDITERRANEAN
BLACK HOTEL

Εντσον Αράντες ντο Νασιμέντο. Μεταξύ μας, ποιος είναι αυτός; Επαναστάτης; Ποιητής; Σκηνοθέτης; Ηθοποιός; Κλειδοκράτορας θιασάρχης; Ακτιβιστής με δράση εξωπραγματική; Με δωροθέτη τον Θεό έγινε βασιλιάς του ποδοσφαίρου, με τρία Νομπέλ Μουντιάλ τιμήθηκε παμψιφεί. Σε δευτερόλεπτο αγωνιστικής κρίσης, δραπέτευε από τον νόμο της βαρύτητας, αποφεύγοντας περιττές φιοριτούρες, στέλνοντας την στρογγυλή ιθάκη του στα δίκτυα των γκολπόστ. Ο Πελέ διακρίνεται στο μέσον.

Ο θρύλος που έκανε το ποδόσφαιρο τέχνη

Το άθλημα άλλαξε πολύ από τότε που μεσουρανούσε. Η ποδοσφαιρική ευφυΐα του Πελέ, όμως, παραμένει ακόμη αζεπέραστη

Του ΜΠΑΜΠΗ ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ

Ο άνθρωπος που καθιέρωσε το ποδόσφαιρο ως μία εκ των καλών τεχνών, συνδέοντας το όνομά του με την παγκοσμιοποίηση του αθλήματος και σταδιοδρομώντας ως οικουμενικός αστέρας, με 77 γκολ σε 92 διεθνή παιχνίδια, έφυγε την Πέμπτη από τη ζωή. Στα 82 του, ο Πελέ άφησε την τελευταία του πνοή έπειτα από πολυήμερη νοσηλεία στο νοσοκομείο Albert Einstein του Σάο Πάολο, από επιπλοκές του καρκίνου στο παχύ έντερο. Εδώσε τον τελευταίο του αγώνα, όπως όλους τους προηγούμενους, με χαμόγελο: «Θα αντιμετωπίσω αυτόν τον αγώνα με πολλή αισιοδοξία και χαρά για να ζήσω περιτριγυρισμένος από την αγάπη της οικογένειας και των φίλων μου», είχε πει πριν από περίπου έναν χρόνο όταν υποβαλλόταν σε χειρουργείο για την αφαίρεση όγκου.

Γεννημένος στις 23 Οκτωβρίου του 1940 στις Três Corações (Τρεις Καρδιές) της νοτιοδυτικής Βραζιλίας, ο Εντσον

Άφησε την τελευταία του πνοή στα 82. Είχε πετύχει 77 γκολ σε 92 διεθνή παιχνίδια.

Αράντες ντο Νασιμέντο, όπως ήταν το πλήρες ονοματεπώνυμό του, από 10 ετών ήταν γνωστός ως ο γιος του ποδοσφαιριστή Ντοντίνιο. Τόνος πάνμωχης οικογένειας, αναγκάστηκε από πολύ νωρίς να βγει στο μεροκάματο με το ξύλινο κασελάκι του, γυαλίζοντας τα παπούτσια των περαστικών.

Το 1950 θα σημαδέψει τους Βραζιλιάνους. Η ήττα στον τελευταίο αγώνα του Παγκοσμίου Κυπέλλου από την Ουρουγουά θα καταρρακώσει τη Βραζιλία. Είναι το τελευταίο ματς του τελικού ομίλου της διοργάνωσης (το σύστημα διεξαγωγής τότε προέβλεπε έναν νέο όμιλο αποτελούμενο από τις τέσσερις πρώτες ομάδες των τεσσάρων γκρουπ της α' φάσης) και στη «σελεσάο» αρκεί μια ισοπαλία για τη στέψη.

Είναι η εποχή όπου το ποδόσφαιρο βρίσκεται σαφώς πιο κοντά στην κοινωνία και η αποτυχία της ποδοσφαιρικής ομάδας μετατρέπεται σε εθνικό δράμα. Ο 10χρονος Πελέ βιώνει έντονα τις μέρες θλίψης των συμπατριωτών του και της οικογένειάς του. Και υπόσχεται στον συντετριμμένο πατέρα του ότι αυτός θα φέρει το πρώτο τρόπαιο στη χώρα του.

Το 1956 ο Πελέ θα περάσει δοκιμαστικά από τη Σάντος στο Βίλα Μπελμίρο και θα ξεχωρίσει από την πρώτη στιγμή. Στη Σάντος θα παραμείνει «κλειδωμένος» ως «εθνικός θησαυρός» μέχρι το 1974 και, ουσιαστικά, θα γιγαντώσει το όνομά του μέσα από την εθνική ομάδα, στην οποία θα κληθεί το 1958 πριν ακόμη κλείσει τα 18 του.

Ο πρώτος διεθνής αγώνας του θα έρθει στις 7 Ιουλίου 1957 στο «Μαρακανά» (ήττα 1-2 από την Αργεντινή), αλλά εκεί θα σημειώσει το πρώτο του γκολ σε ηλικία 16 ετών και εννέα μηνών.

Το 1958 στη Σουηδία για το 6ο Παγκόσμιο Κύπελλο η Βραζιλία των Τζάλμα Σάντος, Ζίτο, Μπελίνι, Νίλτον Σάντος,

Η στιγμή της αποστράτείας του, σε γήπεδο των ΗΠΑ το 1977. Δίδαξε και στην υπερδύναμη τι εστί ποδόσφαιρο.

Ενας 17χρονος κλαίει. Στοκόλμη 1958, τελικός Μουντιάλ: Βραζιλία - Σουηδία 5-2. Η χρονιά που πάτησε την αιωνιότητα.

Ντε Καρβάλιο, Ζιλμάρ, Γκαρίντσα, Ντιντί, Βαβά, Ζαγκάλο θα βάλει πέντε γκολ στον τελικό με τη Σουηδία και ο Πελέ θα γίνει εθνικό σύμβολο.

Η δόξα δεν χαρίζεται και ο 18χρονος τότε Βραζιλιάνος θα γίνει σημείο αναφοράς για τη «σελεσάο», σπκλώνοντας ένα τεράστιο βάρος στους ώμους του.

Το 1962 στη Χιλή ο Πελέ θα αποχωρήσει με θλάση από τον δεύτερο κιόλας αγώνα, όμως θα αφήσει άφωνο τον κόσμο με το γκολ του κόντρα στο Μεξικό, το οποίο είδαμε χρόνια μετά, το 1986 από τον Μαραντόνα κόντρα στην Αγγλία. Η Βραζιλία, έστω και μ' αυτή την απώλεια, έχει την ποιότητα. Θα νικήσει την Τσεχοσλοβακία και θα στεφθεί ξανά πρωταθλήτρια κόσμου.

Δύο χρόνια μετά, τα τανκς θα βγουν στους δρόμους της Βραζιλίας και ο στρατηγός Μπράνκο θα καταλάβει το Ρίο. Η δικτατορία επικρατεί, το καθεστώς τον

«τοποθετεί» πλάι του και αυτός ταξιδεύει περισσότερο για εξωγηπεδικές υποχρεώσεις παρά για το ποδόσφαιρο.

Το 1966 θα έρθει η πανωλεθρία στο Παγκόσμιο Κύπελλο της Αγγλίας. Η Βραζιλία θα παραταχθεί για πασαρέλα και όχι για ποδόσφαιρο, ο Πελέ θα ποζάρει για φωτογραφίες και ο πικρός αποκλεισμός θα έρθει από τη φάση των ομίλων. Το «μαύρο διαμάντι», απογοητευμένο από τη συντριβή και τα πολύ σκληρά μαρκάρια των αντιπάλων, θα δηλώσει ότι δεν θα συμμετάσχει ξανά σε Μουντιάλ.

Στη χώρα του, λίγες ημέρες μετά το χιλιοστό γκολ του, το 1969 (19.11), ο στυγνός δικτάτορας Μέντισι θα καλέσει τον κορυφαίο ποδοσφαιριστή στο προεδρικό μέγαρο. Ο Πελέ θα δώσει το «παρών» και θα δεχθεί ξανά σκληρή κριτική. Κάποιοι θα τον χαρακτηρίσουν δειλό, άλλοι δημοσιοκρατία. Λίγους μήνες

μετά, ο Βραζιλιάνος άσος θα προπονείται ξανά με τη «σελεσάο».

Πολλοί θα πουν ότι ο Μέντισι τον έπεισε με... τον τρόπο του. Ο ίδιος ο Πελέ θα πει ότι θέλει να επανορθώσει για το «ναυάγιο» του '66.

Το 1970 στο Μεξικό, με προπονητή τον Μάριο Ζαγκάλο, που διαδέχθηκε τον Ζοάο Σαλντάνια, λίγες ημέρες πριν από τη σέντρα και την ομάδα να βρίσκεται εν μέσω ισχυρών κραδασμών, ο Πελέ θα γνηθεί της κορυφαίας ίσως Βραζιλίας όλων των εποχών και θα φτάσει σε ακόμη έναν τελικό, όπου θα συντρίψει την Ιταλία με 4-1. Η Βραζιλία ήταν αήττητη και πρωταθλήτρια κόσμου για τρίτη φορά. Και ο μύθος του Πελέ θα γιγαντωθεί ακόμη πιο πολύ, καθώς σχεδόν όλος ο πλανήτης θα απολαύσει τα κατορθώματά του μέσα από την τηλεόραση κι όχι από φήμες.

Και το πιο παράδοξο; Δύο χαμένες

ευκαιρίες του έμελλε να μνημονεύονται μέχρι σήμερα, ίσως περισσότερο από τα γκολ του: η μία στην απόκρουση του αιώνα, όπως χαρακτηρίστηκε, όταν σε κεφαλιά του κόντρα στην Αγγλία ο Μπανκς «έγραψε» το highlight όλων των εποχών, αλλά και στον ημιτελικό απέναντι στην Ουρουγουά: όταν ο Τοστάο έβγαλε πάσα στον ξεμαρκάριστο Πελέ που εφορμούσε στο ύψος της μεγάλης περιοχής, ο Μαζούρκιεβιτς επιχείρησε έξοδο. Ο Βραζιλιάνος άφησε την μπάλα να περάσει ανάμεσα από αυτόν και τον εμφανώς σαστισμένο αντιπαλο τερματοφύλακα. Στη συνέχεια πρόλαβε την μπάλα που είχε φύγει αρκετά δεξιά, αλλά το σουτ που επιχείρησε έφυγε άουτ, ελάχιστα εκατοστά από το δοκάρι. Γκολ δεν μπήκε, η φάση όμως έμεινε στην Ιστορία.

Χαρακτηριστική είναι και η εικόνα μετά το τελευταίο σφύριγμα του Δυτικογεργμανού διαιτητή Ρούντι Γκλέγκενερ στον τελικό: οι Ιταλοί σπεύδουν να φύγουν προς τα αποδυτήρια, καθώς ο κόσμος ξεχύνεται στον αγωνιστικό χώρο για να αγκαλιάσει τους Βραζιλιάνους. Όλοι οι Ιταλοί πλην ενός. Του Ρομπέρτο Ροσάτο, ο οποίος τρέχει προς τον Πελέ. Σπρώχνει όποιον βρίσκει μπροστά του και γραπώνει τον Βραζιλιάνο. Κάτι του φωνάζει. Ο Πελέ βγάζει τη φανέλα του και του τη δίνει...

Μετά τη σεζόν του 1974 (19η με τη Σάντος), ο Πελέ υπέγραψε στα 35 του με την Κόσμος της Νέας Υόρκης και το 1977 «κρέμασε» τα παπούτσια του και συνέχισε να ταξιδεύει πλέον για να διαφημίζει εταιρείες και πιστωτικές κάρτες. Αν και δεν αγωνίστηκε ποτέ στην Ευρώπη, κατάφερε να γίνει ο απόλυτος μύθος εντός αγωνιστικών χώρων. Κυρίως μέσω των όσων πέτυχε στα Παγκόσμια Κύπελλα. Κυρίως διότι έκανε πράγματα που τα είδαμε πολλά χρόνια αργότερα από παίκτες όπως ο Κρόιφ, ο Μαραντόνα, ο Ζιντάν, ο Ριβάλντο, ο Μέσι, ο Κριστιάνο Ρονάλντο. Από τον διασκελισμό του, την ευστροφία του, το υψηλό ποδοσφαιρικό IQ του μέχρι την απaráμιλλη τεχνική του, την απίστευτη δύναμή του, το άλμα του.

Είπαν γι' αυτόν

Το όνομά μου είναι Ρόναλντ Ρέιγκαν, είμαι ο πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Αλλά εσείς δεν χρειάζεται να συστήσετε τον εαυτό σας, επειδή όλοι γνωρίζουν ποιος είμαι ο Πελέ.

Ρόναλντ Ρέιγκαν

Μπορώ να γίνω νέος Ντι Στέφανο, αλλά δεν μπορώ να είμαι νέος Πελέ. Αυτό είναι κάτι που ξεπερνά τα όρια της λογικής.

Γιόχαν Κρόιφ

Όταν ο Θεός έφτιαξε τον Πελέ έβαλε πάνω του ό,τι χρειάζεται ένας ποδοσφαιριστής να έχει. Ήξερε πώς να σουτάρει, πώς να ντριμπλάρει, πώς να χρησιμοποιεί το κεφάλι του. Τεχνικά, τακτικά, σωματικά, ψυχικά ήταν ο καλύτερος.

Ζίκο

Υπάρχει ο Πελέ ο άνθρωπος και μετά ο Πελέ ο παίκτης. Και το να παίζεις σαν τον Πελέ είναι να παίζεις σαν τον Θεό.

Μισέλ Πλατινί

Ο Πελέ με αποκάλεσε «καλύτερο ποδοσφαιριστή του κόσμου». Αυτή είναι η απόλυτη επιδοκιμασία για μένα» Τζορτζ Μπεστ

Θα χρειαστούν 100 χρόνια για να εμφανιστεί ένας νέος Πελέ.

Ντίντι

Ο Πελέ ήταν ένα φαινόμενο ποδοσφαιριστή. Μια ιδιοφυΐα. Όσοι θέλουν να τον συγκρίνουν με άλλους είναι... ηλίθιοι.

Φρέντς Πούσκας

Τώρα ο Μέσι είναι ο κορυφαίος όλων, είναι η ώρα του. Όμως, ο κορυφαίος όλων των εποχών είναι ο Πελέ. Αν χρησιμοποιούσατε τη λέξη τελειότητα, ο Πελέ είναι σχεδόν εκεί.

Φραντς Μπεκενμπάουερ

Μερικές φορές νιώθω σαν να επινοήθηκε το ποδόσφαιρογί' αυτόν τον μαγικό παίκτη.

Μπόμπι Τσάρλτον

Ο Πελέ ήταν ένας από τους λίγους που αντιπένταν στη θεωρία μου: αντί για 15 λεπτά φήμης, θα έχει 15 αιώνες.

Αντί Γουόρχολ

«Τρέχει» για να προλάβει ΕΚΤ και εκλογές ο ΟΔΔΗΧ

Οπως έχουν επισημάνει και οι διεθνείς οίκοι, η εκλογική διαδικασία αναμένεται να είναι χρονοβόρος και θα προκαλέσει αστάθεια στην αγορά

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΛΗ**

«**Όσο νωρίτερα**, τόσο καλύτερα» είναι το... μότο του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους για τις εξόδους στις αγορές το 2023, κάτι που είχε βέβαια ισχύσει τα τελευταία έτη, αλλά αποκτά ιδιαίτερη «βαρύτητα» το νέο έτος. Εκτός του ότι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα συνεχίσει τις αυξήσεις επιτοκίων, οι οποίες θα είναι της τάξης των 50 μ.β. ασκώντας σταδιακά όλο και μεγαλύτερη πίεση στα κόστη δανεισμού, ενώ θα ξεκινήσει και την ποσοτική σύφιξη ενισχύοντας αυτές τις πιέσεις –με την Ελλάδα να παρασύρεται από το κλίμα αν και δεν την αφορά άμεσα το QT– το 2023 αποτελεί για τη χώρα και έτος εκλογών.

Ο πολιτικός κίνδυνος

Με δεδομένο ότι η εκλογική διαδικασία –όποτε τελικά συμβεί– αναμένεται να είναι χρονοβόρος και θα προκαλέσει αστάθεια στην αγορά, όπως έχουν επισημάνει και οι διεθνείς οίκοι, ο ΟΔΔΗΧ είναι λογικό να προτιμήσει να καλύψει σημαντικό μέρος της εκδοτικής δραστηριότητας του έτους εμπροσθοβαρώς.

Επίσης, σταδιακά και εάν οι εκτιμήσεις για διολίσθηση της Ευρώζωνς σε ύφεση ήδη από το τρέχον τρίμηνο αποδειχθούν σωστές κατά τη διάρκεια του 2023, αυτό θα αποτελέσει άλλο ένα «βαρίδι» στην ψυχολογία των επενδυτών, οι οποίοι θα στραφούν μακριά από το ρίσκο.

Βέβαια, θα αναρωτηθεί κάποιος γιατί να μη δοθεί το βάρος των εκδόσεων στο β' εξάμηνο όπου η Ελλάδα θα έχει αφήσει πίσω της τις εκλογές και μπορεί και να έχει αναβαθμιστεί σε επενδυτική βαθμίδα έστω και από έναν οίκο αξιολόγησης, ή να είναι στα πρόθυρα να το πετύχει. Η απάντηση είναι πως, πρώτον, οι «ασφαλείς» κινήσεις είναι

Η έναρξη ποσοτικής σύφιξης θα καταστήσει δυσκολότερες τις εκδόσεις ομολόγων φέτος, ενώ η εκλογική αναμέτρηση θα εντείνει την αβεβαιότητα.

ο κύριος στόχος και η εμπροσθοβαρής στρατηγική έχει αποδειχθεί σωστή κάθε μία από τις τελευταίες χρονιές και δεύτερον, προφανώς μία τέτοια εξέλιξη θα είναι θετική και ο ΟΔΔΗΧ θα την εκμεταλλευτεί με θετικές εκπλήξεις για τις αγορές. Προς το παρόν ωστόσο στοχεύει να αντλήσει 7 δισ. ευρώ από τις αγορές το 2023, με το ποσό να αυξάνεται στα 8 δισ. ευρώ αν και εφόσον προχωρήσει η έκδοση του πράσινου ομολόγου, συνεκίζοντας έτσι τη «συγκρατημένη» δανειακή στρατηγική.

Και αυτό γιατί το περιβάλλον των αυξανόμενων επιτοκίων απαιτεί προσεκτική προσέγγιση, ενώ χάρη στις εισροές από την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και τη «μεταφορά» ποσών που δεν εισπράχθηκαν το 2022 (σύνολο 4,2 δισ. ευρώ), στα έσοδα από τις ιδιωτικοποιήσεις (2 δισ. ευρώ) και στη χρήση μέρους (2,2 δισ. ευρώ) των υψηλών ταμειακών διαθεσίμων, η Ελλάδα μπορεί να καλύψει άνετα τις χρηματοδοτικές ανάγκες του 2023 που διαμορφώνονται στα 15,4 δισ. ευρώ.

Η πρώτη έκδοση του 2023

Εκτός απροόπτου, και ανάλογα με το κλίμα που θα επικρατεί, ο ΟΔΔΗΧ θα επιχειρήσει να πραγματοποιήσει το ντεμπούτο του στις αγορές τον Ιανουάριο με ένα νέο ομολόγο αναφοράς. Σύμφωνα με εκτιμήσεις αναλυτών, το

Εκτός απροόπτου, και ανάλογα με το κλίμα που θα επικρατεί, ο ΟΔΔΗΧ θα επιχειρήσει να πραγματοποιήσει το ντεμπούτο του στις αγορές τον Ιανουάριο με ένα νέο ομολόγο αναφοράς.

νέο ομολόγο θα είναι 10ετές. Ειδικότερα, σύμφωνα με την JP Morgan ο ΟΔΔΗΧ θα προχωρήσει τον Ιανουάριο σε νέα κοινοπρακτική έκδοση 10ετούς ομολόγου, κάτι που αναμένει και η Citigroup η οποία και εκτιμά πως στόχος θα είναι η άντληση 3 δισ. ευρώ. Επίσης, κατά τη Citi, η επόμενη έξοδος της Ελλάδας τοποθετείται τον Απρίλιο με

5ετές ομολόγο ύψους 1,5 δισ. ευρώ, στο οποίο αργότερα μέσα στο έτος θα πραγματοποιηθεί reopening για την αύξηση του μεγέθους του κατά 2 δισ. ευρώ συνολικά, ενώ προβλέπει «άνοιγμα» και της έκδοσης του 10ετούς τον Μάιο με Ιούλιο για την αύξηση του μεγέθους του κατά 1 δισ. ευρώ. Παράλληλα, η αμερικανική τράπεζα δεν α-

ποκλείει και την έκδοση 7ετούς ομολόγου τον Σεπτέμβριο.

Επιπλέον, δεν αποκλείονται νέες πράξεις αποπληρωμής των δανείων GLF, κάτι που θα αποφασιστεί ωστόσο προς το τέλος της χρονιάς, ανάλογα και με τις εξελίξεις. Για παράδειγμα, εάν η χώρα έχει ανακτήσει την επενδυτική βαθμίδα ή είναι κοντά στο να

πετύχει αυτό το ορόσημο, δεν αποκλείεται ο ΟΔΔΗΧ να προχωρήσει στην πρόωπη αποπληρωμή ακόμα και δύο δόσεων των GLF, του 2024 και του 2025, συνολικού ύψους περίπου 5,4 δισ. ευρώ, μέσω της χρήσης του cash buffer.

Σε ό,τι αφορά τις κρίσιμες ημερομηνίες οι οποίες και θα καθορίσουν την ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας, έχουν ήδη δημοσιευθεί από τους οίκους αξιολόγησης. Σε κάθε περίπτωση, αναμένεται ευρέως πως η όποια θετική κίνηση θα συμβεί μετά τις εκλογές και όταν οι οίκοι θα έχουν ολοκληρωμένη άποψη για τις προοπτικές της οικονομίας και των οικονομικών πολιτικών, κάτι που είναι πιθανότερο να συμβεί στο β' εξάμηνο του 2023 αλλά ίσως και το 2024.

Κρίσιμες ημερομηνίες

Τον χορό των αξιολογήσεων της Ελλάδας ανοίγει η Fitch στις 27 Ιανουαρίου, και ακολουθούν η DBRS στις 10 Μαρτίου, η Moody's στις 17 Μαρτίου και η S&P στις 21 Απριλίου. Ο δεύτερος «γύρος» θα ξεκινήσει και πάλι από την Fitch, στις 9 Ιουνίου, με την DBRS να ακολουθεί στις 8 Σεπτεμβρίου, τη Moody's στις 15 Σεπτεμβρίου και την S&P στις 20 Οκτωβρίου. Η Fitch για άλλη μια χρονιά θα προχωρήσει και σε τρίτη αξιολόγηση της Ελλάδας, την 1η Δεκεμβρίου. Αξίζει να σημειώσουμε πως S&P και DBRS δίνουν στην Ελλάδα την υψηλότερη βαθμολογία, ένα σκαλοπάτι κάτω από την επενδυτική βαθμίδα, η Fitch δύο βαθμίδες κάτω από το investment grade και η Moody's δίνει την αυστηρότερη βαθμολογία, τρεις βαθμίδες κάτω από το ορόσημο. Αξίζει να σημειώσουμε πως για να ενταχθεί η Ελλάδα στους βασικούς διεθνείς δείκτες ομολόγων, πρέπει να έχει αξιολόγηση επενδυτικής βαθμίδας από τουλάχιστον δύο οίκους.

Με κέρδη έκλεισε την Τρίτη το ΧΑΚ

Με άνοδο έκλεισε το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου την Τρίτη με τον Γενικό Δείκτη να καταγράφει κέρδη της τάξης του 0,36% και τη διαπραγμάτευση να ολοκληρώνεται στις 90,30 μονάδες. Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 έκλεισε στις 54,47 μονάδες σημειώνοντας άνοδο κατά 0,37%. Ο ημερήσιος τζίρος ανήλθε στις €187.194.64. Από τους επιμέρους χρηματιστηριακούς δείκτες, η Κύρια Αγορά αυξήθηκε κατά 0,72% στις 63,21 μονάδες, οι Επενδυτικές έκλεισαν με 0,37% άνοδο, στις 978,37 μονάδες, ενώ τα Ξενοδοχεία κατέγραψαν πτώση 3,99%, στις 851,49 μονάδες. Πτώση κατέγραψε και η Εναλλακτική της τάξης του 0,63% κλείνοντας στις 1017,33 μονάδες. Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυσε οι τίτλοι της Logicom με €80.130 (τιμή 1,93 – χωρίς μεταβολή), της Ελληνικής Τράπεζας με €21.062,86 (τιμή €1,45 – άνοδος 1,39%), της Τράπεζας Κύπρου με €16.737,31 (τιμή €1,74 – άνοδος 0,87%), της Τσιμεντοποιίας Βασιλικού με €7.820 (τιμή €2,62 – άνοδος 1,55%) και της Blue Island με €6.523,12 (τιμή €0,83 – άνοδος 8,50%).

Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγμάτευσης, 11 κινήθηκαν ανοδικά και 5 πτωτικά. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε σε 147. Το ΧΑΚ ανακοίνωσε την Τρίτη την αναστολή της διαπραγμάτευσης των Δικαιωμάτων Προτίμησης της εταιρείας Interfund Investments Plc από τις 9 Ιανουαρίου 2023 μέχρι τις 11 Ιανουαρίου 2023 (συμπεριλαμβανομένης), έος δηλαδή την εκκαθάριση όλων των συναλλαγών ενόψει της διαγραφής των Δικαιωμάτων Προτίμησης. Σημειώνεται ότι η διαγραφή των Δικαιωμάτων Προτίμησης της εταιρείας από το σύστημα διαπραγμάτευσης ΟΑΣΗΣ,

θα γίνει την Πέμπτη 12 Ιανουαρίου 2023. Ανακοίνωσε επίσης τη συνέχιση της αναστολής διαπραγμάτευσης των τίτλων της εταιρείας C.O. Cyprus Opportunity Energy Public Company Ltd (NEA Αγορά). Η απόφαση αυτή, προστίθεται, λήφθηκε σύμφωνα με το Άρθρο 183 του περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμου, εφόσον εξακολουθούν να συντρέχουν οι λόγοι που επιβάλλουν τη συνέχιση της αναστολής διαπραγμάτευσης των τίτλων της εταιρείας, λόγω παραίτησης Συμβούλου Εισαγωγής, μη υποβολής και δημοσιοποιήσεων Οικονομικής της Έκθεσης για την περίοδο που έληξε στις 30/06/2022.

Επιπρόσθετα, ανακοινώθηκε η συνέχιση της αναστολής διαπραγμάτευσης των τίτλων της εταιρείας FOS Holdings Plc (NEA Αγορά). Η απόφαση αυτή λήφθηκε σύμφωνα με το Άρθρο 183 του περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμου, εφόσον εξακολουθούν να συντρέχουν οι λόγοι που επιβάλλουν τη συνέχιση της αναστολής διαπραγμάτευσης των τίτλων της εταιρείας, λόγω παραίτησης Συμβούλου Εισαγωγής, μη υποβολής και δημοσιοποιήσεων της Εξαμηνιαίας Οικονομικής της Έκθεσης για την περίοδο που έληξε στις 30/06/2022, και μη τήρησης της υποχρέωσης για υπηρεσίες Φορέα Εκκαθάρισης. Και στις δύο περιπτώσεις, σημειώνεται ότι η συνέχιση της αναστολής διαπραγμάτευσης θα ισχύει από τις 10 Ιανουαρίου 2023, και θα έχει διάρκεια το μέγιστο 2 μήνες (δηλαδή μέχρι τις 10 Μαρτίου 2023) ή νωρίτερα, εάν η εταιρεία συμμορφωθεί με τις εκκρεμείς συνεχείς της υποχρεώσεις.

Ανησυχίες για μείωση χορηγήσεων δανείων

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Αρνητικά θα επηρεάσουν τα επόμενα χρόνια τον ρυθμό αύξησης της τραπεζικής χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις η αναμενόμενη υποχώρηση του ρυθμού ανόδου του ονομαστικού ΑΕΠ (εκτιμάται στο 1,5% για το 2023) καθώς και η άνοδος των επιτοκίων. Αυτό υπογραμμίζει η ΤτΕ στην Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής προετοιμαζόμενης ότι «οι επιδράσεις αυτές θα συμβάλουν συνδυαστικά και στον περιορισμό του ρυθμού ανόδου των ιδιωτικών καταθέσεων». Αν και όπως παρατηρεί η ΤτΕ η αύξηση των επιτοκίων από τις κεντρικές τράπεζες θα ενισχύσει τα καθαρά έσοδα από τόκους για τον τραπεζικό κλάδο, αναμένεται από την άλλη «να μεταβάλλει προς το αυστηρότερο τις συνθήκες χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες, αλλά και να οδηγήσει σε επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας, με δευτερογενείς δυσμενείς επιπτώσεις στην ποιότητα του καρτοφυλακίου των τραπεζών και στη δυνατότητά τους για άντληση κεφαλαίων από τις αγορές».

Οι ελληνικές τράπεζες, σύμφωνα με την ΤτΕ, μπορούν να προσβλέπουν σε παράγοντες που θα μετριάζουν τις επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία από την αύξηση του κόστους δανεισμού, αναφέροντας μεταξύ αυτών τα μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων και νοικοκυριών που απορροφούν σε ένα βαθμό το αυξημένο ενεργειακό κόστος και τη σημαντική στήριξη που παρέχεται από την εκταμίευση πόρων στο πλαίσιο του NextGenerationEU. Υποστηρικτικά στην τραπεζική χρηματοδότηση θα συμβάλει και η διοχέτευση πόρων από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF).

Η αύξηση των επιτοκίων θα ενισχύσει τα καθαρά έσοδα από τόκους για τον τραπεζικό κλάδο. Από την άλλη, θα «μεταβάλλει προς το αυστηρότερο τις συνθήκες χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες», σημειώνει η ΤτΕ.

Οι αβεβαιότητες αυτές δεν έχουν επηρεάσει τις πιστώσεις για το τρέχον έτος, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ ο ρυθμός αύξησης της τραπεζικής χρηματοδότησης άγγιξε τα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 13 ετών, σε αντίθεση με τις τραπεζικές πιστώσεις προς τα νοικοκυριά που συνεχίσαν να συρρικνώνονται, έστω και με λιγότερο έντονο ετήσιο ρυθμό το δεκάμηνο του 2022. Το δεκάμηνο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2022 η μέση μηνιαία καθαρή ροή τραπεζικής χρηματοδότησης, δηλαδή οι νέες εκταμιεύσεις αφού αφαιρεθούν οι αποπληρωμές υφιστάμενων οφειλών από τις επιχειρήσεις, ήταν 450 εκατ. ευρώ, έναντι μόλις 35 εκατ. ευρώ το 2021, και η επιτάχυνση της πιστωτικής επέκτασης αποδίδεται στην ισχυρή ανάκαμψη του ΑΕΠ η οποία καταγράφηκε το 2022,

καθώς και στην αύξηση των αναγκών χρηματοδότησης των επιχειρήσεων λόγω της εξάρσης του πληθωρισμού. «Η άνοδος του κόστους των πρώτων υλών και των τιμών της ενέργειας οδήγησε σε πιέσεις στη ρευστότητα των επιχειρήσεων», παρατηρεί η ΤτΕ, ενώ «η αβεβαιότητα λόγω του πολέμου στην Ουκρανία δημιούργησε κίνητρο από την πλευρά των επιχειρήσεων για τη διατήρηση αποθεμάτων πλεονάζουσας ρευστότητας». Τη ζήτηση τραπεζικής χρηματοδότησης εκ μέρους των επιχειρήσεων ενίσχυσε επίσης η απόσυρση των μέτρων που είχαν ληφθεί για την αντιμετώπιση των αρχικών φόσεων της πανδημίας, ιδιαίτερα της πιστοτροπείας προκαταβολής και της αναστολής αποπληρωμών τραπεζικών δανείων, καθώς και το γεγονός ότι τα επιτόκια κατά τη διάρκεια αυτής της

περιόδου παρέμειναν χαμηλά, με το πραγματικό επιτόκιο να είναι αρνητικό.

Από την πλευρά της προσφοράς τραπεζικών πιστώσεων, σημαντική θετική επίδραση, σύμφωνα με την ΤτΕ, είχε η μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Θετική συμβολή είχε και η ενίσχυση της ρευστότητας των τραπεζών μέσω των εισροών καταθέσεων πελατών οι οποίες καταγράφηκαν το δεκάμηνο του 2022, ενώ σε επαρκή επίπεδα διατηρήθηκαν και οι πόροι που αντλούν οι τράπεζες από το Ευρωσύστημα. Σημαντικό μέρος της ανάκαμψης της πιστωτικής επέκτασης υποστηρίχθηκε από τα χρηματοδοτικά εργαλεία του ομίλου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και ιδιαίτερα το πρόγραμμα εγγυήσεων με πόρους του Πανευρωπαϊκού Ταμείου Εγγυήσεων. Οι αντίστοιχες εκταμιεύσεις νέων τραπεζικών δανείων προς τις επιχειρήσεις με τη χρήση του συγκεκριμένου χρηματοδοτικού μέσου ανήλθαν σε 2,5 δισ. ευρώ το δεκάμηνο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2022, δηλαδή 3,9% του μέσου υπολοίπου της χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις (και τους ελεύθερους επαγγελματίες) το ίδιο διάστημα. Η θετική αυτή τάση εκτιμάται ότι θα συνεχιστεί μέχρι και το τέλος του 2022.

Αντίθετα, οι εκταμιεύσεις τραπεζικών δανείων προς τις επιχειρήσεις στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ήταν το διάστημα αυτό περιορισμένες, καθώς το ποσό των συμβασιολογημένων τραπεζικών δανείων συγχρηματοδοτήσεων, δηλαδή εκείνων μέσω αμιγώς τραπεζικών πόρων, χωρίς να περιλαμβάνονται τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ήταν μέχρι τον Οκτώβριο 549 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων σχεδόν 7,5% είχαν εκταμιευθεί.

